

EKSKLUZIVNO: SLOVENSKI PLAČANCI NA PREIZKUŠNJI – STR. 24

DEMOKRACIJE ni več,
EVROPA je daleč,
SLOVENEK umira –
prišla je NOVA DOBA

NOVA DOBA

Cena 35 din

sreda, 25. september 1991

št. 37 – leto XXV

O TEM DRUGI NE PIŠEJO:

ODCEPITEV PREKMURJA

DEVET MRTVIH V 3 MESECIH:

NOVINARJE UBIJAJO

DR. STANE JUŽNIČ OPOZARJA:

»ISTRA BO ITALIJANSKA«

PREDSTAVNICA »AMC« NE VE NIČ:

MILIJARDE ZA PISKER

PREVARA: ČE BI ZDRAVSTVO DOBIL ZANJ ZBRAN DENAR? NE BI UMIRALO

OBLAST KRADE ZDRAVJE BOLNIKOM IN ZDRAVNIKOM

SLOVENIJA UVAŽA OŽARČENO ŽELEZO, HLODOVINO IN SUMLJIVE CISTERNE

PRIHAJAJO TOVORI SMRTI Z VZHODA

AVTOMOBILI NA KREDIT – POSOJILO NEPREMIČNINE KREDIT – POSOJILO

Polog 25%, ostanek v 12, 24, 36, 48 ali 60 mesečnih obrokih. Vozilo boste prejeli v največ 60 dneh, odvisno od znamke vozila in dneva vplačila pologa.
Prodajamo vse svetovno znane znamke vozil, kot so: CITROËN, PEUGEOT, RENAULT, MERCEDES, BMW, FORD, OPEL, FIAT, ALFA ROMEO, LANCEIA itd... V program so vključena vozila ZASTAVA, ŠKODA, LADA.
Možnost vplačila v dinarjih ali devizah. Kredit se nanaša na celo vozilo z vsemi dajatvami, razen reg. in zavarovanja. Po prejemu vozila ste lastnik VI, SPOŠTOVANI KUPEC!

INFORMACIJE IN VPLAČILA: **IVANTOURS, d.o.o.**

POSLOVALNICA BLED, Ljubljanska cesta 4 (TTC)
Tel: 064/78-965 int. 242 tel/fask 064/721-453

GROZLJIVO ODKRITJE: SLOVENIJA JE ŠE VEDNO OKUPIRANA – STR. 7

Avstrija 35 ATS, Nemčija 4 DEM, Švica 4 SFR, ZDA/Kanada 4 USD, Švedska 16 SEK, Avstralija 5 AUD

HUDIČARIJE

Pax
Balcanica

Z vsakim dnem bojov na Hrvaškem je mirna rešitev vse bolj oddaljena. To dejstvo seveda ni nikakršno veliko odkritje, vendar pa kaže na to, da bo tudi po premirju pogorišče v vzhodni in zahodni Slavoniji, v Baranji, na Baniji in v Krajini kup žerjavice, ki se lahko vname ob najmanjši sapi. Pri tem bo to pogorišče enako vnetljivo, pa naj zmaga hrvaška ali srbska stran. Iracionalnost, ki je bila zlasti s srbske strani vložena v ta spopad, je namreč skotila mlade in to v takšnem številu, da bo deratizacija te vojne zalege skorajda nemogoča.

Če namreč te dni gledate hrvaško TV, lahko vidite mnoge Hrvate, ki kažejo bodisi svoje mrtve ali svoje porušene domove z besedami: »Mi smo jih lepo sprejeli medse, jih hranili in pojili, oni pa nas ubijajo, nam rušijo domove in nas izganjajo z naše zemlje...« Po takšni sicer upravičeni jezi pa je skorajda nemogoče zavrteti film nazaj in se po premirju delati, kot da se ni zgodilo nič. Če bi pogosteje videli beograjsko TV, bi nemara slišali in videli enake obtožbe, seveda na račun Hrvatov.

In prav zato je ta spopad hudičev ples; z vsakim novim taktom te vojne popevke je teže končati ta raj, kajti tudi če obe strani takoj sporazumno končata boje, bo hudič ostal.

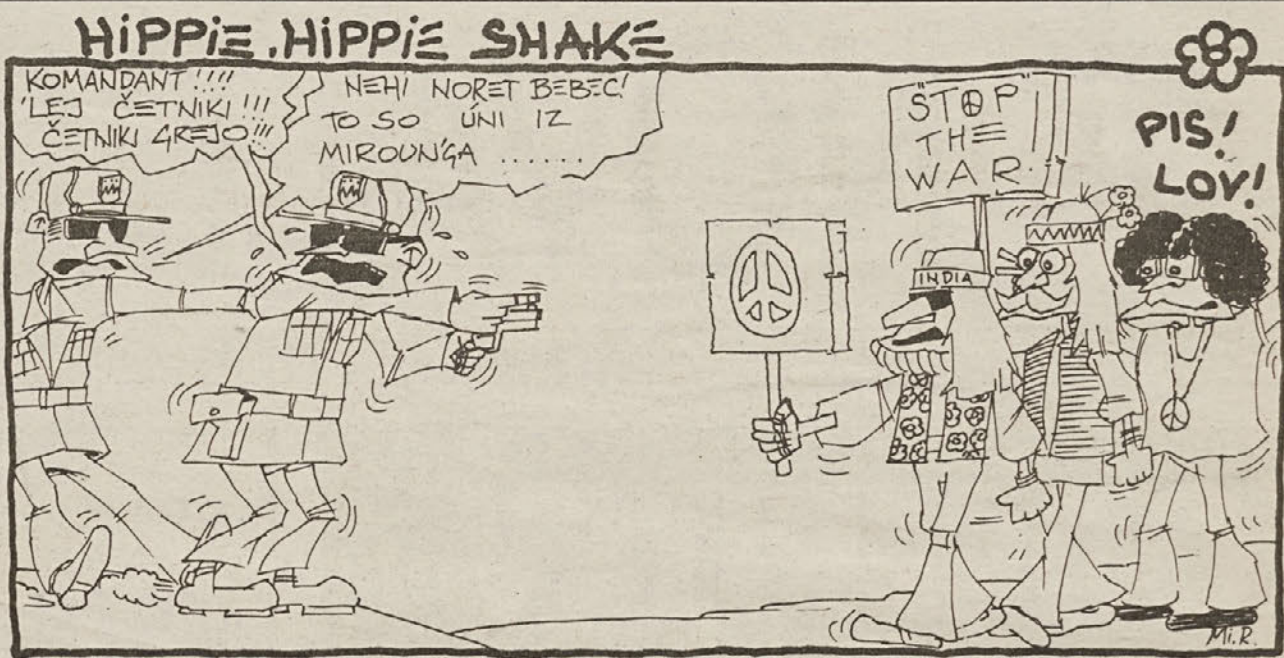
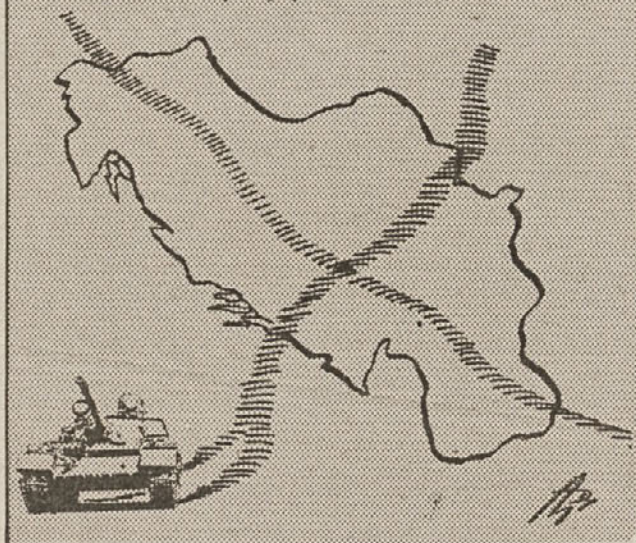
Najbolj grešen kozel na tem plesišču je zagotovo tako imenovana JLA. Potem ko so se ji odpovedali Slovenci in Hrvati (pa tudi Makedonija in BiH nočeta več pošiljati svojih fantov v nesmiselno klanje), JLA vse bolj postaja srbska. Toda motijo se generali (pa četudi so vse bolj etnično čisti Srbi), če mislijo, da bodo zaradi svoje srbske usmeritve prišli pri Miloševiću v milost. Srbski vođa bo JLA zavrnil kot staro čunjo, potem ko mu ne bo več potrebna. In vse kaže, da ni več daleč dan, ko se bo to zgodilo. JLA namreč že dolgo primanjkuje moštva, torej pehote za topovsko hrano. Za zdaj sicer še uspe krpiti svoje vrste s srbskimi rezervisti, ki niti ne nergajo zaradi tega, saj se za jekleno steno tankov in ognjem topov ter letalstva počutijo dokaj varne. Vendar je zadnje dni, ko je Hrvaška osvojila skladišča bolj sofisticiranega orožja, začela razbijati tudi jekleni ščit JLA in vzpostavljati smodniško ravnotežje. To se že kaže pri obrambi Vukovarja (pa tudi Šibenika), kjer naj bi bilo na strani JLA 800 mrtvih, številka je verjetno pretirana, kot je najbrž pretirano število 100 tankov in več deset letal, ki da so bili uničeni, vendar je res, da JLA in srbski uporniki kljub ogromni tehnični premoči ne morejo zasesti večjih hrvaških mest.

Zato lahko domnevamo, da se bo Milošević po prvem velikem porazu JLA, oziroma takrat ko bi začeli Hrvati osvobajati okupirano ozemlje, odpovedal JLA in z velikim hrupom ustanovil svojo, srbsko vojsko. Tako bo poraz JLA, ki se nazira, prevrgel na pleča generalov ter tako poskušal dobiti še en mandat za svojo politiko. Takrat pa se bo prava vojna med Srbijo in Hrvaško šele začela. In hudičev ples bo pospešil svoj ritem.

Očitno je torej, da rešitve ni. Svojo politično (in morda dejansko) kožo bo reševal le Milošević, kajti z vsakim novim strelom na Hrvaškem tudi njegove najbolj zaklete politične nasprotnike vse manj mika, da bi prevzeli oblast in hkrati neprijetno vlogo gasilcev. Kajti tisti, ki bo poskušal umiriti strasti na bojiščih, bo moral nujno storiti nove krivice; v spominu prizadetih torej ne bo človek, ki je prinesel mir, pač pa »gasilec«, ki je razbil še tisto, kar je ostalo.

Toda če bolj natanko pomislimo, pa čeprav se zdi še tako kontradiktorno, si vlogo tega gasilca najbolj želi Milošević. Pravilnost njegove politike (v srbskih očeh) se bo namreč merila le v kvadratnih kilometrih osvojenih ozemelj. In čim več Hrvatov (Madžarov, Muslimanov) bo s teh ozemelj pobegnilo, tem bolje zanj. Tisti, ki pa bodo ostali, bodo deležni balkanskega miru, ki se sestoji v tem, da bo Milošević po Titovo ukazal »bratstvo in edinstvo«, kar pomeni, da prizadeti tudi nergati ne bodo smeli...

Če pa Srbom ne bo uspelo osvojiti novih ozemelj in bodo Hrvati osvobodili vse svoje sedaj okupirane pokrajine, tudi oni miru ne bodo mogli ustvariti drugače, kot po Milošević-Titovem obrazcu. Tudi oni bodo morali tistim Srbom, ki ne bodo pobegnili, vsiliti »bratstvo in edinstvo« z vsemi surovostmi, ki sodijo zraven. Zmagovalec oziroma gasilec tega požara (neoziraje se na to, ali ga je tudi zanetil ali ne) bo pač moral uporabiti to »pax balcanica« tableto, kajti le tako bo lahko obvladal pod pepelom tlečo žerjavico.

MED NAMI

Bo vojna ali je ne bo?

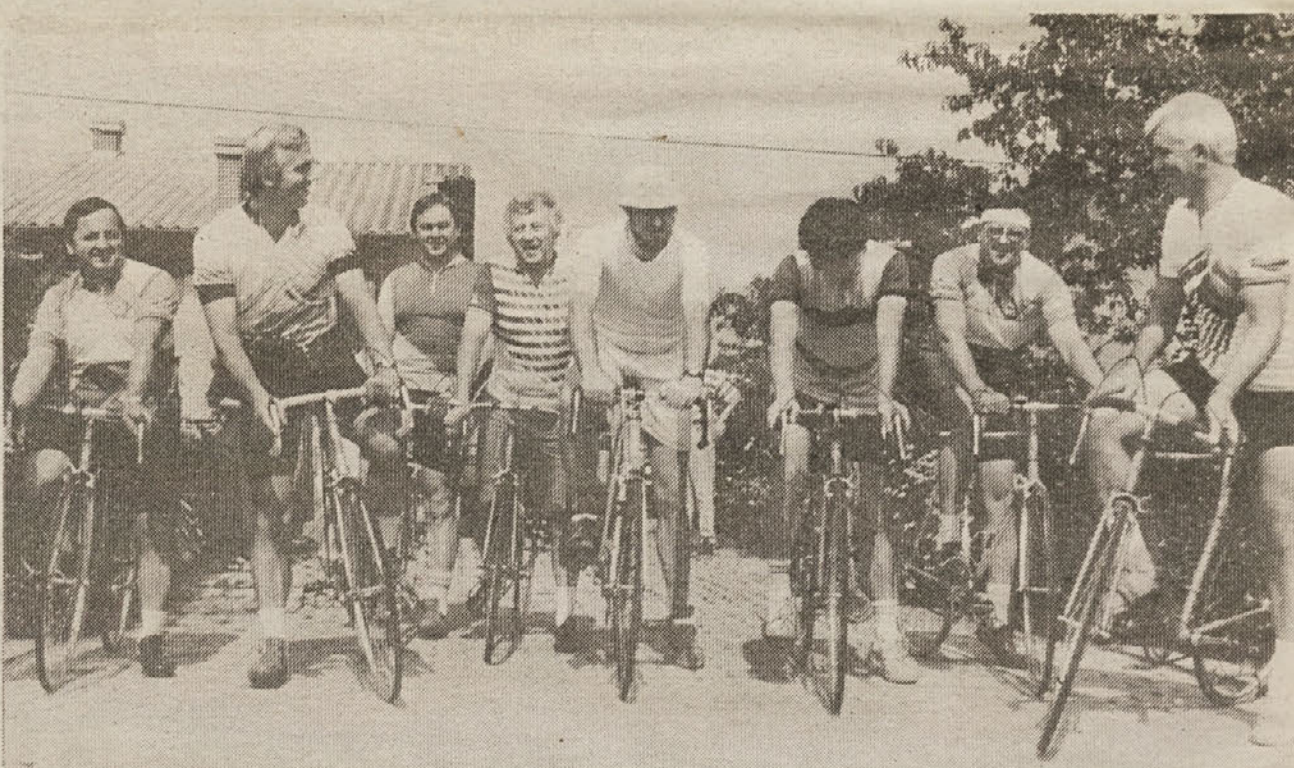
»Pred pravim sovražnikom bomo stali skupaj v strelskih jarkih, z ramo ob rami drug drugemu pokrivajoč hrbet in varujoč življenje kot v julijski vojni,« je na Lovrencu na Pohorju dejal Milan Kučan.

»Trenirali bomo nogomet še bolj – če ne bo vojne,« se je zdelo vredno odvrniti Janezu Janši kolegi Tofu na nogometni tekmi med vlado in ljubljanskimi direktorji.

Po julijskem triumfiranju oblasti v Sloveniji, avgustovskem zatrevanju, da Sloveniji ne grozi več nikakršna agresija z juga, prihaja septembra spet do novega zasuka v mnenjih in izjavah naših dnevnih politikov. Tudi Jelko Kacin, nesojeni strateg slovenske vojske se vrača v televizijske studije in razlaga tisto, česar si novinarji slovenskega »okna v svet« ne upajo. In medtem, ko slovenska politika hrvaški (razen redkih izjem – gl. str. 7) nudi

pretežno le moralno podporo, zdaj pa se je spravila celo na »naravnega zaveznika« v zveznem predsedstvu Stjepana Mesića, ker »ne gre v OZN in vsemu svetu pove, da je na Hrvaškem vojna, ki jo je povzročila zvezna armada s srbsko pomočjo«, Slovenija spet pristaja v časih, za katere smo mislili, da so mimo. V časih pred junijsko osamosvojitvijo, ko je obrambni minister zviška zavračal mnenja, da lahko armada napade Slovenijo. Ob tej zmedi lahko torej upravičeno dvomimo, koliko se je Slovenija v dveh mesecih resnično usposobila za obrambo pred novo agresijo; gotovo ne tolikanj, kot bi bilo nujno, morda celo manj, kot se hvali oblast. Povrh se iz dneva v dan zmanjšuje tudi takoimenovana »civilna sposobnost« obrambe Slovenije. Bolnišnicam zmanjkuje zdravil, republiškim rezervam goriv, no en dinar ni namenjen samozaščitni osveščenosti prebivalstva, še manj nakupu zaščitnih sredstev (recimo mask in protistrupov) iz republiškega proračuna.

Bolj kot se odmika priznanje Slovenije, bolj trezna je ocena Jelka Kacina, da je Slovenija za Evropo to, kar je za Slovenijo Kosovo. Če se bomo zanašali na mednarodno javnost, lahko jutri okupacijo Slovenije in ogromno škodo ter žrtve pripišemo izključno lastni politiki. Potrebni so odločni koraki. Ne toliko v absolutni militarizaciji Slovenije, temveč v konkretni pomoči sosedom Hrvatom na njihovih frontah. Konec koncev, saj nasprotnika ni treba šele identificirati. Tako v Sloveniji kot na Hrvaškem je to bivša Jugoslovanska ljudska armada.

FOTOGRAFIJA TEDNA

NOVA DOBA

Glavni urednik: Janez Sever
Odgovorni urednik: Brane Piano
Pomočnik odgovornega urednika: Peter Tomaž Dobrila
Uredniki: Marjana Arnšek (kronika), Jana Štrlekar (reportaža), Anton Koritnik (svobodne aktivnosti), LucaS (fotografija)
Tehnični urednik: Janez Herle
Trženje: Nives Seničar, Ines Paradižnik, Sarita Črnac, Matevž Cene (prodaja), Suzana Rober (tajnica).
Izdaja Prese d.o.o., direktor: Janez Sever, namestnik Brane Piano, pomočnica direktorja Valerija Glavač, tiska Družbeno podjetje Delo – Tisk časopisov in revij, p.o. Naslov uredništva: Celje – knežje mesto, Aškerčeva 15, tel. (063) 27-606, 25-331, fax (063) 25-849. Dopisništvo Koper, Cankarjeva 9 a, tel. (066) 21-533, fax (66) 51-702, p. p. 311. Cena 35 din, mesečna naročnina 120 din. Žiro račun pri celjski SDK št. 50700-603-31455. Oproščeno prometnega davka po pristojnem sklepu republiškega sekretariata za informiranje. Izhaja ob sredah. Rokopisov ne vračamo.

Peterletov biciklistični krščansko-demokratski lobi iz Prekmurja. Takole je premier v Beltincih, ob zavetnji podpori svojih somišljenikov, pritisnil na pedale proti osamosvojitvi Prekmurja (preberite na strani 9). Ko se je vrnil v Ljubljano, je sedel v Alfo. Menda ima to znamko avtomobilov najraje, ker ima v emblemu križ.

INDUSTRIJSKA PRODAJALNA
Zidanska 27, Celje

To je trgovina z najcenejšim ženskim in moškim perilom, največjo izbiro body-ov, pižam, spalnih srajc, halj, svilenih nogavic in največjo izbiro uvoženih ženskih in moških kopalk

Pridite in se prepričajte!
HVALA ZA ZAUPANJE

ČE BI ZDRAVSTVO DOBIL ZANJ ZBRAN DENAR, NE BI UMIRALO

Oblast krade bolnikom in zdravnikom

Če bi republika ves denar, ki ga dobi iz prispevne stopnje za zdravstveno zavarovanje, namenila zdravstvenim ustanovam, bi pokrili vse izgube v zdravstvu in ukiniteli participacijo pa bi kljub temu še ostala milijarda ali dve dinarjev.

Večina ljudi meni, da s prispevki za zdravstvo, ki jih plačujemo iz bruto osebnih dohodkov, plačujemo zdravstvo in spremljajoče storitve. Vendar zadeve niso tako preproste. Kajti ves denar, ki ga zberejo iz prispevkov se namreč zbira v tako imenovanem integralnem ali skupnem proračunu. Toda iz te skupne vreče zdravstvo ne dobi toliko, kolikor vanj prispevajo zdravstveni zavarovanci. Prispevna stopnja za zdravstveno zavarovanje je namreč samo eden izmed virov zbiranja sredstev za integralni proračun, ki se kasneje deli po drugih ključih.

Iz Informativnega biltena ministrstva za zdravstvo, družino in socialno varstvo ter Poslovne skupnosti za zdravstvo, z dne 9. 9. 1991, je moč izluščiti nekaj zanimivih podatkov.

Ob delitvi proračunske pogache je Skupščina Republike Slovenije iz proračunskih sredstev letos namenila za program zdravstvenega zavarovanja 10 milijard 698 milijonov 179 tisoč dinarjev.

Vendar bi se po oceni moralo letos zbrati v proračunu iz

prispevkov za zdravstvo približno 15 milijard 406 milijonov dinarjev.

In že tukaj se vidi zanimiva primerjava. Vlada je namreč še preden je začela razdeljevati sredstva predvidela, da ostane pet milijard dinarjev zdravstvenih prispevkov v proračunu. Kaj je načrtovala s temi sredstvi ni mogoče ugotoviti, kajti

Dr. Jože Arzenšek: zdravstvo dobi le 77 odstotkov denarja od zbranega, ostalo ostane v proračunu.

v proračunu so pač združena sredstva iz različnih virov.

V primerjavi s preteklim letom so bila zdravstvu dodeljena sredstva že v začetku tega leta za dvanajst odstotkov nižja.

Tako se ni moglo zgoditi drugega, kot da je zdravstvo že v prvi polovici leta imelo za milijardo 478 milijonov 294 tisoč dinarjev izgube.

Zdravstvo ne dobiva denarja samo iz proračuna, nekaj ga zbere tudi s participacijo. Le tega je bilo po ocenah Republiške uprave za zdravstveno varstvo med 250 in 270 milijoni dinarjev. To pa ni vsota, ki bi bistveno prispevala k večji pogachi zdravstvenih ustanov.

Ker so tovrstni podatki dokaj »zaupne narave« in še težje dostopni, kadar o njih sprašujejo novinarji, lahko rečemo, da se je po podatkih iz strokovnih krogov v republiški proračun v prvem polletju nateklo približno 2 milijardi 200 tisoč dinarjev več, kot pa so jih iz proračuna izplačali.

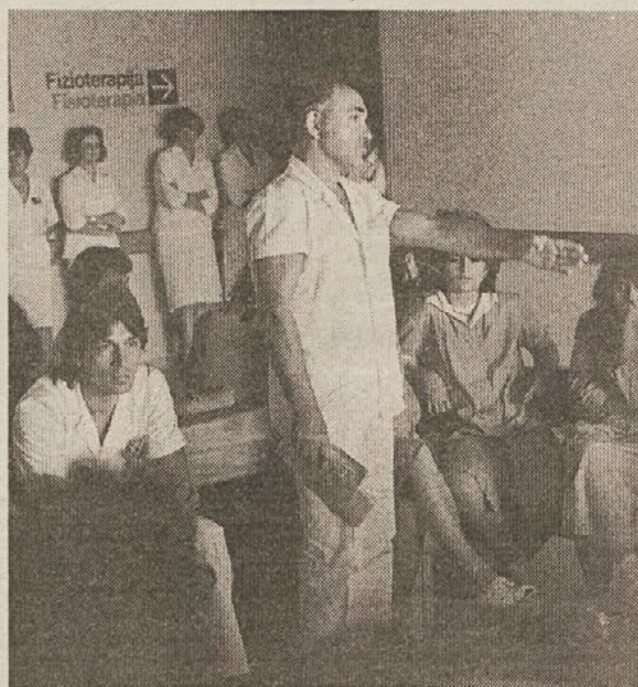
In če se ponovno spomnimo, da ima zdravstvo le za milijardo in pol izgube, je jasno, zakaj jo ima.

Ministrstvo za finance

Svetovalec Izvršnega sveta na Ministrstvu za finance, **Mihajlo Madžarovič** pravi, da je bil plan priliva iz prispevne stopnje za zdravstvo v tem letu 11 milijard 886 milijonov dinarjev. Od tega je bilo realiziranih v prvem polletju 6 milijard 887 milijonov dinarjev.

O tem, da ima Ministrstvo za zdravstvo drugačne podatke, pa pravi, da on ne more odgovarjati za njihove.

Pa vendar je tudi iz teh podatkov razvidno, da je bilo s proračunskimi sredstvi že ob razdelitvi namenjenih za dobro milijardo in pol manj sredstev kot je Ministrstvo za finance pričakovalo, da jih bo dobilo od zavarovancev.

Opredeliti krivca

Ob vseh pogostejših napovedih zloma zdravstva in grozečih stvarkah zdravstvenih delavcev smo za mnenje povprašali tudi

Ministrica za zdravstvo Katja Boh: Slovenija pod »A«, zdravje Slovencev pod »RAZNO«

doktorja **Jožeta Arzenška**, podpredsednika odbora za zdravstvo pri republiški skupščini in delegata Zbora združenega dela.

»Včasih takšnega razkoraka

Pri odločanju o višini prispevne stopnje za zdravstvo se nekako najlaže odločimo zanjo, kajti tukaj smo ljudje pač najbolj občutljivi. Morda so tudi iz tega vidika ta sredstva del integriranega zbiranja. Prej bomo več dali za zdravje, kot pa recimo za kulturo, šolo ali denar namenili vojski.

med zbranimi in razdeljenimi sredstvi ni bilo. Možen je bil tudi večji pregled nad temi sredstvi. Ob tem, ko se je zbiranje prispevkov preneslo na republiko, smo mislili, da bo denar bolj enakomerno razde-

kor izguba v zdravstvu dosega 25 odstotkov vsega prihodka, vidimo, da če bi dobili ves denar, izgube ne bi bilo.

Takrat, ko smo se v skupščini dogovarjali o višini proračuna namenjenega zdravstvu, so predlaganih 12 milijard 900 tisoč znižali na dobrih 10 milijard. Rečeno je bilo, da je potrebno gospodarstvo razbremeniti. Vendar gospodarstvo tega denarja ni dobilo nazaj. Zahteval sem celo, da naj tisto razliko, ki je nastala po zbranih sredstvih po tej logiki vrnejo nazaj tistim, ki so jih prispevali. Tega niso storili, zato to zame ni razbremenitev gospodarstva!

To, da so sredstva, zbrana iz prispevne stopnje, del integralnega proračuna, je pravna napaka.

Kar naprej poslušamo očitke, da se moramo v zdravstvu racionalizirati. Mislim pa, da se moramo problema lotiti celoviteje.

Zdravstvo naj postane podjetje pa bomo vsi dobro živeli in zadovoljni tudi uporabniki naših storitev,« meni doktor **Jože Arzenšek**.

Vlada, ki želi z novo zakono-

Zaradi premajhnih in nepravočasnih nakazil sredstev Republiške uprave za zdravstvo so zdravstveni zavodi nelikvidni, ne morejo pravočasno poravnati dolgov dobaviteljem, pravočasno izplačevati osebnih dohodkov in podobno.

V kolikor pa zdravstvene ustanove in vse druge delovne organizacije ne plačujejo pravočasno prispevkov iz osebnih dohodkov, morajo plačevati 0,5 odstotka zamudnih obresti na dan.

Zato želijo tudi zdravstveni zavodi, da se jim plačujejo zamudne obresti za nepravočasno plačane obveznosti republiškega proračuna do zdravstvenih zavodov, kot to velja za neplačane prispevke iz osebnih dohodkov.

(Iz informacije o poslovanju zdravstvenih zavodov v obdobju 1-6/1991, Poslovne skupnosti za zdravstvo Slovenije)

Vsi spomeniki so že postavljeni. Tako za slovensko gospodarstvo, kot za Slovence.

Če zdravstvo do srede, 25. septembra do 12. ure ne bo dobilo dodatnega denarja za svoje potrebe, bo zdravstveni sindikat Slovenije organiziral stavko, kjer bodo zahtevali odstop ministrice za zdravstvo, družino in socialno varstvo d. Katje Boh in njenega namestnika dr. Toneta Koširja in podpredsednika Izvršnega sveta, odgovornega za družbene dejavnosti, Matije Malešiča.

Zaradi teh zahtev in zmanjkovanja življenjsko potrebnih zdravil in materialov v bolnišnicah je slovenska vlada v petek namenila zdravstvu 600 milijonov din svežega denarja.

Ker je vsota minimalna in bodo potrebni še razgovori o tem kako bo razdeljena, je vprašanje, če bodo vsi bolniki živi dočakali prepotrebna zdravila.

Verjetno so vsi člani predsedstva dobrega zdravja ali pa se morda zdravijo v tujini, kajti ne poznamo političnega veljaka, ki bi v čakalnici čakal na sprejem pri zdravniku ali bi mu v bolnišnici opravili operacijo brez anestetikov, ker jih je trenutno zmanjkalo.

ljen, kar bi naj prineslo boljše rezultate.

Danes pa vidimo, da je le 77 odstotkov zbranih sredstev za zdravstvo realno namenjenih temu, za kar so se zbrala. In

zbranih s prispevno stopnjo tudi ne mudi kaj hitro uvesti zasebno zdravniško prakso. Kajti potem bodo potrebni tudi mnogo bolj čisti računi kot danes.

Pri iskanju odgovora na vprašanje koliko denarja se zbere s prispevki zavarovancev za zdravstvo smo uspeli govoriti z dvanajstimi pomembnimi osebami, za katere smo pričakovali, da morajo poznati odgovore.

Če k temu prištejemo še vsa tajništva na Ministrstvu za finance, Ministrstvu za družbene dejavnosti, Ministrstvu za zdravstvo, Poslovni skupnosti za zdravstvo, Območni upravi za zdravstvo, ki so nam bolj ali manj svetovali naj pokličemo neko določeno osebo, ki pa je trenutno ni bilo ali, pa je bila iz drugega resorja, potem lahko rečemo, da nekaj zelo smrdi v slovenski »zdravstveni upravi«.

Izmed dvanajstih ogovorjenih ljudi, od katerih bi vsi pričakovali, da morajo imeti prave podatke, sta nam jih bila le dva pripravljena nam zaupati. Pa še za to je bilo potrebno dovolj spretnosti z naše strani.

STOPITE BLIŽE, SLOVENSKI VOJAKI

PISMA

Svetovni slovenski kongres – novo poglavje

»Prostak je nagonsko groza vsega, kar sega čez njihovo raven in vsega, kar se oddaljuje od struge, po kateri teče njihovo mrtvo mišljenje, videz idej, ki so mu jih stlačili v možgane.«

Unamuno

V januarju, leta gospodovega, 1990, je Pripravljalni odbor SSK v Celju izdal sledečo izjavo:

»SSK mora biti in ostati nadstrankarska organizacija. Samo kot takšna lahko združuje ljudi različnih ideologij in nazorov, ki pa jim je vsem skupna ljubezen do Slovenije in slovenstva. Zavedamo se, da Slovenci ne živimo samo v Sloveniji, ampak segamo v širši slovenski kulturni prostor. Želimo si predvsem, da tudi tisti Slovenci, ki so zapustili rodno grudo, ne izgubijo stika s svojimi koreninami. Zgodovina nas uči, da so nam bile ideološke razprtije vedno v škodo. Cilj SSK je sprava slovenskega naroda, da se na novo ovrednotijo zgodovinska dejstva, predvsem iz NOB in da obe strani priznata napake, druga drugi oprostita, toda ne pozabita, saj je prav, da nam ostanejo v večno opozorilo. Predvsem pa se moramo spremeniti Slovenci sami, moramo se končno znebiti kompleksa majhnosti in manjvrednosti, ki so nam ga v stoletjih vcepili globoko pod kožo. Zavedati se moramo, da smo že trikrat imeli svojo državnost, ki pa nam je vedno za las spolzela iz rok. Če pa nam se še kdaj ponudi takšna priložnost, moramo biti nanjo pripravljene.«

Pred približno petimi leti je Spomenka Hribar lansirala v slovenski prostor besedo »sprava«. To je čudovita beseda, katere se je močno oprizela sama ideja SSK in od takrat kolajno korakata skupaj. Seveda pa je takrat pod spravo bilo mišljeno, kako pomiriti med II. svetovno vojno dve med sabo sprti strani v vseslovenskem prostoru. Okoli tega so se potem začele razprave o novem vrednotenju zgodovine, kdo se je med vojno pravzaprav dejansko postavil na pravo stran, stran naroda, obelodanile so se napake tako enim kot drugim, odpirali so se arhivi, odkopavali grobovi, sledila so neskončna obeleževanja, užaljenost ter osebna maščevanja. Nad vsem tem pa je preprosto in pošten, dela ter predvsem življenja željan človek kot je Slovenec, samo skomignil z rameni, zamahnil z roko in si dejal: »Neumnost«. In prav je imel. Zakaj naj bi se brigal za nekaj, kar se njega ne tiče, zakaj naj bi sploh razmišljal o tem, ko pa ima svojih problemov dovolj, še preveč. Saj potem ni čudno, da je SSK naletel na popolno gluhost in nezanimanje preprostega ljudstva. Namesto, da bi postal SSK porok Slovincu za malce boljše življenje, je postal že v kolevki kamen spotike za kvaziintelektualce in seveda Slovence, ki bi morali svojo »jesen« preživljati v miru, brez kakršnegakoli strahu, pa tega zaradi svoje preteklosti ne morejo.

Besedo sprava bi bilo potrebno postaviti iz preteklosti v realno in še kako težko sedanost. SSK bi se moral postaviti v slovenski politični prostor kot pomirjevalec razgretih političnih oz. ideoloških strani ali blokov, se povzpeti nad njihove boje, skupščinsko in medijsko srditost ter jih pametno voditi skozi vse ujme, ki jih doživlja Slovenec. Nadstrankarstvo SSK bi pomenilo sledeče: SSK je med drugim tudi politično telo, vendar to ni stranka; to se pravi, da ne sodeluje na volitvah, nima tendenc po oblasti in ni ideološko začrtan. Političnost SSK pa se kaže v nje-

govni neprestani kontroli oblasti. V SSK se vključujejo vsi, ki to želijo in so pripravljeni ter seveda sposobni tako ali drugače pomagati slovenstvu, ljudje strank, različnih ideologij in prepričanj, ki pa so se pripravljene svoji ideološki zagledanosti in zadržtosti tudi odpovedati za dobrobit našega skupnega interesa.

V tem trenutku pa v Sloveniji niti najmanj ni slišati besede sprava, ampak prav nasprotno. Nastaja vedno večji razdor, vedno več očitno različnih interesov, ki nas vlečejo daleč proč od tistega, kar si seveda prvenstveno želimo in to je boljši danes in ne samo obljube po boljšem jutri. Usoda Slovenije je preveč delikatna zadeva, da bi smeli dopustiti, da odločitve sprejema skupnica ljudi, ki so jih prve demokratske volitve pripeljale na pozicije, s katerih sedaj oni odločajo. Ne smemo pozabiti, da so to, da smo pravzaprav vsi mi samo ljudje. Lepo je gospodič Školč v času predvolilne kampanje, ko so se šele dogovarjali o konstrukciji parlamenta, o odgovornosti in pooblastilih in ko so liberalci zahtevali maksimalno kontrolo nad objekti in predvsem subjekti oblasti, na vprašanje: »Zakaj se tako trudijo okoli tega? Kaj če bodo oni dobili večino glasov?«, odgovoril: »Saj, ravno tega se bojimo. Bojimo se, kaj bo, če pridemo na oblast, zato to delamo.« Liberalci so imeli takrat popolnoma prav. Sami sebi niso zaprli dovolj samo zaradi nekaterih človeških lastnosti, ki splavajo pri posamezniku na površje, čim le ta dobi nekakšen občutek moči. In če niso zaupali samemu sebi, čeprav so natančno vedeli kaj hočejo, zakaj bi potem zaupali drugim. Torej, če vse to postavimo malce drugače, pomeni sprava sledeče: odpoved ožjim ideološkim in drugačnim interesom na račun razvoja Slovenije. Potrebno bo pač delati samo prave korake, saj ni napak, takšnih ali drugačnih, seveda Slovenija v tem trenutku ne more in ne sme privoščiti. SSK mora poskrbeti, da bo okoli sebe nakopičil širok krog mladih neobremenjenih, predvsem politično, strokovnjakov na področju gospodarstva, ekonomije, kulture ipd., ki bodo seveda zelo aktivni v posredovanju novih opcij in v kontroli takoimenovanih politikov – gospodarstvenikov, ki iščejo neke ožje interese. SSK pa bo ob vsem tem seveda imel široko paleto nasprotnikov, predvsem iz vrst oblastnikov, pripadnikov blokov, ki sami sebe postavljajo v funkcijo branitelja vseslovenskih interesov, kot edino pravo in sploh edino pot.

Slovenec mora enkrat za vselej začeti verjeti v sistem, v slovensko državo, zaupati vladi in vedeti, da le ta dela prave stvari. To pa bo sistem dosegel, ko bo Slovenec spremembe občutil na lastni koži, saj ga v trenutni situaciji ne zanima čisto nič drugega, kot le to, kako bolje živeti. In naloga SSK je vplivati in doseči to, da se bo takšen sistem sploh vzpostavil. Že ob rojstvu mlade slovenske demokracije je bilo napravljenih ogromno napak, nenameranih, verjamem (takrat), vendar so kasneje postale orožje, ki nas lahko zaustavi v naši rasti. V končni fazi mora SSK postati Slovincem tisto, kar pomeni Svetovni židovski kongres Židom. Mora postati vseslovenska organizacija, ki bo branila in ohranjala slovenske interese tako doma kot v tujini, sploh pa v času, ko Slovincu ni ravno z rožicami poslano. Svoje ideološke razprtije, svojo bojazen in neodločnost moramo Slovenci končno postaviti na stranski tir in se jim odpovedati, se boriti ter pomagati eden drugemu, saj če si ne bomo pomagali sami, nam nihče ne bo, še Bog ne.

»Edinost, sreča, sprava k nam naj nazaj se vrnejo; otrok, kar ima Slava, vsi naj si v roke sežejo, de oblast in z njo čast, ko pred, spet naša boste last!«

Prešeren
BRALEC, naslov v uredništvu

Ljudje ponujajo pomoč

Na Slovensko KARITAS se vse več ljudi obrača po denarno pomoč za nakup kurjave, ozimnice ter ostalih materialnih dobrin.

Ljudje so pripravljene pomagati pri spravi poljščin, preskrbi drva in drugih kmečkih opravilih, zidarskih in obrtniških delih, z instrukcijami.

Zato so se na Škofjski KARITAS odločili, da bomo organizirali posredovanje naslovov tistih interesov, ki bi takšno pomoč potrebovali oziroma nudili.

Za vse informacije pokličite po telefonu številka (061) 323-186 od 10.00 do 12.00 ure in od 14.00 do 15.00 ure, vsak dan, razen sobote in nedelje.

Škofjska KARITAS, Ljubljana

Je to beračenje? Ne, prošnja v sili

Tudi meni se je v otroških letih zgodilo. Potrkal sem na vrata, pokleknil, proseče dvignil roke: Teta, prosim za kos kruha! Včasih sem dobil kar cel hlebec, malo masti, malo moke, kakšno jajce, prgišče posušenih sliv. Dobra teta je vedela, da smo podnajemniki, da sta oče in mati brez dela.

Ko sem odrasel, doštudiral, dobil delovno mesto v razredu, sva se srečala z dečkom, ki je v že kar ostrem mrazu redno prihajal v šolo bos, brez rokavic. Skupaj je bilo pet otrok, vdova mati pa brez pravega zaslužka. Imeli so kravico, nekaj kbošičev in ničesar drugega. Toda fantkova mati ni marala prosjati. Napisal sem članek v tedaj Celjski tednik, opisal fantkov primer, podpisal pa se nisem, ker sem se bal stare matere strupenega jezika. Dobri ljudje iz Celja pa so kljub zaprekanjem izvrtili pravi naslov in se z olimpijo pripeljali prav na dvorišče.

Mati huda, kdo da je to rekel, da so revni, vsega je dovolj pri hiši. Dobri ljudje, mož in žena iz Celja in še en gospod so hitro ugotovili, koliko je ura. Prepričali so mater, ki je hlinila uboštvo, da sta z mojim fantkom sedla v limuzino. In naravnost v Celje. Kmalu sta se ob dobri južini oba, mati in sin »udomačila«. Tako je mati povedala, da ji je mož zaradi pijače umrl in ji zapustil pet otrok, ona ne dobi zaposlitve.

Daj nam danes naš vsakdanji kruh, smo Boga prosili. Ni nas slišal, bil je gluha...

Fantka so od nog do glave oblekli, mati je dobila nekaj oblek in perila. Tudi ostali štirje niso ostali praznih rok. Pa je kljub vsemu stara in ponosna mati zvrtila, da sem jaz tega »greha« kriv. Privihrala je v mojo kuhinjo, zmerjala za prihajajoča, ki da me nihče ne mara. S tožbo je grozila, dokler je nisem pred vrata postavil.

Krajani pa so me hvalili, kako usmiljen človek da sem, da pa bi sami kaj pokrenili, ne, to pa ne. Ne bodo si mazali rok s takimi sireteji.

Naneslo je, da sem zvedel za tri invalidne sestre, ki so si s socialno podporo bore malo pomagale. O tem smo razpravljali na takratnem odboru OF. Obljuba in nič drugega. Protestiral, rotil, prosil sem pri okrajni socialni v Celju. Ena sama neskončno dolga obljuba, zadeva pa je ostala na mrtvi točki. Vse tri sestre so rabile tu zdravniško pomoč. In seveda toplice. Znenada misel: Pisal bom Jovanki Broz. Poprej sem že pisal na kabinet maršala Tita. Iz kabineta malo blaženega troštanja. Jovanka pa je poslala zares zajeten paket, najbrž njena tajnica. Za prvim paketom še drugi in tretji. Obleke, spodnje perilo, obutev in v vsakem paketu kilski zavitek turške. In še denarno nakazilo.

Pa so govorili in pisali, da je Jovanka zlobna, hudobna ženska, toliko da je niso med čarovnice pomešali.

Tudi danes imamo podobne primere. Previdno sem zbral najboljše gospo ženo velikega ministra, ji opisal primer. Toda do danes nobenega odgovora. Tudi ob prebiranju imen darovalcev za revne in invalide nisem v nobenem časopisu, reviji zasledil imena kakšnega visokega funkcionarja ali pa celo ministra. Žalostno ali resnično. Sami preverite. Prej bo dal siromak bogatašu kot pa obratno.

Ondan so se pojavili na hišnem pragu dva dečka in deklica. Najbrž bratec in sestrica. Lačni, žejni so bili, nekaj toplega bi radi in če imamo kaj odvečnega v ženski in moški omari. Seveda smo jih nahranili in oprtali z vsem mogočim, nam res nepotrebnim. Socialni podpora in dokladi so kaplja v morje. Menda sta oče in mati delala v štorski železarni.

Odkod pa ste? Blizu Lesičnega. Gremo tja, kjer nas nihče ne pozna...

Pomislil sem: Naši veliki politiki, pametni in modri, doktorji in magistri znanosti, ministri, podministri, tajnice, tu in tam pa kar cela ministrova družina, hodijo, čartersko se vozijo v bogate dežele, zakaj se vračajo samo z dobrimi mislimi, da podpirajo svobodno Slovenijo ne vedo pa še, kdo jo bo prvi priznal. Tako pravita, obljubljata naši najbližnji sosedi Avstrija in Italija. Zdjaj, ko je zima pred vrati, zdaj ko na vseh koncih in krajih ponujajo obilne in poceni ozimnice, bi bil minister, ki bi prinesel vsaj milijon dolarjev, nadvse hvaljen. Naj bo še tako dobra politika, politiki, toda noben lačen državljan je ne bo hvalil, še manj podpiral. Rusija bo dobila, mi pa ne. Gospod Peterle je prinesel žakeljček šilingov. Za najmodernejši bum bum ali za ozimnico?!

Potem je tu šolanje, zdravljenje. 40 let smo plačevali zdravstveno socialno zavarovanje. Kako se ta denar obrača nihče od vodilnih ne pove. Kamor se obrneš-plačaj! Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal. Koga in kaj nas je strah, da si preprost človek ničesar ne upa izreči na glas?! Zakaj ne napravijo televizijci ankete med najbolj revnimi, kako se ti ljudje sploh še preživljajo. Kako otrokom kupujejo knjige, ki jih mora imeti že prvošolček za celo brento? Zmeraj govorimo:

Kriva je stara oblast, kar pa še zdaleč ni res. Dovolj smo stari in vemo, kdo je in kdo se zapravlja. Tisti pri koritu! Strinjam se z dr. Ribičičem, ko je dejal, da je ne-spametno odpirati poslaništva na vseh koncih sveta in zapravljati dragocene devize, ko pa še vendarle nismo po pravni plati zares svobodna država. Beračili ne bomo, prosjačili v sili pa vsekakor. Pa to ne bo grešno za nas tamale. Greh je last tistih, ki so vse to organizirano pripravili. Takih misli nisem samo jaz, te misli in grenke slutnje nosijo tisoči in tisoči.

DRAGO KUMER, Zalec

Praznovanje in politične kuhinje

Planinsko društvo Šentjur je ob 40. letnici delovanja pripravilo v nedeljo na Reševni praznovanje. Ker je bilo to praznovanje sprejeto kot del občinskega praznovanja, me je skupščinski odbor za pripravo občinskega praznovanja določil, da kot planinec in odbornik v imenu skupščine pozdravim to jubilejno srečanje. Tik pred pričetkom praznovanja na Reševni, pa sem zvedel, da bo govoril predsednik IS gospod Ladislav Grdina dipl. ing. To sem sprejel kot neprijetno dejstvo in se s tem sprijaznil. Kot dober poznavalec društvene dejavnosti, sem v govorih pogrešal nekatere pomembne podatke. Ko je napovedovala napovedala možnost za nagovor tudi drugim, sem se odločil na pozabljeno v govorih predsednika PD in IS opozoriti. To se potem ni zgodilo, saj je celo gost iz Rogaške Slatine moral posebej prositi za nastop. Takoj ob zaključku programa sem

tako nenapovedan nastopil, da opozorim na veliko delo planinskega entuziasta in dolgoletnega predsednika PD, že pokojnega Jožeta Gabrška in prijateljsko sodelovanje s PD Kozjak in Kaštel Sučurca, kjer je sedaj vojna. Nekatero podanike bivših SZDL politikov in sedanjih oblastnikov je moj nastop motil tako, da so me motili. Ko sem hotel zaključiti nagovor s prošnjo za solidarnostni prispevek za pomoč prijateljem iz Hrvaške so mi celo izključili mikrofon. Kaj se torej dogaja?

O Šentjurski politiki se že nekaj časa piše in govori marsikaj. Dejstvo je, da je boljševidnim SZDL politikom uspelo zmanipulirati odbornike občinske skupščine, da so večinsko enotni in glasovalni stroj za njihove vsakršne programe. Tako so pučistično zamenjali predsednika skupščine, ko jim je najbolj stopil na prste pri finančnih malverzacijah. Ker se tudi jaz zavzemam za pravične rešitve in načelne volilne obljube, sem jim tudi jaz neprijeten. To jim je uspelo s taktičnim razdeljevanjem funkcij neizkušenim krščanskim demokratom in finančnim, ter gospodarskim ugodnostim članom SKZ LS in funkcionarjem KS. Denar, ki je bil namenjen za kulturo, šport in deloma za infrastrukturo dejavno, so pograbil in ga samovoljno naložili na banko, da zdaj na poceni način pridobivajo ugled pri prej omenjenih ljudeh. Takšno dejavnost sedaj prenašajo na vse možne oblike, tudi v javne nastope in si hočejo tako na populističen način pridobiti ugled pri ljudeh. Kakšne so to metode, mislim, da ni potrebno ponovno omenjati. Dokler bomo taka dejanja prikrita ali odkrito dopuščali, nam bo slabo in življenje bo pekel, porajale se bodo vojne in tragedije.

FRANC ZABUKOŠEK, Šentjur

Razpis

Dobre, pogumne in drzne novinarje redno ali pogodbeno zaposlimo.

Uredništvo Nove dobe, Aškerčeva 15, Celje

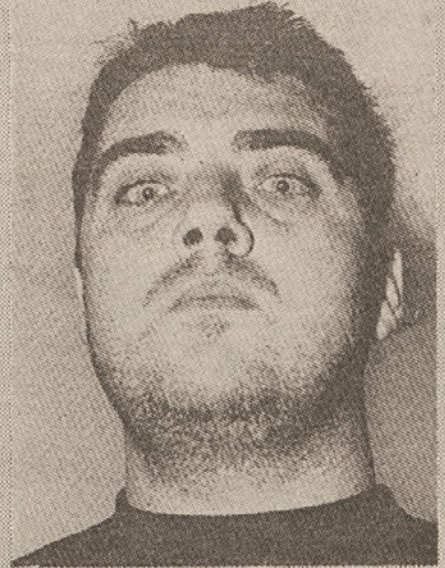
S. O. S. IZ POSTELJE

Na vprašanja bralcev odgovarja seksolog amater, g. Anton Koritnik

Anton Koritnik, ali kdorkoli si že!

Že kar lep čas spremljam tvoje pisanje in moram ti povedati, da se ob teh svinjarjih verjetno zabavaš le ti. Ne vem, kako te lahko zadovoljujejo te perverznosti, ki jih vsak teden krcaš v ta časopis in mu kvariš kvalitetni nivo. Sprašujem se, kako to da te še niso nagnali? Nisi ne duhovit, ne zabaven, poučen pa še najmanj. Kaj imaš torej od tega, da žališ in iritiraš bralce? Si res tako perverzen, da ti pisanje takšnih ogabnosti dela veselje? Stavim, da sam pišeš vsa vprašanja in odgovore, zato sem tudi prepričan, da si tega pisma ne boš upal objaviti. Če bi te kdo jemal resno, bi v tem času, kar tratiš prostor v tem časopisu že naredil toliko škode, da bi te bilo treba dati pred sodišče. Ljudje niso tako neumni kot misliš. Ne nasedajo takšnim moralnim pokvekam kot si ti. Morda pa se tega tudi zavedaš in si zato drzneš poleg tega kvazi-psihološkega kiča objavljati še svojo fotografijo. Če bi te ljudje jemali resno, bi te itak linčali! Če kdo potrebuje psihiatra, ga potrebuješ ti! Razmisli o tem!

J. N. (naslov v uredništvu)

Dragi J. N. (naslov v uredništvu)!

Le kaj naj ti rečem drugega kot to, da se popolnoma strinjam s tabo? Greva lepo po vrsti. Praviš, da se ob teh svinjarjih verjetno zabavam le jaz. Jej, dragi moj J. N. (naslov v uredništvu), še jaz se prav nič ne zabavam ob tem pisanju. Ko bi le vedel, kakšne peklenške muke prestajam vsak teden, ko se bliža konec redakcije, jaz pa vem da moram še napisati petinštirideset tipkanih vrstic čiste svinjarije! Da me te perverznosti zadovoljujejo? Še v sanjah ne! Toda kaj si, siromaček, morem? Služba je služba, dolžnost je dolžnost, družba je družba. Trd in grenak je kruh seksologov amaterjev, grenak kot solza! To je umazan posel, toda nekdo ga mora opravljati. Saj vem, kaj mi boš očital: naj si najdem kakšno drugo službo. Toda, dragi moj J. N. (naslov v uredništvu), le kdo bo potem nosil ta križ? Kdo bo ta antikrist, na katerem se bodo lomila kopja srda moralne večine? Velikokrat sem že razmišljal, da bi se udinjal v kakšnem drugem poslu. Toliko lažjih in bolj plačanih služb bi si lahko dobil! Lahko bi šel, na primer, v politiko. To je dobro plačen posao. Ne rabiš nobene šole, ni ti treba biti pameten, le ob pravem času moraš biti na pravem mestu. Koliko šolarjev je po drugi svetovni vojni zamenjalo banduro za rekle in kravato. In koliko propadlih pisateljev in umetnikov je po zadnjih volitvah končno dobilo možnost, da se vsak večer kažejo na televiziji! In kaj vse lahko zdaj klobasajo! Prej, ko so še bili zadnji kruki v umetniški srenji, so se jim vsi smejali, če so le kaj zinjili ali objavili. Danes spoštovani in resni možje. Vidiš, to je biznis, ne pa amaterska seksologija. Ampak usoda je pač močnejša od individualnih želja. Tako je to, dragi moj J. N. (naslov v uredništvu), lahko lajamo, kolikor hočemo, vedno bo dovolj amaterskih seksologov in propadlih pisateljev, ki se bodo šli politiko in bodo klobasali neumnosti v raznih omizjih in podobnih oddajah. Pa raznih doktorjev znanosti z govornimi napakami in politično nafriziranimi možgani. Kaj moreš, takšni kujoni so cena, ki jo pošteni državljani te dežele plačujejo za blagor demokracije.

SLOVENIJA UVAŽA OŽARČENO ŽELEZO, HLODOVINO IN SUMLJIVE CISTERNE

Prihajajajo tovori smrti

Samo dovoljni ekološki osveščenosti nekaterih gospodarstvenikov se imamo doslej zahvaliti, da nismo v Slovenijo uvozili preveč tovorov smrti. Vzhodna Evropa je namreč že prej, po zlomu socializma pa še bolj, tržišče z ogromnimi viški surovin za predelavo. Ker gre pri njih predvsem za interes po zaslužku, povrhu pa vemo kako je vzhodnoevropska zakonodaja pomanjkljiva prav pri varovanju okolja, Sloveniji ob lakoti po cenah surovinah grozi potencialna nevarnost, da uvozi prave tovore smrti.

Časi, ko so oblasti stopile na jezik novinarju, ki je hotel ob-

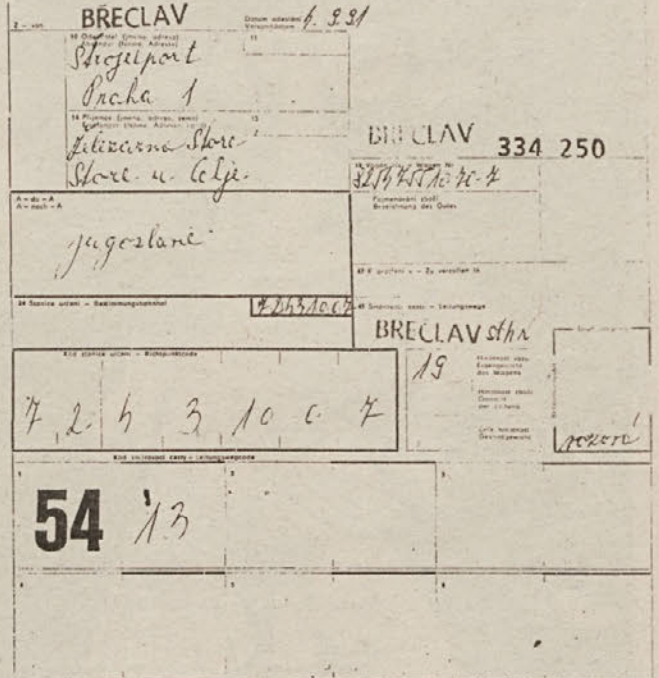
javiti, da smo pred leti s Černobilskega območja uvozili radio-

aktivni les, so - vsaj upamo tako - za vselej mimo. Nevarnost žal še ni minila. Tako republiški predpisi, kakor so nam pojasnili na ministrstvu za varstvo okolja, še vedno ne zahtevajo natančnih carinskih deklaracij, ki bi ob uvozu sumljivih tovorov dokazovale, da tovor ni bil v stiku z nevarnimi snovmi ali podvržen radioaktivne-

mu sevanju. K sreči, kot smo zapisali, je vsaj del slovenskih gospodarstvenikov tozadevno dovolj osveščen. Tako je naprimer ena izmed slovenskih železarn pred časom na vzhodu kupovala odpadno železo. Njihov agent v tujini se je pozanimal tudi za izvoz in ugotovil, da gre za rusko železo, ki je bilo močno ožarčeno.

Zadnje razburjenje na Slovenskem, ki ga v Novi dobi prvi posredujemo, je povzročilo 700 železniških vagonov, ki jih je za razrez in predelavo v železo uvozila Železarna Štore. Med njimi je namreč okoli četrtnina železniških cistern, ki so na Češkem služile za prevoz nevarnih snovi. Železarna se je za uvoz odločila, ker je tako surovino dobila skoraj za tretjino cene, ki jo sicer za tona železa zahtevajo od nje na jugu Jugoslavije. Ko smo sporne cisterne preverili pri gospodu Marovtu, direktorju Železarne Štore, nas je pomiril. Ker so se v Štorah zavedali možne nevarnosti, so za vsako cisterno od Čehov zahtevali natančne podatke o tem, kaj so v posamezni cisterni nazadnje prevažali, obenem pa tudi, da jih pred transportom v Slovenijo temeljito očistijo s paro.

Tako so v Železarni Štore

dokazali, da jim skrb za okolje in zdravje lastnih delavcev ni neznana. Ker pa je po naših podatkih na češkem trgu na voljo za staro železo še okoli 30 tisoč železniških vagonov, Sloveniji vseeno preti nevarnost pred tovori smrti. Le dovolj prezbrezbiran in pohlepen zaseb-

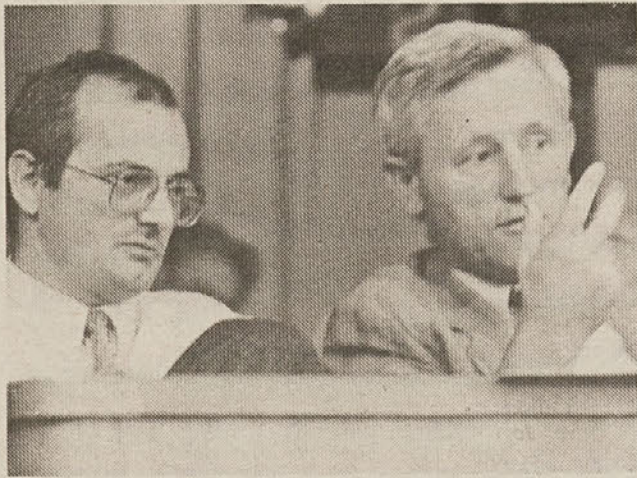
nik se mora najti, ki bo pri prodajalcu ceno znižal tudi na račun tega, da ne bo zahteval na vpogled zadnjih tovornih listov in temeljitega čiščenja. Naše okolje ne sme biti prepuščeno tomboli. Treba je sprejeti ostre preventivne uvozne predpise.

LE BOLAN UM SI JE LAHKO IZMISLIL LASTNINJENJE
IZGUBARJEV

Sezona poceni bogatenja

Opozicija ima vsaj v enem prav – moč države in njen vpliv na gospodarstvo z lastninjenjem v Sloveniji ne smeta še narasti. Vladajoča pozicija ima prav tako v nečem svoj prav – lastninjenje je treba opraviti. Kakšen bo izid usklajevanja amandmajev k zakonu o lastninjenju, s katerim se ukvarja posebna skupščinska komisija? Zakon bodo uskladjali tako, da bo volk sit, koza cela, Slovenci pa bodo obsedeli večinoma spet na praznih nočnih posodah.

Kljub še nekaj časa »obvezno« vezanju slovenskega gospodarstva na zvezno zakonodajo in podobnemu zgovarjanju za impotenco na gospodarskem področju, je nedvomno

Viktor Žakelj podministru Igorju Umeku: zdaj se bo odločilo, kako bomo delavcem razdelili izgube, kot bi rekel Lojze

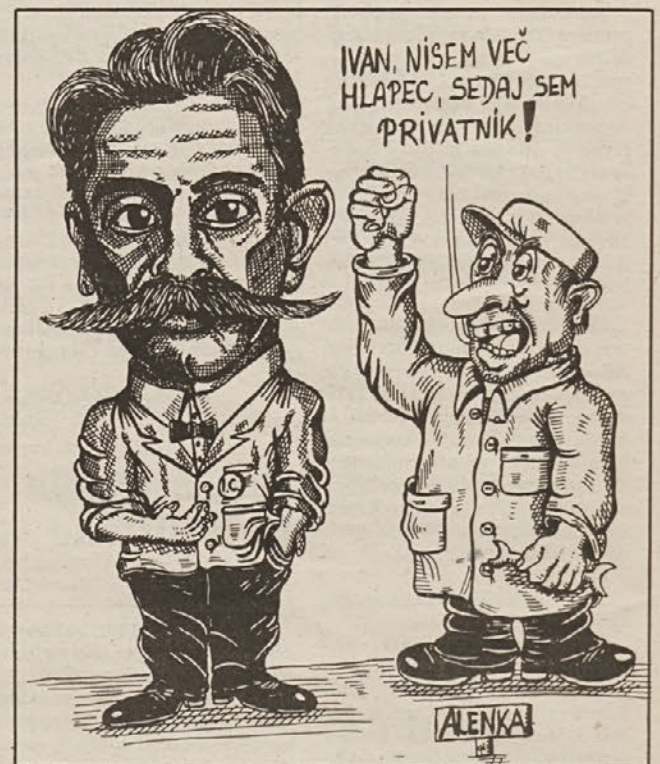
res, da Peterletova vlada vse preveč eksperimentira s slovenskim gospodarstvom, obenem pa ne sprejema resnih sistemskih vzpodbud za ohranitev, če že ne nov zalet domačega gospodarstva. Tako se izgube povečujejo, firmam padajo cene in podjetniki med ministri ter njihovi prijatelji se mnogo več časa ukvarjajo z oziranjem po izmučenih žrtvah kot pa z delom, za katerega jih plačujemo.

Po drugi strani je treba navesti nekaj števil, ki v nasprotju s Peterletovo trditvijo, da »zakon o lastninjenju delavcem končno in edini dosedaj daje v roke tovarne«, dokazujejo, da bo država z izvedbo lastninjenja večinoma prišla do večjega vpliva v gospodarstvu, delavcem oziroma zaposlenim pa bodo razdelili le izgube. Poglejmo.

Z lastninjenjem velikih podjetij bi bilo po tem zakonu podržavljenega kar 37 odstotkov družbenega kapitala slovenskega gospodarstva. Po številu pa le 318 podjetij zaposluje kar polovico vseh zaposlenih

v gospodarstvu. Obenem so ta ista podjetja ustvarila le slabo tretjino akumulacije slovenskega gospodarstva in imajo ogromne izgube. Med njimi je 120 izgubarjev s skupaj 6 milijardami in 327 milijoni dinarjev izgub.

Ko bo država »po zakonu« delila malo meni, malo tebi, bo sebi dodelila vpliv, nam pa izgube. Delnice za ta podjetja si bomo lahko torej nekam vtaknili. Lovci na profit in kapital bodo že poprej polovili tiste srednje in manjše, ki se jih da na hitro izvleči. Če še niste med njimi, si le hitro omislite nesramen gobec in zveze na vrhu, da boste prišli do pravih informacij.

EVROPA ZDAJ IN NIKOLI VEČ Stranke usranke

Revija Evropa, edini »čisti« slovenski informativno-politični tednik, je pridelala poldrugi milijon dinarjev izgube in je pred ukinitvijo, začasno pa je tako ali tako že prenehala izhajati. Bojan Požar, njen urednik, poudarja, da Evropa ni bila strankarski časopis. Podjetje Zdaj!, ki je poleg ljubljanskega Dnevnika njen izdajatelj, meni, da izgub pač ne gre še povečevati, Stranka demokratične prenove, ki je ustanovitelj časopisa, pa zmiguje z rameni – pravijo, da za pokritje izgub nima denarja.

Karkoli že je pravi razlog, da se Evropa, ki je po besedah Požarja »skušala nadaljevati zasnovano pokojnega Telexa« in graditi upoštevanje na Slovenskem tako ljubem imidžu »poti v Evropo«, ni mogla obdržati na slovenskem tržišču, bolj od tega so za slovenske medijske razmere pomenljive nekatere

druge ugotovitve. Prva je ta, da Evrope niso tiskali v Delu, ki pa je revijo distribuiralo, saj ima še vedno najbolj razvejeno prodajno mrežo v Sloveniji. Tako je prišlo do absurda, da je imela Evropa 5700 stalnih naročnikov, v Delovi prosti prodaji pa so prodali le po 1300 izvodov

posamezne številke. Gre za razširjeno prakso, ki je javnosti manj znana, da Delo namreč predvsem pospešuje prodajo lastnih edicij in tudi ostalih, ki jih samo tiska, saj le tako lahko upa, da bo svoje tiskarske storitve tudi dobilo plačane. Evropi, kljub pogodbi. Delo nikoli ni zagotovilo prodaje na vseh svojih prodajnih mestih.

Drugo smrtno rano je Evropa dobila zaradi razširjenega mnenja, da je strankarski, partijski časopis. Da je bila levičarska seveda ni dvoma, obenem pa je tudi »lastno« stranko, prenovitelje, nekajkrat kar krepko okrcala. Pa tudi temu

Bojan Požar, svobodni novinar, glavni in odgovorni urednik Evrope v ukinjanju

ne gre pripisati, da so se njeni ustanovitelji, od katerih so bili na pogrebni tiskovni konferenci Evrope tudi takšni strokovnjaki za »sredstva javnega obveščanja« kot je na primer Lenart Šetine, obnašali kot kmečke neveste. Bolj verjetno gre za to, da je imela Evropa – upravičeno ali ne – tolikšen »partijski« imidž, da niti partije same več ne zanima.

Nenazadnje mora nepoučeni bralec vedeti, da se ob tem, ko slovenska vlada pristransko deli sredstva za »pluralizacijo medijev« tudi levičarski vplivneži v poslovnem svetu lotevajo poslovnih pogovorov, s katerimi želijo za »svoja« glasila v Slovenijo pripeljati ob lastnem tudi tuj kapital. Med njimi prednjačita s svojimi poslovnimi in političnimi zvezami predvsem Živko Pregel in Janez Drnovšek.

V teh računacih trem svobodnim novinarjem, ki so bili jedro redakcije Evrope, ne preostane drugega, kot da se sprijaznijo z lastno naivnostjo. In poiščejo novo delo.

MENI, TEBI, NJEMU Razprodaja za prijatelje

Vloga strokovnjakov ni v tem, da imajo bolj prav kot drugi ljudje, temveč da se motijo zaradi bolj posvečenih razlogov.

David Butler, 1969

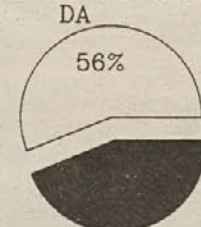
Medtem, ko so naši TV sprejemniki vključeni na sprejem HTV kanala in se vsi zavzemamo za to, da je Hrvatska last tamkajšnjih prebivalcev, se ne zavedamo, da se v Sloveniji ravno kar odloča čigava bo naša dežela. Zasičenim z ekstremnimi dogodki ne vzbujajo pozornost enako pomembna dogajanja, ki se odvijajo na veliko bolj miren, »demokratski« način. Koncept Samostojne Slovenije je ob naši odločitvi zanjo vključeval denacionalizacijo in privatizacijo, vendar ne njenih načinov realizacije.

Na nekakšni čustveni ravni smo oboje sprejemali v sklopu Slovenstva. V smislu »Pod svobodnim soncem«, »Na svoji zemlji« ali »Sam svoj gospodar«. V trenutku, ko se že odloča kdo dobi kaj, smo z našo percepcijo lastnine šele na točki, ko je nadnacionalni kolektivizem zamenjal nacionalni.

Prepričani, da bodo tisti, ki smo jih izvolili, ker se nam je zdelo, da slabši od prejšnjih ne morejo biti, odločali tudi v naše dobro,

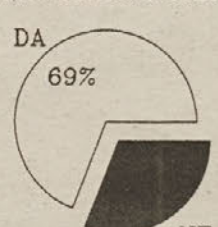
ALI JE TOČNA TRDITEV:

"LJUDJE KOT SEM JAZ NIMAJO NOBENEGA VPLIVA NA POLITIČNE ODLOČITVE" ?

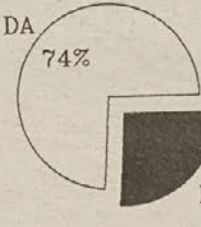
NE, NE VEM

1982

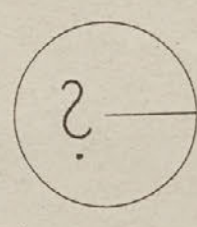
NE, NE VEM

1984

NE, NE VEM

1987

1991

RAZISKAVE SLOVENSKO JAVNO MNENJE

GROZLJIVO ODKRITJE: POLICIJA IN TERITORIALCI SO DVIGNILI ROKE

Slovenija še vedno okupirana

Popolnoma razumljivo, da Slovenija ne vztraja na tem, da bi morala vojska s svojo opremo in ljudmi že zapustiti našo republiko in vsaj s svojim molkom blaži strahote, ki se v sosednji republici dogajajo. Na žalost pa takšno popuščanje slovenskih organov vojska izkorišča do te mere, da se še vedno obnaša arogantno, kot da je gospodar situacije in na svojem ozemlju, ne pa tuja okupatorska sila, ki v Sloveniji nima kaj iskati, še manj ukazovati. Prepričano in z grozo v očeh lahko trdimo, da je del slovenskega ozemlja še vedno okupiran – celo tisti del, ki nikoli ni bil pod nadzorom armade. Niti slovenska vojska niti policija tako naprimer ne nadzirata razmer na mariborski železniški postaji. Če se odpravite nanjo tvegate vsaj težave, če že ne krogle v glavo.

Incident, ki bo potrdil gornje trditve in ga bom opisal v naslednjih vrsticah, se je zgodil minuli teden na železniški postaji Studenci v Mariboru, kamor sem se odpravil izvrševati svojo novinarsko dolžnost. Želel sem preveriti, če je bil 15. september dejansko datum, po katerem več JLA ne bo v Sloveniji, saj sem slišal, da ima na tej postaji vojska še vedno naloženih nekaj kompozicij svoje opreme. Prizor, ki sem ga videl, pa ni odgovoril le na upravičeno vprašanje, temveč je postavil celo novega. Poleg same opreme postaja kakšnih dvajset vojakov, ki se obnašajo, kot da je civilni objekt v njihovi lasti in verjetno v paranojnem strahu pred opevanim zunanjim sovražnikom vedrijo in oblačijo po lastni presoji.

Vse se je začelo, ko sem, presenečen nad videnim, povlekel iz torbe fotoaparata, da bi ovekovečil tovor. Po kakšnih petih minutah sta k meni prihitela dva vojaka in mi ukazala, naj nemudoma preneham, saj je fotografiranje prepovedano. Čeprav ni bilo niti enega znaka, ki bi govoril tej trditvi v prid, sta mi na moje začudenje, češ, to je civilni objekt, za katerega tak režim ne velja in ne vojaški, poleg tega pa ni nikjer nič označeno, odgovorila, naj se takoj zglasim pri majorju, ki je vodja njihove enote. Ker želi govoriti z mano. Bilo mi je smešno in enmisselno, da tako skrbijo za svoje staro železo, ki smo ga videli v javnih medijih že prevečkrat.

Vseeno sem se v njenem spremstvu odpravil do najvišjega oficirja. Ko sem prišel do njega, ni bil sam, ampak so okoli njega stali kakšni štirje oboroženi vojaki in zraven njega nekakšen drugi uniformira-

kem ta oseba? Za vojaka je bil prestar, saj so njegovi sivi ščetinasti lasje govorili o kakšnih 35 letih, hkrati pa mu disciplina, kateri podlegajo vojaki, ni bila vrlina. Že ton, s katerim je govoril s svojim predpostavljanim, je odražal višjo funkcijo, oziroma drugačno vlogo.

Posumil sem, da gre verjetno za pripadnika vojaške obveščevalne ali kontraobveščevalne službe. Glede na njegovo južno

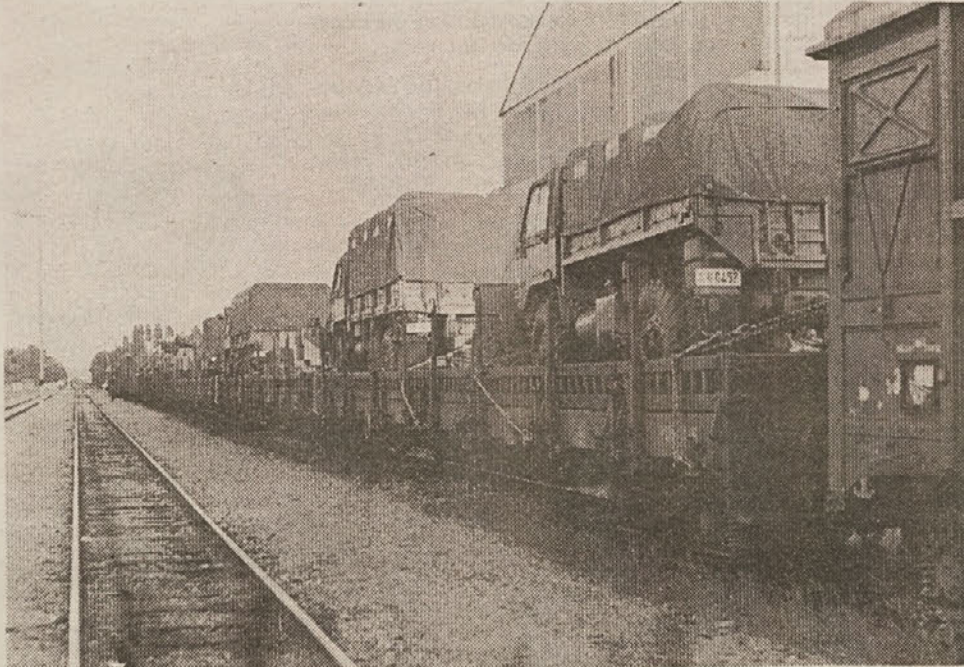
potrjeval, da so tudi vojaki lahko kulturni ljudje, umiril, dokler ni spet posegel vmes obveščevalec in se me fizično lotil – zgrabil me je za nadlaket in mi zabrusil, da, kaj se delam neumnega in naj mu takoj izročim fotoaparata, če nočem še sam kakšnih sitnosti. Ustavil ga je major, ki mu je rekel, da me pusti pri miru, meni pa, da grem in naj več ne fotografiram. Retorično je vprašal, za-

z orožjem lovili po celem mestu.

In prav v tem grmu tiči zajec, da po tem dogodku smatram železniško postajo Studenci v Mariboru, ki jo 24 ur vsak dan straži vojska in omejuje gibanje po svoje, za okupirano. Zanima me, kdo od slovenskih organov jim dovoljuje takšna pooblastila, da legitimirajo civilno osebo, ji verbalno grozijo in se je celo fizično lotijo. Da je mera polna, pa so pripravljeni

groziti še z orožjem.

Vojska bi naj bila v kasarnah, oziroma bi morala po 15. septembru zapustiti Slovenijo. Če za zadnje lahko najdemo opravičilo, ga za prvo že težje. In ne le, da ni v kasarnah, ampak se obnaša kot gospodar civilnega objekta in na njem vzpostavlja svoj red ter terorizira občane in jim omejuje svobodo gibanja. Bo zaradi takšne neumnosti spet potrebna človeška žrtev?

Mariborska železniška postaja: na njej sredi septembra vojska vedri in oblači, naših pa ni nikjer

nec, ki je s svojim izgledom kazal vse tisto, za kar so nas v vojski učili, da ni po »Pravilu službe«. Brez kape, odprte srajce in zaviranih rokavov, mi je po vojaško ukazal: »Dođi vamo!« Bili so namreč na vzpetinici, na katero sem moral splezati. Ko sem prišel do njih, me je major prijazno vprašal, kaj delam. Odgovoril sem mu, da fotografiram za časopis, ker smo dobili obvestilo, da vojska še ni zapustila Slovenije, čeprav je 15. september mimo in ima svojo opremo naloženo na tej postaji. Tisti brez kape se je spet petelinil in »svetoval« svojemu starešini, da mi vzame fotoaparata in me odpelje v kasarno na zaslišanje. Postalno mi je nenavadno, da nekdo, ki nima čina, lahko sugerira majorju, kaj naj dela. Kdo je potemt-

srbsko narečje in močno rast pa bi lahko celo bil kakšen speciallec iz Niša, ki so jih v Maribor pripeljali, ko so se incidenti začeli. Zahteval je, da mu dokažem, če sem res novinar. Izvlekel sem novinarsko izkaznico in mu jo pokazal, a on jo je hotel držati v svojih rokah. Ukazal mi je, da mu izročim slike, čeprav sem imel film še v aparatu. Major ga je v njegovi ihti ustavil in mi lepo razložil, da je na postaji prepovedano fotografiranje. Na moje vztrajanje, da mi to ni jasno, saj gre za civilni objekt, mi je odvrnil, da, če želim slikati, moram prositi njihovo komando za dovoljenje. Nesmiselnost takšnih prošelj ni potrebno posebej razlagati.

Dialog se je z majorjem, ki je

kaj, ko delam za celjski časopis, ne slikam v Celju.

Pri odhodu sem imel pet metortov za sabo spremstvo dveh vojakov, vendar me je incident in nasilno ter oblastno ravnanje »Ramba« tako vznemirilo, da sem z večje daljave skupinico še enkrat spravil na film. Opozoriti moram, da nisem imel v objektivu niti enega vojaškega tovora, ampak zgolj civilne objekte (vagone, bližnje stavbe...). Očitno se jim je podrl svet, saj je eden od vojakov naperil puško vame in začel teči za menoj.

Na srečo sem imel v bližini parkiran avto, kar se je sicer pokazalo kot nepomembno, saj so me vojaki prenehali loviti takoj zatem, ko sem zapustil »krog« postaje. Verjetno si niso mogli privoščiti, da bi me

POLITIK NAD POLITIKI

Župan heroj

Celjski župan Anton Rojec je postal junak brez primerjave. Je edini slovenski politik, ki je odšel na hrvaško bojišče, kjer je trpinčenemu hrvaškemu narodu ponudil moralno in materialno pomoč. Čeprav so ga na poti spremljale cestne blokade, alarmi za napade z zraka, bombardirana mesta, ni odstopil od svojega humanega namena.

Nevarna pot je v petek celjskega župana pripeljala v pobrateni Sisak. Že na poti ga je ujel alarm za zračni napad, vendar ni odstopil od svoje namere, kajti tudi Sisak je ob lanskoletni novembrski poplavi pomagal z materialno pomočjo, ki je bila glede na ljubljansko velika. »Mesto je na pogled zelo žalostno. Ni življenja. Ljudje, kar jih je bilo videti, so apatični. Čeprav je bilo v petek mesto še kolikor toliko normalno, so se ljudje poskrili in v bolj varnih prostorih pričakovali napad. Stanje je pravzaprav takšno, kot ga poznamo iz sredstev javnega obveščanja,« pove Anton Rojec. »Pri Zagrebu se začnejo protitankovske ovire, ob cesti so postavljena gnezda za streljanje, povsod so vidni sledovi bombardiranja. Morala Hrvatov pa je na višku. Ljudje so pripravljene marsikaj žrtvovati, šibki pa so v organizaciji obrambe.«

V tako težkih razmerah se je delagacija s celjskim županom prebila do pobratenege Siska, kjer so se sestali z občinskimi možmi. Tudi pogovori z uradnimi oblastniki v Sisku so potekali moteno, saj so se že po petih minutah morali umakniti v zaklonišče. Kljub temu pa so se dogovorili za konkretno pomoč. Celjski župan je občanom Siska ponudil humanitarno pomoč v obliki sprejema beguncev (sedaj je v Celju približno 200 pregnancev v domači oskrbi), obljubil je pomoč v hrani in oblačilih, namerava organizirati zbiranje denarne pomoči, ponudil pa je tudi del opreme celjskih gasilcev. Po težkih mukah na poti in v samem Sisku, je celjski župan naredil nemogoče, po njegovi poti pa naj bi stopali še drugi slovenski politiki. Tako kot razmišlja in kaj vse je iz prepričanja pripravljen tvegati, je celjski župan nedvomno župan – heroj.

Anton Rojec: župan od fare v akciji

Forma

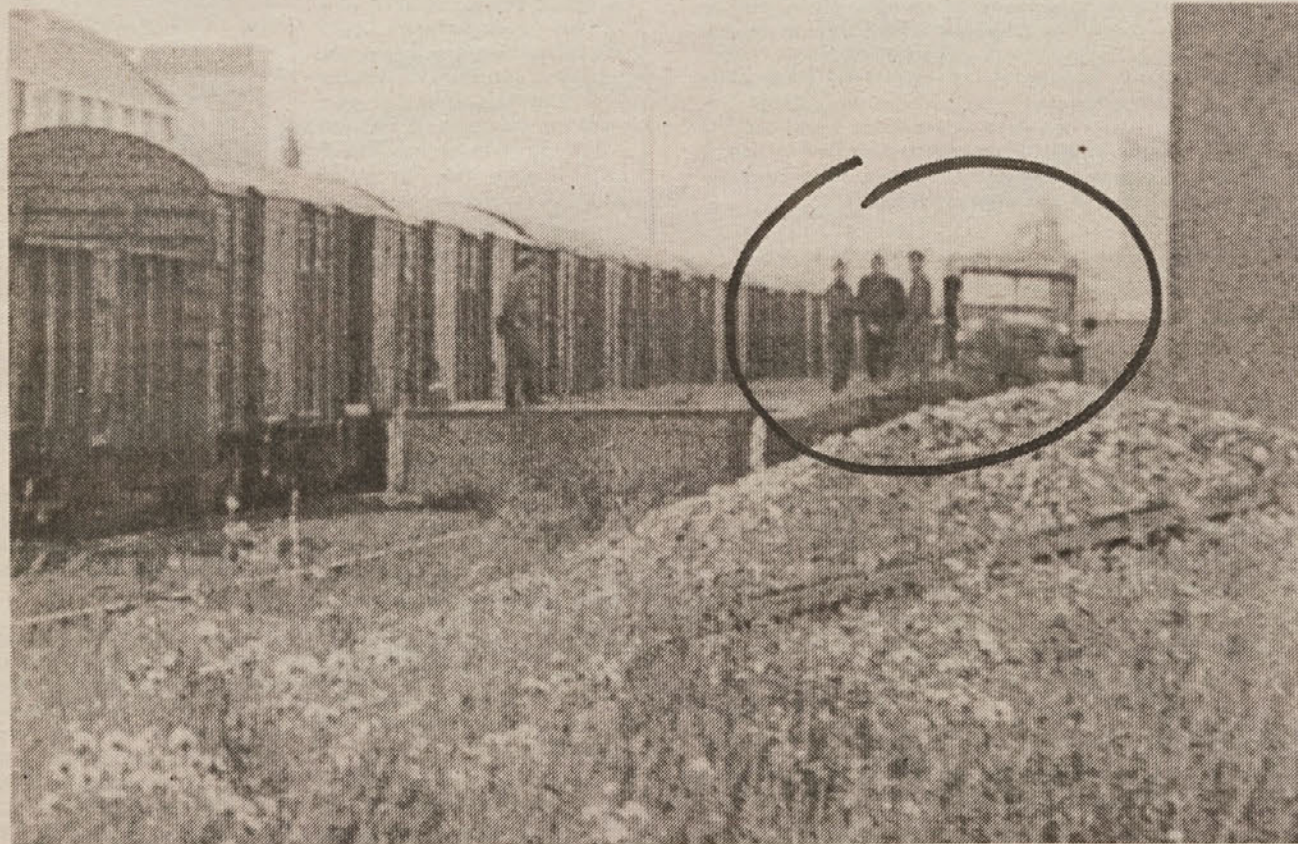
GRAFIČNA PRIPRAVA

SIMONA VOVK

C. na Ostrožno 113

63000 Celje

☎ 063/34 222

Trenutek preden so v našega reporterja namerili puške: major, KOS-ovec z razpeto srajco in peščica vojakov drže v pesteh železniško postajališče na severu Slovenije

INTERVJU: DR. STANE JUŽNIČ O ISTRI V ZRAKU

Istra bo italijanska

Polotok Istra po vseh znamenjih sodeč postaja vse pomembnejši vložek v igri, kakršna se odvija hkrati s trohnenjem Jugoslavije. Nedavni obisk italijanske skrajne desnice, namreč visokih funkcionarjev Movimenta sociale pri Miloševiću, o tem zgovorno priča. A tudi ravnaje nekaterih predstavnikov vladne koalicije, zadnje čase tudi samega zunanjega ministra Giannijsa de Michelisa potrjuje, da se tudi Kvirinal vse bolj zanima za ta kos ozemlja na vzhodni strani Jadrana. O nekaterih vidikih istrskega vprašanja včeraj, danes in jutri smo se pogovarjali dr. Stanetom Južničem, rednim profesorjem socialne antropologije in zgodovine na Fakulteti za novinarstvo, sociologijo in politične vede v Ljubljani.

Je današnji status Iskre glede na naravno in zgodovinsko pravo ustrezno rešen?

»Mislim, da ne. Če naj to bolje razumemo, se je treba nekoliko preseliti v zgodovino. Istra je, politično in upravno gledano, že od 15. stoletja pa vse do Napoleona živela dvojno življenje. Po padu zahodnorimskega cesarstva ozi-

roma spodletelem poskusu Bizanca, da bi na njenem ozemlju obnovil oblast, so z zahodno Istro, točneje obalnim pasom in mesti, upravljale Benetke. Osrednjo in zahodno Istro pa so nekako v istem času obvladovali Avstrijci kot dediči Frankov na tem prostoru. Leta 1797 je Napoleon storil konec Beneški republiki in potem ko

je Istra bila nekaj let sestavni del Ilirskih provinc s sedežem v Ljubljani, je na vsem njenem ozemlju zavlada Avstrija. Tako je bilo do propada habsburškega imperija leta 1918. Sam Trst je postal avstrijski že veliko pred koncem Beneške republike.«

Eno je administrativna uprava, drugo etnično obvladovanje nekega prostora. Kaj je Istra danes? Ali v njej prevladujejo Italijani ali Hrvati, kakšen je delež Slovencev v njej?

»V etničnem oziroma kasneje nacionalnem smislu je Istra vedno pomenila zapleteno vprašanje. Stoletja je bila kotel, v katerem so se različne etnije intenzivno prepletale in hkrati sobivale. Grobo rečeno lahko trdimo, da je Istra vse do eksodusa kakšnih 300 tisoč Istranov po koncu druge svetovne vojne imela pretežno romansko identiteto. A med temi optanti za Italijo še zdaleč niso bili samo Italijani oziroma romansko govoreče prebivalstvo, marveč je med njimi bilo veliko Slovanov, torej Hrvatov in tudi Slovencev. Istrani torej niso bežali samo zavoljo bojazni pred nasilno asimilacijo, marveč tudi iz civilizacijskih razlogov. Bali so se prihajajoče komunistične vojske, še bolj pa, da bi jim slovansko prebivalstvo komandiralo, česar iz zgodovinskih izkušenj niso bili vajeni. Mislim predvsem na beneški dialekt govoreče prebivalstvo v zahodnih istrskih mestih, ki so bili na višjem kulturnem oziroma civilizacijskem nivoju od 'celinskih' Istranov.«

Kakšna pa je identiteta teh 'celinskih' prebivalcev Istre?

To je mešanica avtohtonih prebivalcev Istre, katerih jezik je bil derivat latinščine, pa staroromanskega prebivalstva, ki ima z njo le posredno zvezo. Mislim na jezik, kakršnega so še do konca prejšnjega stoletja govorili na Krku. V ta element je med preseljevanjem narodov in s kasnejšo kolonizacijo infiltriral močan slovanski ele-

ment. S Turki je na Istro pritisnil nov poselitveni val z Balkana, med katerimi so bili tudi vlaški Aromuni, katerih sledi je še danes mogoče prav dobro čutiti v Čičariji. V prejšnjem stoletju se je istrsko prebivalstvo začelo deliti na dve osnovni nacionalni gibanji, namreč na italijansko, katerega jedro so tvorili Istrani, živeči nekdanje v okviru Beneške republike, in v nekoliko zakasneli ter šibkejši obliki Hrvati...«

Je prav italijansko nacionalno gibanje v Istri bilo odločilno za to, da je polotok po prvi vojni poleg manjših enklav v Dalmaciji pripadel Italiji?

»Mislim, da so odločilno vlogo odigrali nekateri zunanji dejavniki. Najbolj so se opirali na znane Wilsonove točke iz Versaillesa, pri čemer je Italija odšla Istro za nagrado, ker je med prvo vojno stopila na stran zmagovite Antante. Istre kraljevina Jugoslavija, ki je njeno izgubo sankcionirala z rapalsko pogodbo, ni mogla dobiti. Veliko je Jugoslavija že storila, da je ostala v njenih mejah skoraj vsa Dalmacija. Pa tudi Slovenci, ki so bili tedaj zavoljo svoje nestranske politične nesposobnosti oziroma politične šibkosti praktično nesposobni obdržati Koroško in braniti zahodno nacionalno ozemlje, so jo po zaslugi Jugoslavije še razmeroma dobro odnesli.«

Po drugi svetovni vojni je Istra sicer prišla v okvir Jugoslavije, vendar hkrati administrativno skoraj v celoti pod upravo Zagreba. Je to bilo logično?

»To vprašanje bi bilo bolje nasloviti na Kardelja, ki je bil eden od odločilnih dejavnikov pri podpisu londonskega memoranduma iz leta 1954, ko je bilo rešeno vprašanje takoimenovanega Svobodnega tržaškega ozemlja. Menda so se v kuluarjih najprej dogovarjali, da bi bila meja med Hrvaško in

Slovenijo v Istri reka Mirna, potem pa so se odločili za severnejšo Dragonjo. Dejstvo je, da bi po zgodovinskem pravu morala celotna Istra ali pa vsaj njen centralni in vzhodni del pripasti Sloveniji kot dedinji dežele Kranjske. Ta je namreč bila ves čas dominacije Avstrije v tem prostoru dejanski upravljalec Istre. V času Ilirskih provinc je bila Ljubljana celo metropola tudi za Istro, od Napoleona dalje pa je Kranjska upravljala tudi še s tistim delom Istre, ki je poprej sodil v Beneško republiko. Dejstvo je, da Hrvatska vse do povojnega časa nikoli ni imela administrativnih opravkov z Istro. Vendar pa zlasti razširjenost Hrvatov v Istri okrog Reke daje tudi Hrvatom določene zgodovinske pravice do polotoka. V Istri danes dominira hrvaška čakavščina, ki je bila nekak naslednik glagoljšta. Vendar je to težko povezati z drugimi oblikami naseljevanja Hrvatov v Istri. So pa kasneje v zahodni Istri Italijani raje sprejemali štokavsko govoreče, kar pa je danes problematično. Srbi namreč govorijo, da so danes Srbi povsod tam, kjer govorijo štokavsko ijekavščino.«

Rekli ste, da bi po zgodovinskem pravu Istra morala pripadati Sloveniji, vendar so Slovenci v njej etnično šibko zastopani. Italija je naslednica Beneške republike pa bi po zgodovinskem in tudi naravnem pravu potemtakem imela pravico vsaj do zahodne Istre. Po drugi strani danes v Istri prevladujeta čakavščina in štokavščina, kar gre v prid Hrvatom. Ali torej to pomeni, da Istra ne pripada nikomur razen sama sebi? Ne bi bila najboljša rešitev zanjo nekakšna mednarodno pravno izpeljana avtonomija?

»Pravzaprav res nima nihče zgodovinske pravice do Istre kot Istrani sami. A kot sem že rekel, se je njena identiteta, ki je slonela na krhkem ravnoves-

ju mnogih etničnih skupin, z eksodusom po drugi vojni precej porušila. A to je vprašanje objektivne znanstvene obravnave, predvsem zgodovine, jezikoslovja in socialne antropologije. Vendar na tem svetu obstaja tudi politika in tu se stvari že zapletajo in se očitno še bodo. Nobenega dvoma ni, da si današnji Velikosrbi skušajo s tihim ponujanjem Istre Italiji pridobiti njeno naklonjenost, s katere pomočjo bi lažje opravili s Hrvatsko in kasneje imeli na zahodu dobre neposredne sosede – namreč Italijane. Podobne signale Beograd kar naprej pošilja tudi Sloveniji. Srbi bi radi, da bi Hrvatska kot administrativni pojem preprosto izginila s prizorišča.

Zato ponujajo Sloveniji Medžimurje, hrvaško Zagorje in del ozemlja južno od Kolpe, kjer govorijo kajkavščino in ki po stari definiciji velikosrbstva ne pomeni srbskih ozemelj. Vse drugo, namreč tam, kjer govorijo štokovski, je za njih Srbija. Kakorkoli si mislimo o današnji srbski politiki, je to vendar takoimenovana realpolitik. Takšne težnje Srbov so povsem logične, rekel bi celo, da bi vse drugo bilo, gledano z njihovega zornega kota, nelogično. Srbski interes ni Hrvatsko samo okrniti, marveč jo sploh onemogočiti kot zanje neprijetno novo državotvorno središče na Balkanu.«

Torej soglašate, da je sedanja velikosrbska politika z vojno agresijo vred pravzaprav usmerjena h genocidu nad Hrvatimi?

»O tem ni nobenega dvoma. Toda v čem pa so Hrvati kaj boljši? Gre pač za spor dveh diametralno nasprotnih zgodovinskih ciljev, za spor dveh skrajno nacionalističnih konceptov. Zato je vojna na Hrvaškem prava državljanska vojna. Prvi dokaz za mojo trditev je,

(dalje na strani 22)

ISTRSKI DOMORODCI SE GREDO SVOJE IGRICE

Lokalni spopadi

Predsedništvo IDS-a je dana 05.09.1991.g. donijelo sledječo soopćenje za javnost:

1. Pojedinih građanima Poreča, a mođa i Istre, srpske nacionalnosti, stiglo je ovih dana pismo, čiji sadržaj objavljujemo na kraju ovog soopćenja.
2. Na s čije strane bilo upućeno, ono predstavlja pokušaj destabiliziranja političko-sigurnosne situacije u Istri.
3. Građani Istre poznaju našu stranku i po njenim mirovotvornim inicijativama. Stoga spomenuto pismo smatramo podlom inasuvajom. Za počinitelja te inasuvajice tražaju službeni organi i kada počinitelji budu uhvaćeni IDS će se njih satrikati osudu na maksimalnu kaznu predviđenu za takve radnje zakonom.
4. Molimo građane Istre da službenim organima pomognu u pronalaganju nemoralnih i suludih počinitelja ovog čina, te da tim organima prijave sve takve ili slične slušajeve.
5. Tekst toga pisma, sačinjenog od strane očitih bolesnih osoba, glasi: "... i njegov sadržaj u potpunosti odbacuje ovaj odbor u ime ovih članova i organa IDS-a.

Medtem, ko je Istra skozi stranska vrata postala niti malo nepomemben drobiž tudi na mednarodni politični sceni, se gredo v Istri svoje igrice. Slovenci zaenkrat le še trepetajo za svoje premoženje in vikende, Hrvati bolj ali manj prikrito grozijo tankakšnim Srbom, Srbi pa se ogračujejo od sovraštva do Hrvatov in se sklicujejo na tradicionalno bratstvo z istrskimi Hrvatimi, mimogrede pa pozabijo reči tudi kakšno čez vlogo jugoarmade. Objavljamo grozilo pismo, ki je v teh dneh zakrožilo na srbske naslove v Istri, ter »ograjevanje« vodstva Istarskog Demokratskog Sabora. Bralcem se opravičujemo, da besedili nista prevedeni – dobili smo ju v zadnjem trenutku.

Vi veliko gnjuzni Srbi što vas je poslala ovamo Srbija u svetu Istru, da nam uzimate radna mjesta i da nam jedete istaraki kruh, da nas prodajete i potkradivate.

Izvolite šim prije do 30.09.1991.g. napustiti Istru.

U protivnom snosit ćete teške posljedice. Isto ćemo postupiti prema vama kao što su vaša braća četnici postupali u Dalju i u Čelijama. Zepalit i poružit ćemo vam šibe, a vas i vašu djevu, šene ćemo poubijati i poklat, i sakopat ćemo vas na oranice kao da niste nikada postojali. Vaša bestijalna država Srbija poziva fašiste i ponovo nudi im Istru. A vi to podržavate.

Zbog toga ćemo, mi Istrani zajedno sa demokratskim italijanskim vlastima istjerati vas iz naše Istre. Do navedenog datuma. Nije vas nitko zvao niti vas šelimo. U ove prostore nikad nije upala neka ološ kao što ste vi u povijesti Istre. Ne mislite da ćete se ovdje i dalje bogatiti, jesti istaraki kruh i odnositi nama naš kruh, jer ćemo vam uz pomoć Italije jebati fašističku četničko-srpsku najku. Gnjuzni četnici zapamtite šete datum 30.09.1991. g.

U potpisu vam šalju: Određeni članovi Istarskog Demokratskog Sabora Istre

EKSKLUZIVNO: SRBIZACIJA SLOVENIJE

Odcepitev Prekmurja

Štiri leta po geopolitični opciji, po kateri naj bi Hrvaško pomirili tako, da bi ji kot odškodnino za Istro ponudili Prekmurje

Kaj se sploh greste Prekmurci? Bi bili radi balkanska različica Severnih Ircev ali Bretoncev, Flamcev ali Valoncev, Alžačanov ali Baskov? Raje na grmado z zgodovinskimi čitankami, kjer stoji črno na belem, da je 12. avgusta 1919 redna vojska kraljevine SHS pod poveljstvom srbskega generala Krsteja Smiljanica vkorakala v Prekmurje in ga osvobodila! Če pa se že hočete iti avtonomijo na popku Evrope, se pač obnite na osvoboditelje.

Besednjak je še iz časa, ko je peščica t. i. prekmurskih separatistov (združeni v PGO – Prekmursko gibanje za osvoboditev oz. osamosvojitve) sprožila množičen upor proti slovenskemu veleprojektu – gradnji verige vodnih elektrarn na reki Muri – in uspela razkrinkati hegemonistične manire elektroenergetskih lobistov. Prekmursko ljudstvo se je tako prvič v zgodovini učinkovito uprlo oblastniški homogenizaciji in centralizaciji slovenskega ozemlja. PGO-jevci pa so začeli študirati geopoliti-

no opcijo raziskovalnega svetnika na inštitutu za sociologijo Univerze v Ljubljani dr. Slavoj Žižka, po kateri naj bi sosednjo Hrvaško pomirili tako, da bi ji kot odškodnino za Istro ponudili Prekmurje. In tu se tudi vse skupaj začne.

Reka Mura kot Rubikon

Dr. Žižek je namreč na zemljevidu Slovenije uzrl tri globoke geopolitične neskladja: 1) nenaravni vrinek italijanskega ozemlja od Devina do Trsta, ki se kot tujek kot tenek glistav trak zajeda v slovensko ozem-

lje; 2) na nasprotni strani Prekmurje, gnusen privesek, ki visi kot rakasta tvorba na zaokroženem liku Slovenije; 3) globoko dvoumen položaj Istre, ki se zažira v slovensko podnožje kot del Hrvaške, čeprav je slovensko-hrvaška meja južno od Kočevskega le borih deset kilometrov oddaljeno od morja.

V štabu PGO so postali upravičeno zaskrbljeni. Kako le ne bi, ko so vendar dotlej tako radi stavili na politično devizo iz časov osvoboditve: »Vi ste ne več Vogri (torej Madžari – op. pis.), nego Jugoslovani, sinovje domovine Jugoslavije, po rodu Slovenci. Rešenje je dovršeno.« Dodatno argumentacijo so našli v intermezzu Juša Kozaka v pol stoletja starem knjižnem delu Za prekmurskimi kolniki: »V tistih dneh visoke zapadne kul-

turne inflacije so prekmurskemu slovenskemu težaku določali življenje madžarski grofje. Brez življenjske radosti se je izmogoval kakor njegov španski sotrp in na samostanskih posestvih, furlanski in kalabrijski kolon pred vrati svete Stolice (Vatikana!), dalmatinski kolon na krških jadranskih bregovih, bosanski raja na rodovitnih zemljiščih poturčenih begov, makedonski čivčija na njivah turškega plemstva in se je zavijal v cunje romunski kmet v svojih ilovnatih kočah. Vseeno pa ni pokleknil, ne onemogel pod težo stvarnosti.«

Eden mlajših prekmurskih zgodovinarjev je navrgel: »Reka Mura je bila za Prekmurce vselej Rubikon, ki ga nismo prestopili vse do leta 1919. Prej kakih posebnih političnih ali

(dalje na strani 22)

Slovenski vrh o Prekmurju – republik

Lojze Peterle: »Če bo Prekmurje oklicalo republiko, ne bom več v vlogi predsednika slovenske vlade. Ne bi si namreč štel za uspeh, da mi država razpade, čeprav sem dovteten za vsakršne avtonomije. Sicer pa je Slovenija tako majhna, da ne bi kazalo ustanovljati še republik, čeprav pri-

poskrbela za to, da se poveže kot država in napravila osnovno infrastrukturo, bo najbrž tudi takih predlogov manj. Prepričan sem, da takrat, ko boste vi imeli svojo republiko, vojska ne bo več potrebna.«

Igor Bavčar: »Ha, ha, ha, ne vem, kaj je rekel Janša, ampak verjetno bi se pogajali. Če bi svetoval policijskemu ministru Prekmurja

hajam iz krajev, kjer govorijo o t. i. trebevske republici. Tu veljajo posebni zakoni, saj se recimo ljudje vozijo brez voznških dovoljenj. Vendar je vse skupaj na dolensko šaljivi ravni, četudi po svoje razodeva identiteto neke pokrajine, samozadovoljstvo ljudi, ki se počutijo kot neka posebna skupnost. Upam, da Prekmurja kot republike ne bom dočakal.«

Dr. Dimitrij Rupel: »Po eni strani bi bilo to čudovito, saj bi imeli v svoji sosesčini majhno državo in bi se lahko do nje obnašali kot velesila, kar bi slovenske-

mu manjvrednostnemu kompleksu zelo godilo. Če Prekmurci želijo imeti tak terapevtski vpliv na ostalo Slovenijo, naj o tem premislijo.«

Janez Janša: »Predvsem je to vprašanje vas, če bi to storili. To jemljem bolj kot svojevrsten način za praktični izraz nezadovoljstva s statusom, ki ga ima Prekmurje kot regija in ki je jasno viden že, če greš po cestah v te vaše kraje. Dejstvo je, da so bili določeni slovenski kraji – vsaj kar se tiče infrastrukture – zanemarjeni in po tem, ko bo Slovenija kot celota najprej

v določenih zadevah? Nikakor ne. Najprej bi ga poskušal spraviti pod svojo komando.«

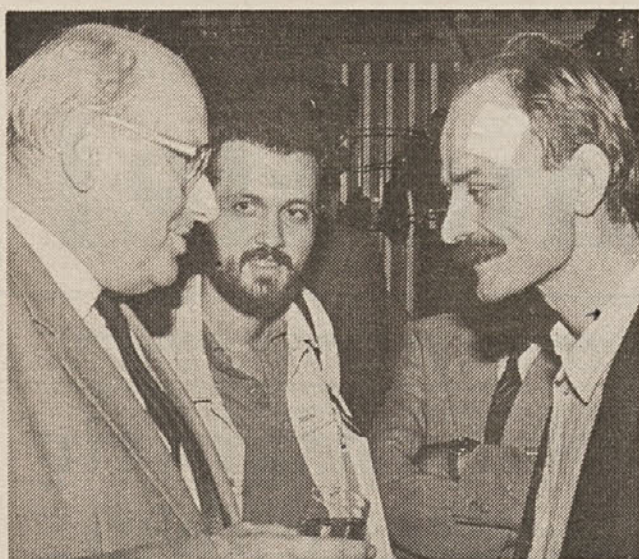
Jožef Školč: »Poudarjanje regionalizma, če naj Slovenija funkcionira kot spodobna država, ne pomeni njene federalizacije in ne gre za odcepitev Istre in Prekmurja, ampak za decentralizacijo, za zmanjše-

vanje razvojnih razlik. Delovni termin Prekmurje-republika me resda ne moti, sprašujem pa, ali bi to pomenilo samostojnost Prekmurja ali njegovo članstvo v OZN. Na to morate sami odgovoriti.«

Prekmurje: nikoli prav slovensko, nekoč celo srbsko, oči stoletje zazrte na Dunaj, danes v Evropo. Ga bo politika zabarantala za Istro?

Jože Smole balkanskemu novinarju: In kdaj pravite, kolega novinar, da so vam opravili lobotomijo?

HRVAŠKA V MEGLICI

Resnica – žrtev vojne

Od našega posebnega lažniva z Balkana

Ob gledanju hrvaške televizije in televizije Beograd se nepristranskemu opazovalcu zastavi vprašanje, kdo v tej medijski vojni, ki je pravo vojno tudi pomagala pripraviti in ki postaja z vse hujšimi spopadi na bojiščih čedalje bolj pristranska, sploh laže. Oziroma katera stran bolj laže kajti nikomur več ne gre vsega verjeti. Vsaka stran svoje zmage napihuje in razglasa na ves glas, o porazih pa pove le par besed. V poročilih enim in drugim je resnica že zdavnaj postranska stvar, mediji pa so le še trobila uradne politike.

To niti ne bi smelo čuditi, saj se je sovraštvo že zdavnaj preselilo z ulic tudi v uredništva časopisov in v TV studije. Resnica je že dolgo povsem postranska stvar, mediji pa so le še trobila sovraštva in mržnje. V tej epidemiji sovraštva smo prišli že tako daleč, da ni več važno kako je kdo usposobljen za delo, ki ga opravlja. Pomembno je le, da dovolj močno sovraži drugo stran in da lahko to svoje sovraštvo prenaša na gledalce. Samo v tej luči si je mogoče razlagati napredovanja nekaterih novinarjev, na eni in drugi strani, ki so v mesecu ali dveh prišli iz povsem nepomembnih položajev za voditelje TV dnevnikov in drugih TV oddaj. Se ne tako daleč nazaj je moral biti vsakdo, ki je imel kakšno pomembnejšo funkcijo član partije, nacionalnosti ni bila pogoj. Danes pa je na HTV-ju pogoj, da si član HDZ-ja in Hrvat. Tudi na TV Beograd je pogoj članstvo v SPS in seveda srbska nacionalnost.

V vsej tej zmedbi Slovenci bolj verjamejo poročilom hrvaških medijev kot pa srbskih. A tudi hrvaška televizija ni povsem čista. Njihovo poročanje je dosikrat pod vsakim profesionalnim nivojem in predvsem zelo pomanjkljivo. Pred dnevi je HTV objavila imena in naslove družinskih članov oficirjev jugoslovanske vojske, ki živijo v Zagrebu, kar praktično pomeni poziv na linč.

Vsi se še spominimo tiste znane izjave Hansa Van den Broeka, ki je ob blokadi vojašnic, ki so jo izvedle hrvaške oborožene sile dejal, da Hrvaška krši premirje. Izjava je na Hrvaškem izvala val ogorčenja, kaj dosti bolje pa ni bilo niti v Sloveniji. Prav zanimivo bo slišati, kaj bo rekel tisti opazovalec evropske dvanajsterice, ki je bil ranjen ob napadu gardistov na poveljstvo petega armadnega območja. Opazovalci so bili pred komandno zgradbo, ko so gardisti napadli. Ranjeni opazovalec verjetno ne bo dejal, da Hrvati niso nič krivi.

Da gre v tej vojni tudi za resnico ene ali druge strani, je jasno. To potrjujejo tudi napadi na radijske in televizijske oddajnike HTV ter vklapljanje beograjskega programa na pretvornikih, ki jih nadzorujejo vojska in srbske enote. Kaj lahko najbolj zamerimo HTV-ju? Vsak dan poslušamo o desetih uničenih tankov in letal, kljub temu pa smo jih na TV videli prav malo. Verjetno se gredo Hrvati nekaj podobnega, kot se je šel Janša med vojno v Sloveniji, ko je izjavil, da je TO sestrelila sedem helikopterjev, čeprav sta bila v resnici samo dva. Hrvaški prostor je informativno popolnoma zaprt. Tudi YUTEL-a hrvaška televizija ne prenaša več, ravno tako ni mogoče gledati programe drugih jugoslovanskih studijev. Ista in še slabša situacija je v Srbiji. Povsod je zavlada enoumje. Novinarji, ki niso izpolnjevali zahtev vladajočih strank so morali zapustiti svoja mesta in oditi na druga, slabša mesta seveda, če so sploh dobili službo. Ena resnica je prevladala.

Za komplet SAMA od 1975-82. godine, sa svim specijalnim izdanjima, dajem čovječju lubanju, pravu (nije plastična), dobro očuvanu. SLOBODAN RADOVANOVIĆ, Beograd, Bul. JNA 47.

MEDIJSKA VOJNA

Titoslav in Srbislav

Črički in mravlje

Ciniki pravijo: dr. Franjo Tuđman na najboljši način uresničuje idejo Slobodana Miloševića, da naj vsi Srbi živijo v eni državi. Do sedaj je iz Hrvaške v Srbijo v dveh mesecih pobegnilo nad 100.000 ljudi in medtem, ko Srbija brezuspešno poizkuša izgnati tristo albanskih emigrantov s Kosova (takšne so, vsaj tako pravijo, uradne statistike), je uspel Tuđman s hrvaške v dveh mesecih, vsaj začasno, izseliti več kot sto tisoč Srbov.

Vanja Bulić, Duga, Beograd

Žal pa statistike še zdaj niso izračunale, koliko bradatih in zelenih golorokcev se je že in se jih še bo preselilo na kraje, katere sedaj Srbi menda zapuščajo, v okviru ideje »vsi Srbi v eni državi«.

Koruze dvakrat več

Čeprav je bilo letos v Vojvodini s koruzo zasejana približno ista površina kot lani, bo letošnji pridelek, verjeli ali ne, celo okoli dvakrat večji, kot je bil lansko leto. Zato se je treba zahvaliti neprimerljivo boljšim vremenskim razmeram kot so bile lansko leto, zahvaliti pa se je treba tudi agrotehničnim ukrepom na splošno.

Radivoje Perović, namestnik pokrajinskega sekretarja za poljedelstvo, Politika, Beograd

Predvsem pa se je treba zahvaliti JLA, ki ni z oklepni vozili in z izstrelki raznih vrst in kalibrov razorala polj, kot je to naredila v nekih drugih žitornih predelih. Sicer pa je račun preprost: vojvodinski pridelek plus v Slavoniji nakradeno žito je dvakrat več.

Orožje za Makedonijo

Makedonija je v poizkusih, da bi formirala lastno vojsko, šla še korak naprej. Poizkusila je ilegalno uvoziti orožje iz Poljske. V tem poslu je bil posebno angažiran minister za notranje zadeve Makedonije Jordan Mijalkov.

V mesecu juliju, točneje 26. julija, je bila na Poljskem makedonska delegacija, ki se je dogovarjala za nakup orožja. V delegaciji so bili predstavniki zasebne družbe »Virginija«, bilo pa je v delegaciji tudi nekaj ljudi iz Hrvaške, dogovarjali pa so se z nekim polkovnikom poljskih oboroženih sil in so dogovor tudi sklenili.

Omenja se, da je vrednost orožja, ki naj bi ga po pogodbi dostavili, trideset milijonov ameriških dolarjev.

Miroslav Lazanski, Politika, Beograd

Vidi se, da so Makedonci v teh rečeh še diletanti, saj se morajo z nekakšnimi posredniki dogovarjati o nakupu orožja z navadnim polkovnikom, namesto da bi kot veliki bratje Srbi tajno odposlali zveznega obrambnega ministra, podpredsednika vlade in njuno celotno svito k nekemu tujemu obrambnemu ministru kupiti orožje, seveda na račun zvezne države.

Cukrov vzel puško

Bivši državni reprezentant Jugoslavije, nogometaš »Hajduka«, »Rijeke« in »Toulona«, sedaj pa trener »Šibenik«, Nikica Cukrov, je zamenjal trenersko obleko in nogometno žogo za maskirno uniformo hrvaškega gardista in avtomatsko puško »kalašnikov«. Cukrov ni nekje »v zaledju«, ampak na položajih v okolici Šibenika.

Španski novinar Eduardo Flores-Chico, dopisnik, ki dobro strelišča, v popolni bojni opremi Zbora narodne garde, na bojiščih v Laslovu. Kolega je očitno bral Hemingwaya. Morda pa je tako res najbolj varno?

AS, Sarajevo

Prava nadloga, namesto, da bi užival, kot vsi pošteni dobro plačani nogometaši, v senčici svojega kafiča.

Barbarstvo nacionalistične brezumnosti

Masovna norost se je pokazala tudi v krvavih obračunih Janšine soldateske (zastupljene z militaristično politiko slovenskega vodstva) proti pripadnikom JLA. To je surova in grenka resnica, ki je pokazala barbarske efekte, ki se je posluževala brezobzirnih najgnusnejših sredstev, podtikanih in prevar na najbolj zahrbtn način. Janšini militaristi niso prizanesli niti ranjencem, niti oficirskim družinam z majhnimi otroki.

Pod masko demokracije, slovenski militarizem pod vplivom mračnjaških sil svojih istomišljencev v tujini, kaže znake razraščanja nacizma tudi v lastni državi. Ta poizkus obnove propadlega nacizma ne bo postal pod vprašanje le obstanek srbskega naroda, ampak bo prej ali slej grobar, tako slovenskemu, kot tudi hrvaškemu narodu.

Separatistična vodstva Slovenije in Hrvaške trmasto zahtevajo povratek JLA v kasarne, da bi lahko nacionalistično-militaristične skupine imele odprte roke pri izvajanju svojega peklenškega načrta. Nihče ne postavlja vprašanje o razorožitvi paravojaških enot.

Desanka Stojić, Duga, Beograd

Hvala Bogu, da še imamo poštenjake, tipa Milan Martić ali kapetan Dragan, ki pomagajo JLA ostati izven vojašnic, kjer lahko spravljajo v grob Slovence in Hrvate, preden bo njihov grobar obnovil nacizem v njihovih državah.

Zaplenjen avion

Zvezna carinska uprava je izdala odločbo o zaplembi aviona »boeing 707« ugandske zračne družbe, natovorjen z orožjem, teškim več, kot 18 ton, ki se je prisilno spustilo na zagrebški aerodrom.

Zaplenjeno je tudi vse orožje in vojaška oprema v vrednosti milijon 360 tisoč dolarjev, medtem, ko je Anton Kikaš, ki je bil tudi v zaplenjenem avionu, zaradi poizkusa ilegalnega prenosa orožja v našo državo, kaznovan z denarno kaznijo 20 milijonov dinarjev oziroma blizu milijon dolarjev zaradi carinskega prekrška.

Ilustrovana Politika, Beograd

Le kje so tisti dobri stari časi, ko so z naših letališč vzletela naša letala polna orožja za bratsko neuvrščene dežele in so trgovski potniki dobivali namesto kazni zaradi carinskih prekrškov mastne provizije in častna odklopanja.

Titoslav je postal Srboslav

Kakor se je izvedelo od starešine Saborne cerkve v Beogradu, je bilo na tem svetem mestu lansko leto krščenih 1500 oseb, letos pa do sedaj 970 oseb. Vendar, obstaja tudi mnogo tistih, ki zaradi različnih razlogov, želijo spremeniti svoje ime. Najbolj zanimiv je primer štiridesetletnega Titoslava iz Andrijevica, ki je spremenil svoje ime v Srbislav.

Politika, Beograd

O spremembi imena je Titoslav (Srbislav) kot zaveden Srb seveda premišljal, že odkar je bil krščen, seveda pa nikoli ni prepozno pokazati svoj pogum in patriotizem s kakšnim junaškim dejanjem.

DEVET MRTVIH V TREH MESECIH

Novina

Bivša Jugoslavija tolče rekord za rekordom. Krvava, brezkompromisna vojna z neštetiimi žrtvami, grozodejstvi, ki jim v svetovnih morijah ni para, velikansko materialno škodo in uničenjem dosega poleg dolge kolone beguncev, množičnih mirovnih pogodb, ki se jih nihče ne drži, še tragično bilanco v ubojih novinarjev. V zelo kratkem času, slabih treh mesecih, je na naših bojiščih, najprej v Sloveniji, sedaj pa na Hrvaškem, umrlo že devet novinarjev, mnogim so grozili s smrtjo in jih maltretirali.

Novinarji so pravzaprav vedno izpostavljeni raznim pregonom, maltretiranju, cenzuriranju in nenazadnje tudi nameranim ubojem. Nekako smo bili navajeni, da smo poslušali, kako so daleč na bližnjem vzhodu ali v Latinski Ameriki ugrabili tuje novinarje, jih mučili in na koncu morda izpustili žive. Tudi mnoge vojne so klestile po poročevalcih, fotoreporterjih in televizijskih snemalcih, nenazadnje pa so življenja izgubljali tudi v mirnih časih. Mnoge so preganjali režimi, mnoge je pospravila mafija, vendar pa se še nikdar ni zgodilo, da bi v tako kratkem času umrlo toliko novinarjev – to se dogaja le v Jugoslaviji.

Samo v slabih treh mesecih je na tem delu pregretega Balkana umrlo devet vojnih poročevalcev, zato so novinarske hiše že pred časom del svojih reporterskih ekip odpoklicale iz Jugoslavije, druga pa so od njih zahtevale, naj ne odhajajo na najbolj nevarna območja.

Vendar pa novinarska profesija zahteva prav to. Seveda se vsak novinar zaveda življenjske nevarnosti, vendar pa profesionalno poslanstvo ne izbira ne

ARMADA SE OBOROŽUJE

Helikopterska vojna

Jugoslovanska vojska je iz Sovjetske Zveze dobila petdeset novih bojnih helikopterjev. S temi helikopterji naj bi Sovjetska zveza plačala del dolga Jugoslaviji. Ta informacija je izvala precejšnje zanimanje na vseh koncih razbite Jugoslavije. Razen površnih analiz borbene sposobnosti teh helikopterjev ni bilo veliko rečeno o tem, kakšne mednarodne posledice lahko ima to dejstvo, niti o vojnoprataškem pomenu na Balkanu.

Jugoslovansko vojno letalstvo in vojna mornarica nadzirata zračni prostor in morskobalo s ciljem »obrambe suverenosti in teritorialne integritete SFRJ«.

Preizkušeni v Afganistanu

Izkušnje sovjetske vojske v Afganistanu povedo, da so v bojih odigrale glavno vlogo zračne sile, največ helikopterske enote. Padalci in piloti helikopterjev Mi-24 so dobili največ starih cesarskih odlikovanj »praporščik«, ki so jih uvedli v sovjetsko vojsko 1972. leta.

Po nekaterih informacijah je vojno letalstvo jugoslovanske vojske te helikoptere sovjetskega porekla že nameravalo uporabiti v vojni v Sloveniji in sicer na Krasu tik ob meji z Italijo.

To je orožje, ki lahko precej spremeni način vodenja vojne v jugoslovanski vojski. Vojno letalstvo uporablja sedaj dve vrsti helikopterjev, od katerih pa niti eden ni prvenstveno namenjen bojnim nalogam. Prvi je transportni helikopter sovjetske proizvodnje Mi-8, ki se je prvič pojavil v javnosti na izlozbi 1961. leta. Njegova naloga so prevoz orožja, opreme in ljudi na srednjih dolžinah ter raketna protitankovska borba. Drugi je lahki helikopter Gazela, ki ga izdelujejo v Mostarju po francoski licenci. Namenjen je za prevoz ranjencev in hrane pa tudi za protitankovsko borbo in izvidniške polete.

Baza pri Valjevu

Vojna intervencija v Sloveniji je jasno pokazala slabosti tako

opremljenih enot. Piloti in mehaniki novih helikopterjev naj bi bili že izšolani ter stacionirani pri Valjevu. To so sovjetski helikopterji vrste Mi-24, ki so bili prvič opaženi v javnosti 1974. leta. Premer rotorja znaša 17 metrov, dolg je 18 metrov in pol, visok 6,5 metra, največja vzletna teža pa je enajst ton. Hitrost je 320 km, dolet pa 160 km.

danas

Previden je za izvidovanje, prevoz in napad. Sposoben je izvajati taktične zračne napade, podpirati pehoto in izvajati protiočepne in protihelikopterske operacije. Strokovnjaki so ga imenovali »sovjetski letiči tank«. V Afganistanu je bil najstrašnejši in najbolj osovraženo orožje. Do sedaj so jih proizvedli več kot tisoč dvesto.

Ker je očitno minil čas transportnih helikopterjev Mi-8, so jih zamenjali z novimi težkimi helikopterji Mi-26. 1981. je bil prikazan na izlozbi v Parizu. Njegova največja hitrost je 297 km/h, dolet pa 800 km s težo 20

ton. Naenkrat lahko pripelje 100 vojakov z orožjem ali dva lahka oklopna transporterja. V afganistanski vojni je oskrboval obkoljene enote.

Ključ Jadrana

Ta dva helikopterja lahko zelo povečata možnosti vojnega letalstva. Da lahko ima orožje močan vpliv na regionalni ravni, priča tudi premeščanje ladij vojne mornarice v Boko Kotorsko in njihovo približevanje Otrantskim vratom. Kdor drži ta »ključ Jadrana« v svojih rokah, drži Albanijo, to ni nepomembno v času, ko hočejo Albanci na Kosovu in v Makedoniji zrušiti zadnji »Berlinski zid« v Evropi. Lahko bi rekli, da se vojna mornarica premešča proti Otrantu ne samo zaradi dogodkov na Hrvaškem pač pa tudi zaradi sprememb v strategiji.

V slučaju, da bi prišlo do rušenja mejnikov med SFRJ in Albanijo in da bi grozilo nastajanje velike Albanije, bi Beograd odgovoril z raketiranjem važnejših ciljev v Albaniji z morja in zraka. Ni nujno uporabiti kopensko vojsko, saj lahko vojaško letalstvo in mornarica zadata uničujoč udarec

tehnično nedoraslemu nasprotniku.

Mornarica, ki zase pogosto trdi, da je za francosko najmočnejša v Sredozemlju (če ne upoštevamo šeste ameriške flote in sovjetske sredozemske eskadrile) lahko proti Albaniji uporabi raketno ladijsko orožje. S tem lahko Albanijo blokira, vsaj toliko, da iz nje ne bi grozil nov val beguncev, tako nevarnih za najbližjo zahodno sosedo Italijo. Če se spomnimo na ljubezen uradnega Beograda in nekaterih rimskih političnih krogov, tudi takšna hipoteza ni neverjetna.

Priplul je Maksim Gorki

Če dodamo k temu še srečanje Bolgarije, Srbije in Grčije 19. septembra, lahko slutimo, da bi bil albanski problem v Makedoniji sredstvo, s katerim bi pomirili sedanje makedonske težnje po samostojnosti.

Prihod admiralske ladje sovjetske sredozemske eskadrile v Boko Kotorsko na določen način simbolizira besede Borisa Jelcina o novi zvezi držav od Urala do Jadrana. Razen orožja in pravoslavja to novo zvezo ne povezuje nič drugega razen strahu pred islamom.

rje ubijajo

krajev ne dogodkov. Ponekod sicer oznaka PRESS nekaj pomeni.

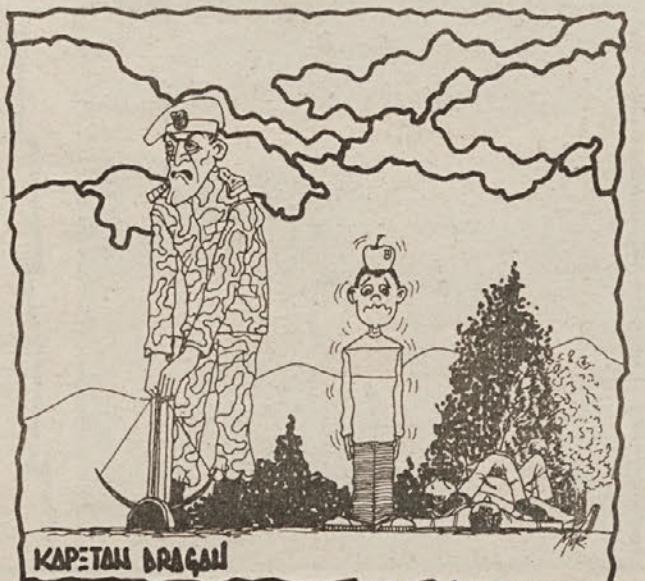
Na jugoslovanskih frontah novinarji ne umirajo samo zaradi lastne nepazljivosti ali profesionalne gorečnosti, niti ne zaradi zablodelih krogel. Nekateri krogle so jim dobesedno namenjene. Na Brniku je nekdo pritisnil na sprožilec mitraljeza na enem od tankov in zaradi tega sta na letališki stezi v vojni za Slovenijo zgorela dva avstrijska fotoreporterja. Kdo ju je ubil, nikoli ne bodo vedeli. V slabih treh mesecih so bili ubiti še: dva snemalca HTV, tehnik na televizijskem oddajniku Belje, novinar Süddeutsche Zeitunga, danski novinar, francoski in v petek dopisnik švicarske televizije Pierre Blanchet, ki je skupaj s kolegom stopil na mino pri izpraznjeni vojašnici Šamarica v Pe-

trinji, kjer je bil takoj mrtev, njegov kolega pa je bil težko ranjen. Pogrešajo pa še vedno dva ruska novinarja – Viktorja Nogina in Genadija Kurinoja ter enega švicarskega.

Novinarjem pa poleg življenjske nevarnosti grozi tudi maltretiranje, zastraševanje in šikaniranje s strani srbske-okupatorske-zločinske-fašistične-vojske, kakor bi se sočno izrazili Hrvatje, nevarnost pa grozi tudi od neštetihih srbskih in četniških vojaških formacij. Najmanj varni so zahodnonemški novinarji, ki jih Srbi označujejo za pristranske, z grožnjami pa so zasute tudi številne časopisne in televizijske hiše v Nemčiji, da bodo njihovi novinarji brezkompromisno ubiti.

Na Balkanu kroglja ne izbira ciljev. Naj bo to zasebna stano-

vanjska hiša, tovarna, bolnica, otroški vrtec ali dom ostarelih,

za vojaški vrh ni važno. Samo da se poka in uničuje, življenja in objekte, in v tej zmešnjavi tudi oznaka »press« nima svojega varovalnega pomena. Nemočno je tudi mednarodno združenje novinarjev! Naš urednik si je zato omislil majico z napisom PRESS-DON'T SHOOT!

ŠE ZMEROM SE VRTI

Ljubljana: Avgusta je bil v Sloveniji za 12,3 odstotka nižji obseg industrijske proizvodnje kot v enakem obdobju lani. Najbolj zaostaja proizvodnja sredstev za delo, najmanj pa proizvodnja blaga za splošno porabo.

Ljubljana: Julija je bilo v Sloveniji 75.430 brezposelnih. **Ljubljana:** Julija je znašal povprečni OD v Sloveniji 9.954 dinarjev, v gospodarstvu 9.736 in v negospodarstvu 10.934 dinarjev.

Kumanovo: Delavci lesno-industrijskega kombinata Dimče Erevica-DIER stakajo že leto dni. Večina med njimi za preteklo leto ni prejela niti zagotovljenega osebnega dohodka.

Pula: Luška kapetanija Pula je v letošnjih osmih mesecih izdala tujim turistom 6360 dovoljenj za plovbo, kar je 57 odstotkov manj kot lani.

Zagreb: V Hrvaški so zabeležili 6,9 milijonov nočitev, 12 odstotkov manj kot lani, več kot 60 odstotkov pa so ustvarili domači gostje.

Igalo: Podpisali so še en sporazum o prekinitvi ognja na Hrvaškem, ki pa se, tako kot prejšnji, ne upošteva.

Zagreb: Hrvati živijo v zakloniščih. Zaprte so vse osnovne in srednje šole, vse kulturne institucije, mnoga podjetja ne poslujejo.

Titograd: Od 16. septembra dalje na titograjskem radiu ne predvajajo več popevk hrvaških pevcev zabavnih melodij.

Reka: Srbi množično prodajajo počitniške hišice in stanovanja v Dalmaciji, Hrvaškem primorju, Istri in Sloveniji.

Split: Zlato in zlati izdelki se v teh dneh prodajajo kot še nikoli doslej. V prejšnjem mesecu so prodali za 40 odstotkov več kot v lanskem avgustu, septembra pa se je prodaja še povečala.

Ljubljana: Na slovenskih mejah ni več jugoslovanskih zastav.

Ljubljana: V avgustu so se cene povečale za 9,2 odstotka v primerjavi z julijem in za 122,7 odstotka v primerjavi z lanskim avgustom. Najbolj so se povečale cene v proizvodnji naftnih derivatov, najmanj pa v proizvodnji obutve in galanterije.

Ljubljana: Hrana je bila avgusta za 108,6 odstotka dražja od avgusta lanskega leta.

Trst: Premik italijanske vojske. 20 do 30 transporterjev brez oborožitve in le s posadko se je prepeljalo v neposredno bližino meje s Slovenijo.

Beograd: Zvezna vlada bo ponovno uvedla brezcarinske prodajalne. Tam bomo lahko kupovali kavo, čokolado, kozmetiko, nakit, akustične in video izdelke, devizni priliv pa naj bil 70 milijonov dolarjev.

Ljubljana: V Sloveniji veljajo nove cene naftnih derivatov. Navadni bencin stane 29,20 din, super je 31,30 dinarjev, neosvinčeni 29,20 dinarjev, nafta pa 28 din. V samopostrežnih bencinskih prodajalnah so naftni derivati nekoliko cenejši.

Split: Markovića je zapustil še en Hrvat. S svojega položaja pomočnika zveznega sekretarja za promet in zveze je odstopil mag. Duško Krstulović.

Beograd: Padel je komandant srbske garde Đorđe Božović.

Celje: V Cetusu se že tiskajo novi slovenski potni listi.

Dobova: V Dobovi so odprli deveto mejno kontrolno točko med Slovenijo in Hrvaško.

Titograd: V črnogorski vladi se obetajo spremembe. V ministrske vrste bo prišlo nekaj opozicionistov in tako bo volk sit in koza cela.

Sarajevo: Vlada BiH izgublja oblast. Ustanavljajo se vedno nove krajinke, ki ne upoštevajo vladnih zakonov, zato napovedujejo tudi hrvaške in muslimanske krajinke.

Zagreb: Ameriški diplomati odhajajo.

Sarajevo: Močne vojaške enote so iz Črne gore prodrle v BiH.

Beograd: Srbi pišejo novo ustavo Jugoslavije, ta teden pa naj bi o njej razpravljala srbska ljudska skupščina.

Zagreb: Hrvaška vlada je pozvala predsednika zvezne vlade Anteja Markovića in zveznega ministra za zunanje zadeve Budimirja Lončarja naj odstopita. »Oba, ki sta iz Hrvaške, ne zastopata več nikogar,« je dejal hrvaški zunanji minister Zvonimir Šeparović.

Zagreb: Hrvaške oblasti so objavile seznam imen 28 pilotov zvezne vojske, ki so osumljeni vojnih zločinov nad civilnim prebivalstvom. Med njimi sta tudi dva Slovenca. Major Maks Podgornik in kapetan Marko Koder.

Celje: 214. mednarodni obrtni sejem končuje svojo desetdnevno predstavitev. Letošnji sejem pomeni enega največjih uspehov v dolgoletni tradiciji celjskega sejemskega dogajanja.

Kranj: Ob koncu tedna je bila v Kranju slovesna akademija ob 500-letnici krànjske župnijske cerkve. Slavnostni govornik je bil dr. Peter Vencelj.

Beograd: Zvezni sekretariat za informiranje je sporočil, da bodo delavci, ki so bili v Iraku ali Kuvajtu med 2. avgustom 1990 in 2. marcem 1991, dobili denarno povračilo, če so bili kakorkoli oškodovani z vojno. Sklad, v katerem je sedaj 480 milijonov dolarjev pri OZN in ki se je formiral s prodajo 30 odstotkov izvoza iraške nafte, je že formiran.

Zagreb: V bližini Zagreba je bil ustreljen podpredsednik Hrvaške stranke prava Ante Paradžik. Po informacijah operativnega centra MUP-a se njegov avto ni ustavil ob več rednih kontrolah prometa. Pri eni so pričeli policisti streljati in pri tem smrtno ranili Anteja Paradžika. HSP to zanika.

Varaždin: Vsi objekti JA v Varaždinu so v rokah hrvaških oboroženih sil.

Zagreb: Petrinja, mesto na Baniji, ki je pomembno za obrambo, Siska je v rokah jugoslovanske armade.

Beograd-Zagreb: »Kadijević in Tuđman sta istočasno ukazala prekinitve ognja na vseh bojiščih.

RES JE...

— da je E. M. Pintar rekel: Na moj model lastnjinja se je Izvršni svet sprenevedal in sprdčil.

— da je Milan Balažič delegatom povedal: Boljševizem je metoda dela, ki je zelo enakomerno porazdeljena med vse naše stranke.

— da je Mile Šetinc izpovedal: Nič nimam proti, da Pleskovič, Peterle, Umek in še kdo ustanovijo investicijski sklad in kupčujejo-trgujejo z delnicami.

— da je bilo potovanje g. Peterleta, Pleskoviča in Kunstla zelo uspešno: poglobili so medsebojno dolgoletno prijateljstvo in si dobro opomogli z deviznimi dnevnici — menda so želeli izplačilo kar takoj.

— da je Peterle nabavil nekaj novih avtomobilov. Službenih seveda. Pa ne zato, ker jih ima vlada premalo, ampak zato, ker so vsi zasedeni. Uporabljajo jih namreč vsi, ki imajo pisarne blizu garaž ali pa so si ta privilegij še zadržali iz »dobrih starih časov«. Pa jih je g. Peterle zafrknil: nabavil je boljše avtomobile od obstoječih, najbolj všeč so mu »ta velike Alfe.«

— da se g. Leo Šešerko verjetno ne bo hudoval, če vlada ne bo imela več treh podpredsednikov. Sedaj namreč preveč gara. Ves strokovni kader, ki ga je pripeljal v svoj kabinet, mu je ušel. Bog vedi zakaj?

— da se republikanski minister za šolstvo dr. Peter Vencelj, ni odzval povabilu na proslavo šeststajstletnice mariborske univerze. Rektor mariborske univerze dr. Alojz Krizman je zato na proslavi izrazil svoje ogorčenje. Slišali smo, da si Vencelj ravno zaradi Krizmana ni upal priti v Maribor, saj se je bal, da bo bruhal v smeh, ko bo videl dr. Alojza Krizmana v rektorskih »capah« in z »lovskim« klubom na glavi.

— da črnodelci napovedujejo, da bo naša pot v Evropo podobna poti tednika Evropa, ki je pri 52. številki omagal na njej.

— da na mejnih prehodih menjujemo zastave kot za šalo. Najprej jugoslovanske dol pa slovenske gor, zraven še evropske, pa slovenske dol in zopet jugoslovanske gor, pa spet, kljub jezi Evrope, jugoslovanske dol. Sedaj je pa že res čas, da odstranimo tudi zastave hinavske Evrope.

— da je hrvatski predsednik dr. Franjo Tuđman pohvalil pasulj gardistov na fronti. Ko je to izvedel restant Milan Aksentijević, je objavil gladovno stavko.

— da se je tudi JAT spremenil v avtobusno podjetje. Celó v Beograd, torej svoje matično luko, »leti« z avtobusi preko Madžarske

— da je Tanjug prehitel samega sebe. Že minuli teden je napovedal, da bomo ta vikend ure premaknili nazaj ne za desetletja, temveč za eno uro.

— da se govori, da ima slovenski predsednik Milan Kučan delnice v ljubljanskem SMELT-u, ki se ga še spomnimo iz afere, ko so med drugim zaposlili v njem Kučanovo hčerko Ano in odpustili 17 inženirjev. Če verjamejo še glasovom, ki pravijo o delnicah Mirana Potrča, najhujšega kritika novih zakonov o privatizaciji in enega najbolj zaslužnih mož, da opozicija mulasto zapušča skupščinsko dvorano, lahko razumemo, da gospodom, ki še vedno zanjejo kapital iz minulega političnega kredita, ni do spremembe zakonodaje, ki bi marsikatero sedanje lastniške odnose postavila na glavo. Stara ganitura se ne da, in če že pogledamo skozi prste »ljubljenemu«, se nam za njegove nekdanje strankarske tovariše dozdeva, da ne prenesejo tega, da niso več glavni. Očitno se nam pripravljajo še ena »invazija rdečih izrodov«.

— da po svetu razsaja prava epidemija lova za bivšimi predsedniki. Tako so obtožili bivšega predsednika Peruja Alana Garcijo za ponarbo šestdesetih milijonov dolarjev. Drugi je bil na vrsti bivši predsednik grške vlade Andreas Papandreu, ki so ga obtožili za poneverbo 200 milijonov dolarjev.

Kaj, ko bi kdo vprašal bivše svete krave slovenske politike, kaj so storili z vsemi tistimi milijoni dolarjev, ki so jih najemali na zahodu.

SENZACIONALNO ODKRITJE: POHOD AIDS-a Z VZHODA ZAUSTAVLJEN

Smrtonosni poljubi

Se še spominjate mož na slikah? Enega verjetno da, drugih dveh pa malo težje. Mogoče vas moti njihova zaljubljena poza. Nova doba vam prikazuje najbolj neverjetno odkritje, ki bo spremenilo vsa odnosa do demokratičnih revolucij na Vzhodu. Naši fotoreporterji so razkrili afero, ki bo nedvomno spremenila kolo zgodovine in ga zaustavila pred vašimi očmi.

Skupna točka obema fotografijama je bivši vzhodnonemški predsednik Erich Honnecker, ki je padel tako kot Berlinski zid: čez noč in z veliko trušča.

Na prvi sliki ga vidimo v ljubzenskem poljubu z nekdanjim šefom Sovjetske zveze Leonidom Brežnevom, ki je že dovolj let pod rušo, da niti njegovi duhovi niso več aktualni. Kot vemo je ta človeški korenjak umrl nenavadno hitro in skrivnostno, o vzrokih njegove smrti pa smo morali poslušati le službene informacije, ki so jih v sirni svet plasirali ruski organi, oziroma, bolje rečeno, KGB. Česa drugega bivša železna zavesa ni prepuščala.

Skrivnostna smrt verjetno ne bo nikoli odgrnila tančice svoje skrivnosti. Mogoče pa le, saj smo po naključju prišli do neverjetnega odkritja. Z malo logike nam je uspelo izbiti sodu dno, ko smo zagledali drugo fotografijo, posneto v eni od ruskih rezidenc, kjer se ista oseba, Erich Honnecker, še enkrat pojavlja v preštudniški pozi in tokrat mu je v objem padel sam dobitnik Nobelove nagrade za mir, heroj konca devetdesetih in najbolj zaslužni človek za boljši jutri, Mihail Gorbačov.

Mogoče slika ne bi bila toliko zanimiva, če ne bi bilo znano, da so sovjetski vojniki s pravo cirkuško točko v osrčju Nemčije rešili gospoda Honneckerja iz hišnega pripora, kamor so ga vtaknili pobesneli državljani, da bi na varnem pričakal sojenje, na katerem bi ga obtožili vseh vrst zločinov, ki jih je kot ruski lakaj izvršil proti svojemu

narodu. Zakaj so Sovjeti tvegali takšno potezo, ki bi jih lahko stala marsikatero kredito, še do tega trenutka ni znano. Zato, ker je bil Erich njihov najzvestejši izpolnjevalec ukazov, lahko imamo za prazne marnje.

Medved tiči pod drugo hruško. Ob vseh ostalih zavezniških in krvolokih so se odločili ravno zanj in ga prepeljali nekam na varno v Sovjetska prostranstva, kjer mu nudijo življenje na takšni nogi, kot je niti sam ni bil navajen, ko je bil še predsednik. Zanimanje za Honneckerja lahko upravičeno druga slika, ki dokazuje, da gre (ali je šlo) za veliko intimno vez med njim in Mihailom, ki očitno ni več zdržal. Da mora njegov ljubimec tako trpeti in čakati na sojenje ter celo na smrt. Brez njega bi tudi sam umrl. Vemo, kaj bi to pomenilo za Sovjetsko zvezo, ki je v eni najtežjih in najbolj ključnih situacij v svoji zgodovini in za ves svet. Zato je bilo nujno potešiti Gorbičje žalost in mu pripeljati Ericha.

Na žalost pa veselje ponovnega snidenja ni dolgo trajalo, saj je tajni službi KGB prišla v roke gornja fotografija. Brežnev je namreč kmalu potem umrl. Vse skupaj bi jim mogoče ušlo, če se ne bi nenavadno hitro po poljubu s Honneckerjem začel slabo počutiti še Gorbi, da so ga morali nujno odpeljati na sveži zrak na Krim, kjer je, kot vemo, po nekaj dnevih okreval. Da bi bilo manj sumljivo, zakaj Mihaila ni med ljudmi, so morali še uprizoriti vojaški udar, po katerem se je Gorbačov spet mnogo bolj čil in zdrav vrnil v Moskvo.

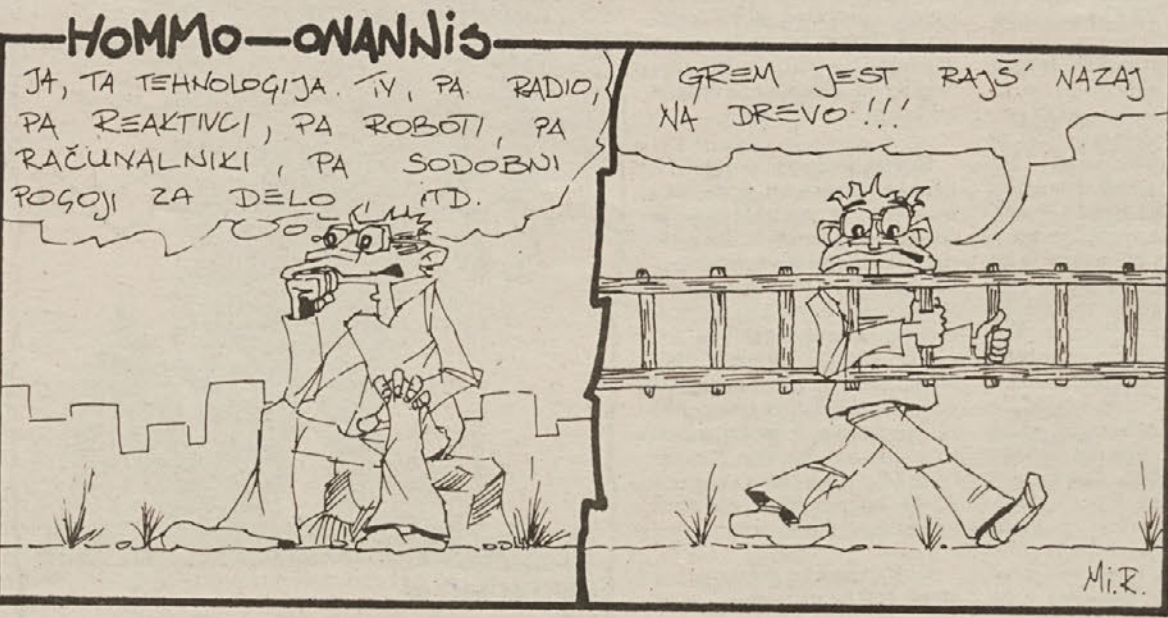
Sumljivo naključje, v katerem se je v vlogi veznega člana pojavljal v obeh razmerjih Erich, ni moglo kar tako uiti iz rok tako izkušeni in preverjeni instituciji kot je KGB, eni najmočnejših tajnih služb na svetu. Tako butati pa res niso!

Zato so začeli stopati po poti svojih nosov in udarili žebličko na glavici. Nemudoma so bili pri Erichu, ki je nevede, kaj se dogaja. Še naprej užil rusko razuzdano

življenje. Seveda ni potrebno dvakrat reči, na kaj so pomislili: na AIDS, to kugo konca 20. stoletja, ki je na vzhodu še dokaj v povojih, medtem ko že dodobra razkraja preštudniški zahod. Takoj so jim postala sumljiva tudi njegova v zadnjem času dokaj pogosta srečanja z zahodnimi politikami in celo preveč enostavna akcija njegovega reševanja iz kreppljev naroda. Uspelo jim je izvedeti, da Honneckerja v lastni domovini niso lovili le zaradi pojava in zločinov, ampak še zaradi nekaterih drugih reči.

Ruska obveščevalna je te svoje sume nemudoma sporočila predsedniku Gorbačovu in mu v dokazni material pokazala obe sporni fotografiji, ki ju objavljamo v Novi dobi. Povedali so mu, da so izvertali dokaj zanesljive podatke, da Honneckerja niso imeli v karanteni le zaradi zločinov, temveč bi naj bil eden izmed prenašalcev neke vrste AIDS-a. Brežnev je že umrl, zato so vztrajali na tem, da ga odkopljejo in ugotovijo dejanski vzrok njegove smrti. Bojijo se namreč tega, da ni Erich okužil tudi Gorbačova, saj so slike dokaj vroče. Vendar Miha takšnega udara ni prenesel in se je odločil, da bo raje kot izdal svojega prijatelja, razpustil barabe, ki mu kopljejo po privatnem življenju in uničujejo bodočnost.

Jezen in razočaran je razpustil KGB ter ostale, ki so vedeli preveč o tem odnosu, med katerimi se je s svojimi informacijami še posebej odlikoval marljivi general Jazov. Čaka jih zaslužna kazen. Erich pa še vedno ostaja v Rusiji. Trenutno je popolnoma izginil s prizorišča in se ne ve, kaj z njim nameravajo. Ali bodo raziskali njegov virus, ki bi naj sprahl pod rušo že enega sovjetskega heroja in drugemu zrhajal zdravje ali ne, ker ga je pod svojo zaščito vzel sam Gorbi, mogoče ne bomo nikoli izvedeli. Za nas ni niti tako važno; humano upajmo, da je pohod AIDS-a z vzhoda zaustavljen in samo, da ne pride vsa zadeva na ušesa in oči ubogi Raisi.

HUMORESKA

Zeleno na zelenem

»Jaz sem poverjenik Zelenih,« je rekel mlajši možki, ko mu je starejši možki odprl vrata. »Ustanovljamo frakcije Zelenih in mimogrede še anketiramo ljudi, kaj mislijo o Zelenih.«

»Pa ste res Zeleni?« ga je vprašal možki nezaupljivo. »Saj veste, kaj vse hodi danes po hišah.«

»Brez skrbi. Jaz sem popolnoma Zelen in še z Zelenihce povrh,« se je nasmehnil poverjenik. »Bi se morda pridružili Zelenim?«

»No, ne, jaz sem član Zelenih panterjev. Rekli ste, da ustanovljate frakcije?«

»Da. Važna je ideološka odprtost stranke.«

»Ustanovljate veliko frakcij?« je vprašal Sivi panter.

»Ne, menda samo dve.«

»Lahko bi jih ustanovili veliko,« Poverjeniku je razložil, da je ob lanskem ustanovljanju strank zmanjkovalo idej,

kako naj se kakšna stranka imenuje, najmanj zadrege je bilo prav pri Zelenih. Njihova ustanovitve je takoj spodbudila nastanek Frakcije zelenih (ne zelenih frakcijcev, da ne bo pomote). Nakar se je pojavila Državljanjska lista zelenih, ki je razkrila celo vrsto novih možnosti. Ustanovijo lahko, recimo, Listo zelenih državljanov ali Zeleno listo državljanov ali tudi Stranko pozelenelih. Lahko bi ustanovili Temnozeleno, Svetlozeleno ali Rumenozeleno. Pomembni so barvni odtenki. Temnozeleni bi se borili za čim temnejše gozdove, Svetlozeleni za čim svetlejšo vodo, Rumenozeleni za livade in travnike. Področje jezer bi prepustili Tirkizno ali Smeragdnozelenim, energetiko, Modrozelenim.

»Imate pa res veliko idej,« je rekel poverjenik. »Kaj če bi predlagali, da Sivi panterji ustanovijo Rožnatopantersko legijo?«

»Bodiva Zelena. Kaj mislim o Zelenih? Zeleno misleče sem vedno rad poslušal. Ampak včasih se mi zdi, da bi lahko postali tudi malo modri. Saj razumete?«

»Modrozeleni?«

»Modri.«

»Mislite na zaščito neba in tisto ozonsko luknjo?« je vprašal poverjenik.

»Kakšno luknjo!« se je nasmehnil Sivi panter. »Mislim na modrost, na to, da se kak Zelen včasih spremeni v zelena. To ni dobro, tu vidim delo frakcije. Aha, kaj če bi bila ena od teh frakcij Zelena na zelenem? Pomeni, da bi bilo vse res popolnoma zeleno, bi torej vse, kar bi pripravljali Zeleni, spravili na zeleni imenovalec.«

FOTOREPORTAŽA

Naš prvi harmonikaš

NI RES...

— da vlada ni kritična do sebe: ob razpravi o zakonu o denacionalizaciji je zavrnila celo svoj amandma.

— da je »Umekov« zakon res Umekov. Njegov je namreč le toliko, kot je bil Zakon o združenem delu Albrehtov: Kardejl je narekoval, on pa zapisoval.

— da poslanci v republiški skupščini lahko replicirajo le dve minuti. Jože Smole je štopal g. Tomšiča: njegova replika je trajala natanko 9 minut in 15 sekund.

— da so Črnogorci tako lojalni do Srbov kot se misli. Vrsta vladnih ministrov je namesto avtomobilov Ruvne zastave in njenih pištol rajz ovzila, za nameček še brez carin, avtomobile s hladnega severa — volvo in prikolice Browning, v teh logih znane kot »dolge detvke«.

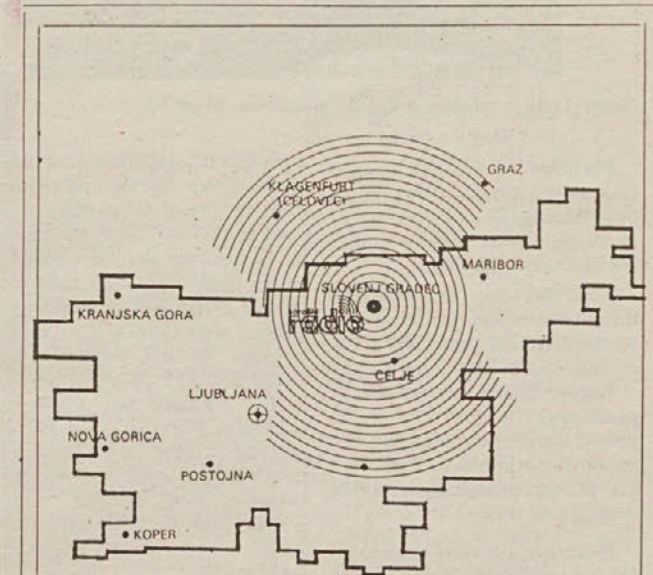
— da je Beograd tako miroljubno mesto. Kot za stavo se razletavajo peklenski stroji v restavracijah kot so Ruski car in Orač. Bojda tamkajšnje militantne sile tekmujejo, kdo bo pripravil večji ognjemeta za prihod prestolonaslednika Aleksandra II. Karadjordjevića.

— da so toliko opevani Semoličevi Svobodni sindikati v resnici svobodni in neobremenjeni s svojo režimsko preteklostjo. Sedaj sicer več niso režimski, saj raje krijejo hrbet opoziciji. Kako drugače razumeti radodarnost Kompara, na čelu katerega so sami stari znanci iz preteklosti, ki je radodarno ponudil svoje avtobuse za prevoz delavcev na protest proti spremanju nove lastniške zakonodaje pred slovensko Skupščino. Gospodje so pripravljene sklepati pakt celo s hudičem, da ne bi izgubili svojih direktorskih položajev širom po Sloveniji in se ne morejo spriznati z možnostjo, da bi izgubili svoje vložke v firmi, ki jo dolgoletno vodijo.

— da je književnik Moshab Halabi, avtor ljubzenskega romana Dnevnik dekleta, zažgal svoje delo pred svojo hišo v Jeruzalemu. To je storil potem, ko je svet modrece plemena Druzov v njegovem kraju razglasili knjigo za satansko delo.

Ob prebiranju nekaterih umotvorov naših pisateljev bi kaj podobnega predlagali se komu drugemu.

— da so organizacije Karitas dobrodošle, ker pomagajo ljudem namesto spufane države. Če bi bile dorodošle, bi v vladi in v skupščinskih klopek nekaj ukrenili, da bi se lahko vsaj registrirale.

koroški
radio
slovenj gradec
UKV 97,2 IN 88,9 MHz STEREO

KAKO OBOGATETI: S POSODO, Z ZAVAROVALNINO, AVSTRIJSKO PIRAMIDO

Milijarde za pisker

»Morda niste zadovoljni z vašim načinom življenja? Živite ob borni plači, pri tem pa čutite, da ste sposobni narediti nekaj več? Če želite živeti po evropskih standardih, zaslužiti nadpovprečno veliko ob majhnem trudu, potem se oglasite na naš naslov.«

Približno tako so pred dvema letoma prvi zastopniki slovite AMC kuhinjske posode vabili k sodelovanju nove prodajalce posode.

Kot kak zlat paradni konj, se je med slovenskimi gospodinjami pojavila svetleča, moderno oblikovana, biološko neoporečna in v vsem najboljše kuhinjska posoda firme AMC.

Seveda, najbolj mikavna je bila za tiste petične gospodinje, ki si jo lahko privoščijo, kajti stala je nekaj tisoč mark.

Prodajalci so ob predstavitvi naredili velik spektakel na visokem nivoju. Gostiteljica te demonstracije je morala poskrbeti za dovolj veliko občinstvo in za hrano, katero so potem kuhali demonstratorji. Le ti pa so bili posebej izurjeni v teh stvarih. In tako so bile naše gospodinje, nevjajene tolikšne prijaznosti, vljudnosti, ustrežljivosti in še marsičesa, očarane.

Ogoljufana za tri tisoč petsto mark

Tudi M. N. iz Kompol v bližini Celja, ki je drugače tudi kuharskega poklica, si je zaželela takšne posode.

Bila je na predstavitvi, ki jo je pripravila Dragoslava Hajdič z Vira pri Domžalah.

M. N. je podpisala pogodbo, plačala tri in pol tisoč mark ter čakala na obvestilo iz Italije. Po dobrem mesecu dni ga je tudi dobila.

»Hajdičeva nam je na predstavitvi obljubila, da bo šla z nami v Italijo po posodo. Ko smo dobili obvestilo, sem telefonirala Hajdičevi, vendar je nikakor nisem mogla dobiti. Ker doma nimam telefona, sem naročila sestri, naj jo vztrajno išče. Vendar nisva uspeli z njo govoriti. Zato sem

Zastopnica Dragoslava Hajdič, ne ve kdaj bo naročnica AMC posode, plačane pred petimi meseci, lahko le-to tudi dobila.

Pokazala nam je pogodbo, ki jo je imela podpisano s Tehnunionom z dne 3. 12. 1990. za prodajo izdelkov AMC. Danes pravi, da s Tehnunionom ne sodeluje več. Tudi s prodajo posode se več ne ukvarja, še vedno pa ima dolžnosti do starih naročnikov.

Ker sta imeli ženski kar precej nerazčiščenih problemov, je bil pogovor živahen:

Kje je tri tisoč petsto mark, ki sem vam jih dala? Obljubili ste, da greste zraven! V stolnici v Slovenskih Konjicah smo vas čakali tri ure in pol. Stokrat mi je žal, da sem vas kdaj srečala, kajti ogoljufali ste me! Rečeno je bilo, da bom posodo dobila v dveh mesecih. Zakaj ne morem posode dvigniti v Trstu? Ali jo bom sploh kdaj dobila?« so kar vrela vprašanja iz M. N.

Dragoslava Hajdič ji je razložila: »Tri tisoč petsto mark sem oddala po vseh pravilih. Zanje ste tudi dobili potrdilo in obvestilo, da vas čaka posoda v Trstu. Denarja nisem dala v svoj žep. Z vami na pot nisem mogla iti, ker sem bila bolna. Vaše pošte nisem dobila. O tem sem obvestila vašo sestro. V Slovenskih Konjicah nisem bila dogovorjena za predstavitev tako kot vi mislite. V Italiji je bilo skladišče zaprto v avgustu in bo še najmanj do petnajstega septembra. Jaz nisem nikogar ogoljufala. Prihodnjič bom šla z vami, ne ma-

nakup AMC posode vplivajo na ljudi, bi vedela povedati marsikatera gospodinja. To so ugotovile tudi V. S., M. S., M. P., A. G., G. A., in še marsikatera Slovenka, ki si je zaželela AMC posode.

Nekateri so izgubili le po tisoč mark

Očaral jih je sam nastop predstavnika Romana Mavsnerja iz Ljubljane. Prav tako pa so prednosti tovrstnih kuhinjskih izdelkov že dobro poznale. Tako so podpisale pogodbo o nakupu posode in plačale predplačilo – okrog tisoč mark. Šele kasneje so dojele, kakšno vrsto kupčije so sklenile in so se raje odpovedale temu denarju, kot pa da tvegajo še večje vsote.

Še posebej je ogorčena V. G.: »Ze šestnajst let sem si želela kvalitetno posodo te vrste. Bila sem navdušena, da jo bom lahko kupila. Predstavitev smo organizirali pri nas doma. Promocija je bila zelo strokovno izvršena. Vendar smo kmalu spoznale, da je Roman Mavsner obljubljal več kot je naredil.

V kasnejših kontaktih z njim sem imela občutek, kot da je prišel lahkomišelnim jemati de-

nar. Po podpisu pogodbe je postal vzvišen in aroganten.«

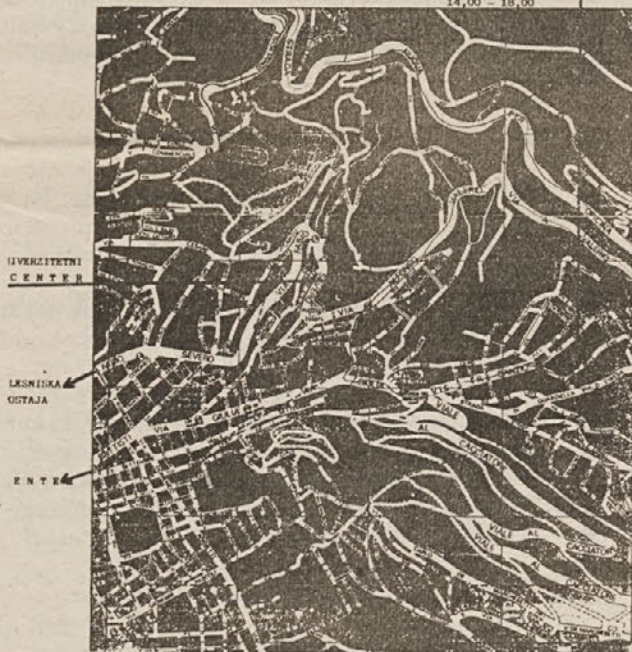
Naj povemo še to, da je gospodinja, ki je kljub temu uvozila posodo iz Italije, na vrednost posode plačala še 57 odstotkov carine. Zastopniki za prodajo pa zagotavljajo, da carina ne znese več kot dvajset do štirideset odstotkov, ko pa posodo končno spraviš domov, ugotoviš, da te je veljala toliko kot nov avto.

Zlata mrzlica

Na oglas za prodajalce posode se je pred dvema letoma prijavilo ogromno ljudi. Toda tudi tam je bila opravljena selekcija.

Nekaterim zastopnikom je posel lepo cvetel, predvsem tistim, ki so bili bolj iznajdljivi. Tako so si ti uradni zastopniki organizirali svoje zastopnike, ti potem spet svoje in veriga je bila vedno daljša. Od dolžine verige je bila tudi odvisna cena posode. Vendar zastopniki, ki so zastopali prave zastopnike, niso imeli nikakršnih pogodb z nikomer, razen ustnih. Kupci so dobivali vedno manj, obljubljenih daril za predstavitev je pričelo zmanjkovati. Upamo, da bo tudi lahkomišelnih kupec vedno manj, saj se to ne dogaja zgolj z AMC posodo.

AMC Italia
SKLADIŠČE
V Ulici Via Delle Cave, 1 - TRST
URNIK : Ponedeljek : zaprto
Od Torka do Sobotne :h.8,30 - 12,30
14,00 - 18,00

Načrt Trsta z vrisano potjo do skladišča, ki ga ni.

Marsikatera družina je sklenila, da bo z nakupom avta ali česa drugega še počakala in raje iz kupčka prihranka kupila svetlečo posodo.

Ponekod se je tako tudi zgodilo in kar nekaj družin že uživa ob pogledih na sijoče lonce – ponekod celo kuhajo v njih.

Ker je bila ta posoda nekaj posebnega, je tudi kupiti nisi mogel v trgovini. Nekateri gospodinje so imele to srečo, da jim jo je prodajalec po plačilu prinesel na dom.

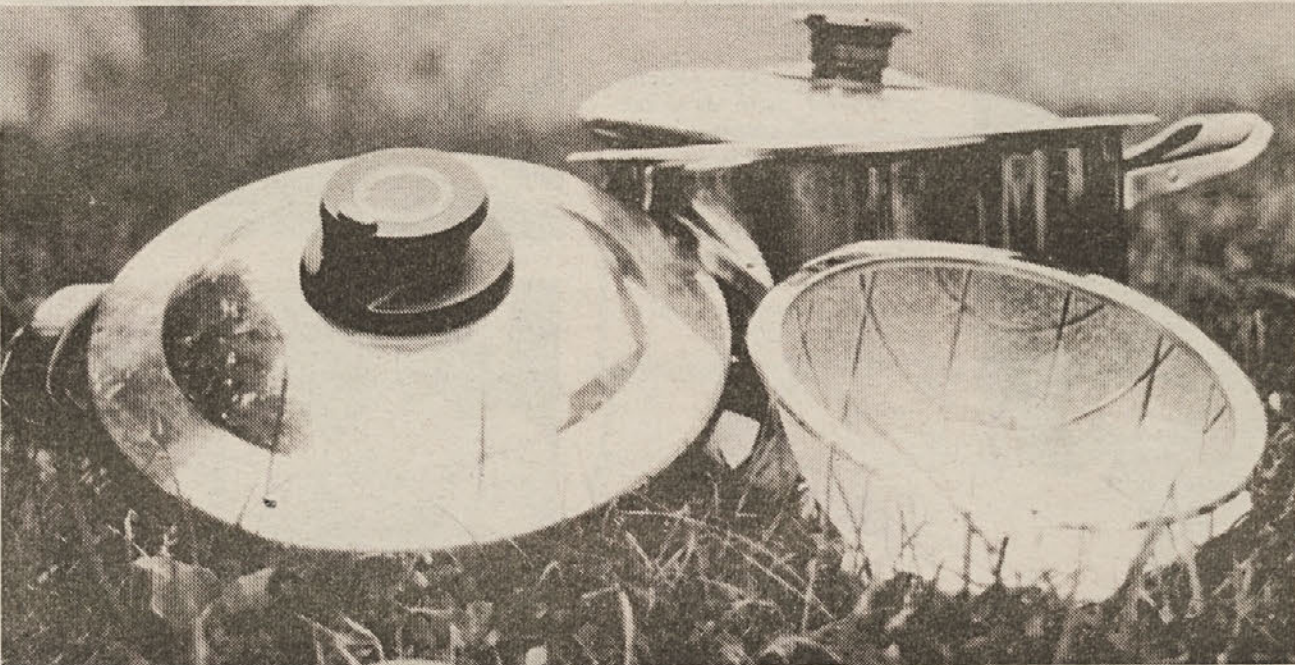
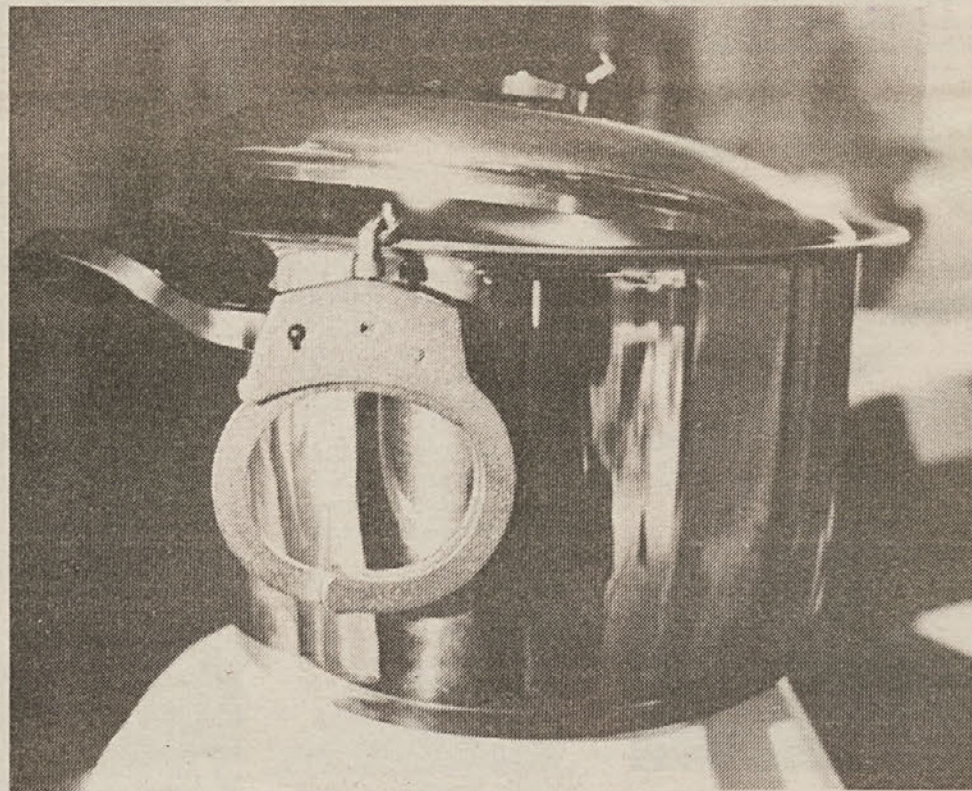
Nekateri pa niso vedele za takšno ugodnost. Kajti njim je bilo rečeno, da jo morajo same pripeljati iz Italije, kjer je skladišče. Seveda so tudi vedele, da bodo nosile same stroške carine. Sposobni prodajalci so jim ponudili pogodbe, v katerih so se obvezale, da bodo to tudi storile. Nato pa so še plačale akontacijo približno tisoč mark (v devizah) ali pa celotno vsoto, ki je lahko znesla od dva tisoč do pet tisoč mark. Potem pa so morale čakati na obvestilo iz Italije, da je posoda v celoti plačana in da jo lahko pridejo iskat.

ji poslala dva telegrama pa tudi nanju nisem dobila odgovora. Zato sem se jo sama odpravila poiskati na Vir. Tam so mi rekli, da večino časa preživi v Kisovcu pri Hrastniku, kjer nima telefona. Nato sem se sama, po načrtu, odpeljala v Trst iskat posodo. Vendar skladišča nisem našla. Prosila sem znanca, ki živi v Kopru, naj poišče to skladišče. Poskusil je vse pa ga ni našel. Ljudje, ki jih je srečal na prostoru, kjer naj bi bilo skladišče, so mu povedali, da je gospod Giovanni svoje skladišče AMC posode prestavil v Udine.

Od dneva plačila do danes bo kmalu preteklo že pet mesecev, prodajalke Hajdičeve ne morem izslediti. Od nje ni nikakršnega glasu več. Poznimala sem se že pri drugih naročnikih pa je tudi oni niso že dolgo videli,« razlaga M. N.

Pri zastopnici doma

Dragoslavo Hajdič nam je uspelo najti s pomočjo naročnikov na njenem domu. Ker ni pričakovala, da pride k njej tudi M. N., je bila ob srečanju zelo presenečena.

Blišč in sijaj AMC posode je obdan z množico spletk zastopnikov

ZA ŠOLNINO 1800 BORZNIH MARK

Jutri bomo butasti

Štiri leta študija ob delu na Fakulteti za strojništvo v Ljubljani stanejo 7200 nemških mark. Povprečna julijska slovenska plača znaša po borznem tečaju 400 DEM. To pomeni, da je treba odšteti 18 povprečnih slovenskih plač za štiri leta izobraževanja. Malo bolje je le na mariborski Fakulteti za strojništvo. Tam stanejo štiri leta izobraževanja 5040 DEM ali povprečen enoletni zaslužek.

Kot povsod so tudi pri izobraževanju minili lepi časi enakih možnosti za vse, kar sicer – roko na srce – nikoli ni bilo povsem res. Letos smo priča drastičnemu omejevanju vpisa na fakultete, kar je zaradi večjega navala srednješolcev, ki vedo, da bodo zaposlitev tako ali tako težko dobili in da jim niti ne preostane kaj drugega kot nadaljevanje šolanja in upanje, da bodo z višjo izobrazbo prej dobili zaposlitev, razumljivo.

Vendar pa si fakultetne izobrazbe ne more privoščiti več vsakdo. Stroški bivanja v Ljubljani ali Mariboru so že takšni, da jih marsikatera delavska družina ne zmore. Komur ne uspe dobiti postelje v študentskih domovih, in, če nima kakšne tete v Ljubljani, ki bi ga vzela na stanovanje, mu preostane samo še podnajemniška sobica, cena le-te pa se giblje od 100 do 300 nemških mark.

Za tiste, ki se zaradi omejitve vpisa niso mogli vpisati na redni študij ter za tiste, ki so ostali brez dela, pa se želijo izobraževati, obstaja še ena možnost: študij ob delu. Ta oblika študija obstaja na skoraj vseh fakultetah, razen na Medicinski fakulteti in na Fakulteti za elektrotehniko, kjer za študij ob delu ni bilo interesentov.

Študij ob delu naj bi bil možnost pridobitve izobrazbe tudi za malo starejše študente, ki se zaradi svojih obveznosti ne morejo vpisati v redne študijske programe.

Na žalost pa ima ta vrsta izobraževanja veliko hibo,

zelo visoko šolnino. To vrsto izobraževanja je potrebno plačati. In to zelo drago, vsaj za naše, skrahirane razmere. Šolnine za leto študija se od ene do druge fakultete zelo razlikujejo, vsem pa je skupno to, da so vsako leto višje.

Ob vse bolj praznih žepih Slovencev so gotovo za marsikoga previsoke. Med ljubljanskimi in mariborskimi fakultetami glede višine šolnin ni nekih velikih razlik, pač pa so precejšnje že po posameznih fakultetah.

Poglejmo najprej kakšna je situacija v Ljubljani. Na Gradbeni fakulteti boste plačali za leto dni šolanja 16.000 din. Če bi se radi odpravili študirat ekonomijo, imejte pripravljenih 16.800 dinarjev. Da so strojni inženirji res nekaj posebnega, izpričuje tudi šolnina na Fakulteti za strojništvo, ki znaša 1800 mark, in to ne po uradnem tečaju, pač pa po borznem tečaju na dan plačila. Najcenejša je gotovo Fakulteta za filozofijo, sociologijo, politologijo in novinarstvo, trenutno je šolnina samo 3600 din; kot pravijo se bo nekaj sicer dvignila, vendar so nam zagotovili, da ne več kot za tisoč dinarjev. Tu sicer niso naštetje vse visoke šole, vendar nam ti podatki dajejo nek splošen pregled.

V Mariboru ni dosti drugače. Šolnina na Tehnični fakulteti je 1260 mark. Pravna fakulteta vas bo oskubila za 1500 mark, vendar računajo marke po uradnem tečaju. Leto študija delu na Višji agronomski šoli pa stane 10.600 din.

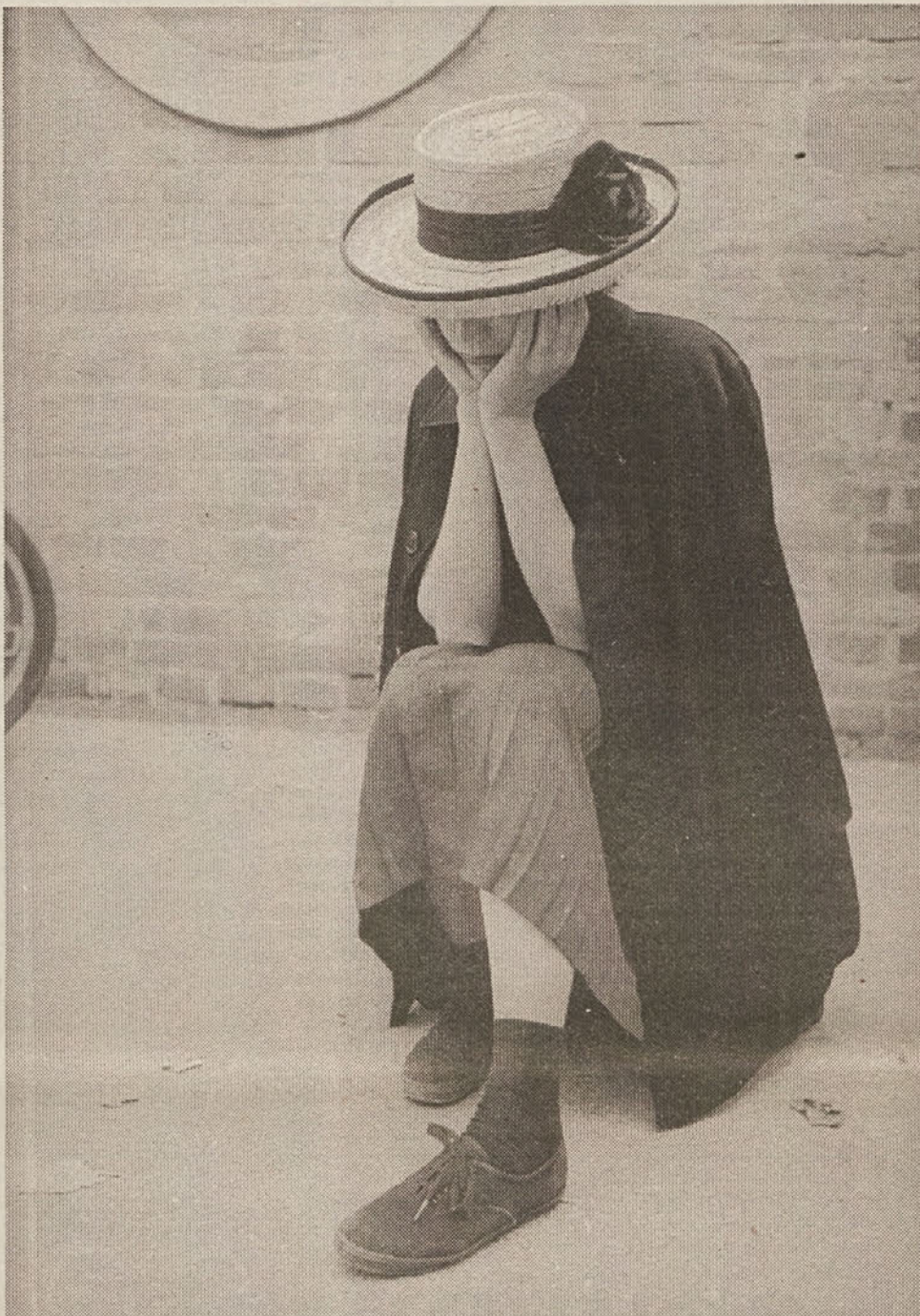
Za tiste, ki šolnine ne zmorejo plačati, ostane še ena možnost. Možnost opravljanja izpitov kot občan. Tudi te izpite je treba plačati, vendar je to dosti ceneje kot celotna šolnina.

Če vas pošlje študirat podjetje, v katerem ste zaposleni, obstaja velika možnost, da vam plača tudi šolnino. Prav tako lahko dobite povrnjeno šolnino, če ste včlanjeni v sindikat delavcev zaposlenih pri obrtnikih. Potrebno je napisati prošnjo in upati, da se je v sklad za izobraževanje delavcev nateklo dovolj denarja.

Kaj pa naj storijo brezposelni, ki bi želeli izpopolniti svojo izobrazbo? Preostane jim samo to, da sami plačajo šolnino. Plačilo šolnine je za večino brezposelnih velik problem, saj vsote, ki segajo do 2000 mark, res niso majhne. Marsikdo se tako znajde v naravnost brezizhodnem položaju.

Ko poslušamo vse pridige, da bi se lahko problem brezposelnih reševal tudi z izobraževanjem brezposelnih, se vsiljuje vprašanje, zakaj ni nobenega programa, ki bi nudil pomoč tistim, ki bi se radi izobraževali, pa si zaradi pomanjkanja denarja tega ne morejo privoščiti. Velika pomoč bi bila že plačilo šolnine.

Ob omejevanju vpisa za redni študij in visokih šolninah za izobraževanje ob delu (sicer ni pogoj, da si zaposlen; edini pogoj je, da plačaš), torej prej zaviranju izobraževanja, kot pa spodbujanju le-tega, so še kako aktualne besede ameriškega znanstvenika slovenskega rodu, ki je dejal: »Kjer pravijo, da imajo preveč izobraženih ljudi, je to samo dokaz, da državi vladajo bedaki«.

Dilema: nimam službe, nimam šol. Ceneje bi bilo komu stisniti pet tisoč mark v žep za mirno službico, kot pa plačati šolnino za izredni študij

KONEC IZOBRAŽEVANJA

Vencelj, pridi ven

Biti šolan je civilizacijska nuja. Še posebej bi naj to veljalo za nas, Slovence, ki se imamo za dokaj intelektualni narod in vsake nove doktorje znanosti obešamo na veliki zvon, ne glede na dejansko vrednost njihovih dizertacij in pomembnost njihovega znanstvenega dela. Ugotovili smo in si priznali, da smo skoraj četrt stoletja za razviti, kar nedvomno velja tudi za naše znanstvene dosežke, poleg katerih imamo zastarelo industrijo in prežvele metode dela.

Naša ponosna socialistična floskula je bila brezplačno šolanje. Če si ni pridobil izobrazbe po redni poti, je lahko zamujeno nadoknadil s študijem ob delu, katerega mu je financiralo t. i. združeno delo, ne glede na svoje dejanske potrebe in zmožnosti. Tako je marsikateri delavec izkoristil ugodne pogoje plačanega (»brezplačnega«) šolanja in ob tem užival vse ugodnosti, (npr. študijski dopust). Njegove obveznosti so bile minimalne, in, če mu ni učenje šlo od rok, je lahko zavlačeval ali celo nikoli končal. Firma se s tem ni preveč obremenjevala, saj ji je denar, namenjen za izobraževanje, pritekalo iz raznih košev.

Sedaj pa po dejansko brezplačnem šolanju odhajamo v drugo skrajnost in v želji hi-

trih sprememb delamo korake, ki nas bodo namesto naprej, potegnili nazaj. Spoznali smo, da je pretekli sistem prinesel več škode kot koristi, zaradi česar smo se odločili izobraževalno politiko zaostri. Začeli smo pri omejevanju vpisa na fakultete s sprejemnimi izpiti, kar je razumljivo, saj imamo preizkušnje šolske kapacitete in nadaljevali v skrajnost, ko smo nabili ceno fakultetnega izobraževanja preko vseh sprejemljivih meja.

Tako je za »brezplačnim« zdravstvom padel še šolski sistem. V fazi zgodnjega kapitalizma, v kateri smo, bomo očitno morali preboleti tudi otroško bolezen in zamenjati miselnost, da se vsakdo lahko (enakopravno) šola, z novo, ki

jo v kapitalizmu že dolgo poznajo in dokazuje, da je izobrazba namenjena izbrancem, ki imajo kaj pod palcem, ostali pa naj ostanejo butasti. Seveda se bo minister za šolstvo, sporni Peter Vencelj, oprijel bilke, da bo s tem rešil kaos v šolskem sistemu, kjer se ni vedelo, kdo pije in kdo plača ter nadaljeval, da se še vedno lahko šolajo tudi tisti, ki niso najbolj bogati, saj imajo možnost štipendije. Pri študiju ob delu pa je tako ali tako jasno, da ne more vsakdo študirati po svoji volji in zato se mora podjetje odločiti, koga bo poslalo na dodatno izobraževanje ter mu študij plačalo. Delavcu se njegov žep ne bo izpraznil.

Bilo bi lepo in prav, če ne bi videli, kaj se dogaja okoli nas. Kako bo lahko skrahirano gospodarstvo, ki nima denarja niti za plače zaposlenim in mu iz meseca v mesec grozi stečajni postopek, plačevalo visoke šolnine, čeprav je na dlani, da brez izobraženih kadrov ne more upati na preživetje. In hkrati vplačuje visoke prispev-

ke v proračun za šolstvo od vsakega dohodka zaposlenega. Šolnine, ki se gibljejo do 1800 borznih mark, kar je že skoraj 60.000 din, so zalogaj, od katerega lahko živi en mesec deset zaposlenih.

Če vsota ni več zanemarljiva niti za podjetja, si je nemogoče predstavljati, da bi jo zmožni posameznik, ki se sam odloči za dvig svojega nivoja, saj mu toliko prinese desetmesečno ali kar enoletno delo. Kako bo potem lahko preživel in po možnosti še nahranil lačna družinska usta?

Torej lahko pozabi, da bo kdaj stopil na višjo družbeno stopničko in se mora sprijazniti, da bo ostal le delovna sila. Če mu vseeno ostane trohica upanja v podjetju, pa le-te ni za tiste, ki so v t. i. svobodnih poklicih. Za temi ne stoji nobena vreča denarja, čeprav morajo tudi sami odvajati dajatve za šolstvo, ki ga sami niso deležni. V tako težkih časih, ki je danes za svobodnjake, ko so podjetja, s katerimi poslujejo, plačilno nesposobna in ne izpolnju-

jejo svojih obveznosti, si ne morem predstavljati, da bi si kdo lahko ob preživetju privoščil budžet za lastno izobraževanje.

V posebno, a prav tako izredno drago skledo, moramo še spraviti podiplomski študij do magistrerja ali doktorata. Nedvomno so tako butaste pogoje lahko iznašli le taki, ki je ta procedura že za njimi in se šopirijo z raznimi titulami pred imenom. Kako bi drugače potjasnili takšen režim? Sploh, če vemo, da kvaliteta učnega procesa ni premo sorazmerna s ceno, saj profesorji radi pozabijo celo na predavanja ter po liniji lažjega odpora razdelijo samo učno literaturo. Na ta način zlivamo v fakultete velike denarje, ki si jih študentje težko pridobimo, a jih gospodje profesorji zelo enostavno pretopijo v svoje plače, kot se je dogajalo s sredstvi iz sklada Republiške izobraževalne skupnosti za »mlade raziskovalce«, kjer so dobivali dohodek »po glavi« študenta.

Pa smo tam: nekdo bo trdo

delal in si trgal od ust, da bo drago plačal in drugi bodo pojedli sadove tega dela ter mu mogoče podelili nek naziv in ga sprejeli v svojo naduto družino. Gospodje profesorji bodo živeli na delavskih žuljih. Denar ne smrdi po potu.

Gospod minister Vencelj, naš prosluli šolski minister, ki je svoje vazalske sposobnosti pokazal že ob štrajku srednješolcev, torej nadaljuje svoj uničevalni pohod in koketira z univerzitetnimi profesorji, ko so mu obubožani srednješolski učitelji obrnili hrbet. Ni mu dovolj, da se bomo delili na bogate in revne, ampak uvaja še delitev na pametne in butaste, kjer je hudo, da izobrazbe ne pogojujeta inteligenca in marljivost, temveč denar. Njegova narcisoidnost se je razpasla do te mere, da je v svojem prepričanju odšel v znano »L'etat cest moi« in ga ne briga, kaj se dogaja okoli njega.

Mednarodne institucije pravijo, da je osnovna napaka dežel v postsocializmu, da preveč vlagajo v gospodarstvo in premalo v izobrazbo, ki jih bo potegnila iz blata. Peter Vencelj to vlaganje razume po svoje in ga lomi na hrbtih posameznikov in ne na proračunu, ki je med višjimi v Evropi. Najbrž si, poleg revnega, želi narod butalcev, da se bo končno oklical za najpametnejšega, kar si nedvomno želi in misli o sebi!

SENZACIJA NA FRANKFURTSKEM AVTOMOBILSKEM SEJMU

Pohorci oblekli Parižana

Emil Mlakar, podjetnik iz Slovenske Bistrice s svojimi petnajstimi sodelavci oblikuje automobile, ki osupljajo tudi najznamenitejše konstruktorje železnih konjičkov. Na frankfurtskem avtomobilskem sejmu razstavljeni citroenov xm long, ki so ga v Bistrici podaljšali za slab meter, predstavlja senzacijo prve vrste.

Na letošnjem avtomobilskem sejmu v Frankfurtu na Majni je največje in vsekakor nepričakovano presenečenje povzročila skupina širši javnosti doslej povsem neznanih konstruktorjev iz Slovenske Bistrice. Gre za **Emila Mlakarja**, lastnika podjetja EME in njegovih petnajstih sodelavcev, ki so v Bistrici in v opuščeni šoli na Šmartnem že dve leti tiho lepšali tudi najlepše železne konjičke.

Na frankfurtskem sejmu so obelodanili najdražjega in največjega žrebca iz citroenovih hlevov, ki so ga na Pohorju na skrivaj podaljšali in dodatno opremili. Gre za EME XM LONG ali projekt XEM, pet let trajajoče obdobje razmišljanj, načrtovanj, vlaganj, pričevanj. Po izjavah lastnika in vodje tega presenetljivega projekta, **Emila Mlakarja**, so se za Citroena odločili zato, ker med največjimi evropskimi proizvajalci kot so Mercedes, Volvo ali Opel on še nima limuzine s šestimi vrati.

Medtem, ko so zaljšali in podaljševali že omenjenega Citroena, so snovali še druge načrte za različne tipe avtomobilov mogočnih proizvajalcev. Ljubiteljem železnih konjičkov je znano, da celo Japonci segajo v Italijo, kjer so najboljši in v tej industriji že uveljavljeni oblikovalci. Najmlajši, tu omenjani žrebec iz Citroenovega hleva, popularna »žaba«, ni na-

stala na risalnih deskah Italijanov. Kot je znano, je za osnovo tega avtomobila, ki je s prihodom na trg povzročil pravo senzacijo, saj je med prvimi imel zdaj že tako razširjeno aerodinamično obliko, je torej za osnovo tega avtomobila služila skica največjega, takrat še živečega španskega slikarja Picasa. V šali rečeno bi naj torej mladi snovalci iz Bistrice »izboljšali in olepšali Picasovo sliko...

Po izjavi lastnika, ki je poleg časa vložil v te projekte tudi največ znanja in denarja (načrtovanja bi naj doslej veljala okrog 2 milijona mark), imajo Bistričani v predalih še vsaj deset enakovrednih zamisli. Poleg one, da bi tipu XM long office vgradili še telefon in telefaks, do modela taxi, posebna poslastica pa bo model XM long business.

Ko so Bistričani pripeljali v Frankfurt EME XM LONG, ga razstavili na svojem prostoru – sami so namreč plačali visoko najemnino – so iz avtomobila postavili tablo z napisom firme in napisom države Slovenije z lipovim listom. Presenečenje je bilo popolno in kot je slišati med poznavalci, strokovnjaki tega businessa, naročila kar dežujejo. Volkswagen bi jim naj ponudil svoj novi T 4, da bi mu pod Pohorjem skrojili novo obleko. Zanimajo se Japonci, celo iz Indonezije je prišla ponudba.

Namesto epiloga naj na koncu zapišemo to, kar je naš slovenski vsakdan. Omenjeno podjetje deluje v Bistrici in v opuščeni osnovni šoli v Šmartnem na Pohorju. V vasici pod Svetimi tremi kralji, dobrih 15 kilometrov nad Bistrico. Ko so se namreč ogledovali za prostori, kjer bi lahko nemoteno uresničevali svoje zahtevne projekte, so našli

ustrezen prostor, opuščene proizvodne prostore, vendar so lastniki za najemnino zahtevali malo manj od petdeset milijonov dinarjev...

Za podjetje in finančno skraj izčrpane mlade podjetnike so se začeli zanimati Avstrijci: brezplačno so jim voljni odstopiti prostor za proizvodnjo prototipov. Zgodba spominja na

že znane zgodbe jugoekonomije. Slovenci pri tem nismo izjema, spomnimo se samo podobnih ponudb in primerov, denimo poslov v zvezi s Toyoto ali ponudb iz Hongkonga, odkoder bi se naj še pred predajo Kitajcem v Evropo preselil kapital. Tudi v Slovenijo. In ko je mož iz Hongkonga prišel k našemu veleumnemu vodstvu, merodajni minister v Ljubljani

dva dni ni uspel najti niti pet minut časa, da bi moža, ki je v torbi nosil tako zanimivo ponudbo, načrte, izračune in osnutke pogodbe, sprejel...

Zato pa Tomos še vedno plačuje Cimos, v TAM-u odpušča delavce in poganja podjetja, v Novem mestu pa izdeluje stare in vse bolj oskubljene katrce...

DIREKTOR POVOZIL RIBNIŠKI EUROTRANS

Kamioni za prijatelje

Ob vseh besedah o privatizaciji, gorah razprav o tej temi si oglejmo, kako to izgleda v praksi, ko se zadeve lotijo brihtni direktorji.

V vodstvu ribniškega Eurotransa so na čelu z direktorjem **Dušanom Čulibrkom** to takole razumeli: podjetje ITTP Košir, ki je last moža **Zvonke Košir**, nekdanje računovodkinje v Eurotransu, podjetje Tanava, ki je last moža šefice kadrovskega sektorja **Mateje Zeleznik** ter podjetje »Bomarkt«, katerega lastnica je direktorjeva hčerka, bo dobilo največ kamionov.

Vodstvo podjetja je namreč pripravilo predlog »o možnostih za najem kamionov«, da bi se Eurotrans začasno rešil težav. V predlogu so bili navedeni pogoji najema, po katerih naj bi imeli prednost in posebne ugodnosti Eurotransovi delavci. Delavski svet je o tem razpravljal, vendar se na tej seji o vsem niso mogli sporazumeti. Dogovorili so se, da se o tem odločijo na naslednji seji. Še pred naslednjo sejo so v Delu prebrali oglas v katerem njihovo podjetje ponuja kamione vsem, ki jih to zanima. Pogoji je bil le, da novi podjetniki, ki naj bi pozneje kamione odkupili, prevzeli tudi vozno osebje.

Ko so delavci prebrali ome-

njeni oglas, jim je seveda marsikaj postalo jasno. Zahtevali so zapisnik s seje delavskega sveta in ga s težavami tudi končno dobili. Ugotovili so, da ga je podpisala **Mateja Zeleznik**, ki je sploh ni bilo na seji delavskega sveta.

Kljub nasprotovanju delavcev je šlo v najem 121 kamionov od skupno 139-ih. Večino vozil so zakupili seveda privatniki. Najlepši kos pogače so si odrezali vodilni podjetja s svojimi sorodniki. Podjetje »Bomarkt« je vzelo v najem 5 kamionov, podjetje »Tanava« 9, ter podjetje ITTP Košir Ribnica 5.

Zelo zanimiv je primer nekega zasebnika v Celju, ki je najel kar 10 kamionov s hladilnicami. Po pogodbi plačuje 8 odstotkov od realizacije, ter 67.000 mark mesečne najemnine. Eurotrans pa za te kamione, ki niso njegova last, saj jih ima tudi on v najemu, plačuje mesečno 100.000 mark najemnine. Pri tem ima Eurotrans vsak mesec več kot 40.000 mark izgube, saj je treba prišteti še stroške amortizacije in re-

gistracije, ki jo plačuje Eurotrans.

Zaradi te »genialne privatizacije« je eden od naših nekoliko največjih avtoprevoznikov na tleh. Podjetje ima zaradi tega »robokopa« kot to privatizacijo imenujejo delavci, v prvi polovici letošnjega leta 6 milijonov mark izgube. Od 18 kamionov, ki so jim še ostali pa jih je 8 že pod hipoteko. Tudi drugim Eurotransovim nepremičninam se ne godi nič bolje. No ampak zato se direktor in njegova kompanija ne menijo kaj dosti. Glavno je, da so si vodilni napolnili žepce.

Tri mehanične delavnice v katerih so vzdrževali in popravljali kamione, so ostale brez dela, štiriintrideset šoferjev je na čakanju, tistih, ki se utemeljno boje, da bi ostali brez dela, je približno dvesto.

FOTODOGODKI

V nedeljo 22. 9. je 24. Mednarodni obrtni sejem zaprl svoja vrata. Letos si je sejem ogledalo rekordno število obiskovalcev, bilo jih je več kot 230 tisoč.

Značilnost letošnjega sejma so številne spremljevalne prireditve, strokovna posvetovanja in pogovori. Značilno za vse te prireditve je, da so povsod postavljali zahteve vladi po spremembah davčne in delavne zakonodaje, s čimer bi omogočili normalno gospodarjenje in pridobitev 60 tisoč delovnih mest v prihodnjih štirih letih.

Sivi Panterji, stranka upokojevcv Slovenije, in Neodvisni sindikati Slovenije so na Ptuju sklenili sporazum o sodelovanju na socialnovarnostnih področjih, ki so pomembna za delavce in upokojevence. Obe stranki se obvezujeta, da bosta javno in brezkompromisno podpirali vse predhodno usklajene programe za obrambo pravic delavcev in upokojevcv.

KRIZA SLOVENSKEGA SMUČANJA JE POSLEDICA SISTEMA ZGODNJE SELEKCIJE

Mladi in izčrpani

Poletja je konec, prihaja jesen in spet se bodo pričela smučarska tekmovanja, številni prenosni, polni napetih zapletov in razburljivih razpletov, zmag in porazov.

Za koga od naših smučarjev bomo letos držali pesti? Ali lahko Mitja Kunc in ostali zapolnijo vrzel, ki je nastala po odhodu zlate generacije, generacije, ki je našemu paradnemu športu dala navdih slave in ga povzdignila v boj z ostalimi smučarskimi velesilami? Kje so mladi smučarji, ki bi stopili na pot njihovih slavnih vzornikov? Za dejstvo, da je trenutno slovensko smučanje na dokaj nizki ravni, je kriv sistem pridobivanja vrhunskih smučarjev! Kajti če si ga nekoliko bližje ogledamo in ga poskusimo analizirati ugotovimo, da se pri nas precej razlikuje od sistema, ki ga imajo Avstrijci, Švicarji in druge smučarske velesile.

Naš sistem namreč temelji na zgodnji selekciji. Že pri pionirjih je izoblikovana reprezentanca najboljših, katerim nudijo za nadaljni razvoj zastoj praktično vse: opremo, treninge, trenerje... Seveda klubi, kjer trenirajo ostali otroci, še zdaleč nimajo dovolj denarja za kvalitetne treninge in opremo. Tako se že zelo zgodaj pojavijo med tekmovalci razlike, kajti pogoji, ki jih ima 20 pionirjev, kolikor jih je izbranih v selekciji, so veliko boljši od pogojev ostalih. Vse to se nato stopnjuje v mladinske reprezentance,

kjer je izbranih veliko manj, pa potem v članske reprezentance B do reprezentance, v kateri so zbrani samo tisti, ki se lahko borijo v svetovnem pokalu.

V čem je kamen spotike? Kje je tista prelomnica v razvoju mladih smučarjev, ko naenkrat izgubijo stik z najboljšimi vrstniki? Kajti nikakor ne moremo prezreti dejstva, da smo imeli vselej najboljšo pionirje na svetu, vselej svetovne mladinske prvake, ki so ogromno obetali, potem pa so se v članski konkurenci izgubili v povprečju. Najboljši dokaz za to sta Robert Zan in Sašo Robič! Kot pionirja brez konkurence, že takrat so ju kovali v nebo, tudi pri mladincih je bilo prvo mesto na svetu le vprašanje njunega medsebojnega boja. In zdaj? Ni ju več med najboljšimi! Letos imata še zadnjo priložnost, da se izkažeta, sicer se lahko od smučarskega cirkusa neslavno poslovita. Lahko bi jih naštel še nekaj, ki svojih mladinskih kolajn niso upravičili med člani. Kot že rečeno, tiči problem v prezgodnji selekciji, kajti pri pionirjih, tako mladih še neizoblikovanih otrocih, ne moremo vedeti v kakšnega tekmovalca se bo razvil kasneje, ko bodo treninji in tekmovanja postali težji in

zahtevnejši. Seveda pa otroku s tem, ko ga izberejo v reprezentanco, z boljšimi pogoji omogočijo hitro napredovanje in distanciranje od drugih, ki še ne trenirajo organizirano. Tak otrok prične dosegati odlične rezultate. Medalje in zmage med njegovimi vrstniki se vrstijo, postajajo vsakdanjost. Toda vse to do neke meje, do neke točke, kjer se sreča z novim okoljem, z boljšimi od sebe, kjer ni več najboljši in se mora za dobro uvrstitev krepko potruditi. Tu se razvoj večinoma ustavi in le nekaterim se uspe pretolči skozi krizo. Samo nekemu je to v velikem slogu uspelo — Roku Petroviču! O njem se je že toliko govorilo, da bi to temo raje preskočili. Potrebna je primerjalna analiza rasti vrhunskih tekmovalcev druge, npr. pri Avstrijcih.

Pri naših severnih sosedih je sistem drugačen. Talente izbirajo šele med starejšimi mladinci! Tako se izognejo prezgodnjih »kvalifikacijam«. To je pozitivno v vsaj dveh dejstvih!

Mlajši se razvijajo v zrele tekmovalce pod podobnimi pogoji in selekcija nastane šele med že izoblikovanimi tekmovalci, med katerimi jih je veliko izenačenih in tako lahko izberejo zares najboljši, ki so do tedaj že prikazali neko stopnjo tekmovalnih sposobnosti in vrhunškega potenciala. Ostali »neizbrani« pa so ogenj za pe-

tami izbranim.

In to se že nanaša na drugo pozitivno stran. Prisotna je namreč tudi konkurenca med izbranimi in neizbranimi, kar pa pri nas ni pojav, saj med tekmovalci in reprezentanti ni skoraj nobene konkurence več. Tako se našim reprezentantom praktično ni bati, da jim bo kdo prevzel mesto. Pri članih imajo potem široko izbiro tekmovalcev, od katerih se jih nekaj specializira za smuk, nekaj za slalom, veliko pa jih je, ki uspešno tekmujejo v vseh disciplinah. Tako nastane široka paleta odličnih tekmovalcev, ki konkurirajo za najvišja mesta povsod in razveseljujejo svoje navijače z zmagami in kolajnami največjih tekmovanj.

Vse, ki bi spet želeli z navdušenjem spremljati televizijske prenose in navijati za naše pa vsaj potolažimo z ugotovitvijo, da imamo kljub vsemu spet sijajno generacijo mladih smučarjev, na čelu z Mitjo Kuncem, sledijo pa Grega Grilc, aktualni svetovni prvak Jure Košir in še nekaj znanih imen, ki so med svojimi vrstniki na prvih mestih in bodo gotovo, če ne v sezoni, ki je pred nami, pa v naslednji dosegli rezultate, po katerih hrepenimo že toliko časa, stiskamo pesti in bodrimo naše mlade fante! In če velja tisti stari ljudski pregovor »kdor čaka, dočaka«, bomo tudi mi enkrat prišli na vrsto.

Aktualni svetovni mladinski prvak v superveleslalomu, še ne dvajsetletni Jure Košir. Bodoča zvezda slovenskega smučanja?!

NEVERJETEN REKORD V 88. LETU

Skočila s padalom

Prejšnji rekord je dosegla neka vitalna starica iz Anglije, ki je skočila s padalom v 80. letu starosti.

Sedaj jo je prekosila Američanka Hazel Stoit, ki je na svoj 88. rojstni dan skočila z višine 3000 metrov.

»To sem si želela že zdavnaj«, je razlagala srečna babica radovednim opazovalcem, ki so se tistega dne zbrali na polju Mendote v Kaliforniji. »To bi storila že prej, vendar mi je prepovedal mož, ki je bil zelo strahopeten, in mi ni dovolil niti smučanja.«

Ko je pred enajstimi leti umrl njen mož, se je gospa Hazel odločila nadomestiti izgubljeni čas. Ukvarjati se je pričela s skoraj vsemi športi, manjkalo ji je le še padalstvo.

Njeni trije vnuki in petero pravnukov so se odločili, da ji izpolnijo tudi to željo ter so ji organizirali ta skoraj neverjetni skok.

ŠPORTNIKI ZMAGUJEJO V VOJNI

S scene, na sceno

Pred časom so bile v precej »grobni« obliki pretrgane strokovne zveze med Sportskim savezom Hrvaške (Hrvaška športna zveza) in Jugoslovansko zvezo (kar ni bilo diplomatsko za razliko od Slovenske zveze) zdaj pa je že opaziti, da so Hrvati spoznali, da niso vlekli najboljših potez. Seveda ne smemo pozabiti tudi reakcije Jugoslovanske zveze, ki zdaj reagira podobno. Vse pogosteje je prebrati, da le ni najboljši, če se hrvaški športniki (tisti, ki se seveda lahko, razen izjem) ne pojavljajo vanj na mednarodnih prizoriščih. Doma v času divjanja človeku nerazumljive vojne namreč ne morejo ne vaditi, kaj šele tekrovati.

V mednarodnih razmerah so bili nekateri nenastopi hrvaških športnikov izjemno odmevni. V prvo vrsto takih sodi zanesljivo odločitev obeh Goranov, tenisačev Ivaniševića in Prpića. Odklonila sta polfinale Davisovega pokala v Franciji in prav ob tej odločitvi je bilo veliko razmišljanj in ocen tudi v mednarodnem športnem svetu. Če bi združil mnenja, potem bi lahko sprejeli približno takole skupno oceno: Gorana sta po eni strani ravnala prav (vprašanje je, če sta se res odločila sama) in s svojo odločitvijo še enkrat opozorila svetovno javnost na strahotno vojno, po drugi strani pa ne, saj bi res morala nastopiti pod jugoslovansko zastavo, vendar v resnici za Hrvaško in izrabiti izjemno medijsko priložnost za razširjanje resnice o vojni v njuni državi. Mnenja so torej deljena in športniki naša najboljša teniška igralca popolnoma razumejo. Ne obsojajo ju, da se celo razbrati, da ju vzpodbujajo in, kolikor se pač da, pomagajo.

Prpić in Ivanišević, svetovna mojstra tenisa, nista iz tistega razreda športnikov, ki bi z odpovedjo tega dvoboja izgubila izjemno priložnost enkratnega prvenstva ali velikega tekmovanja. Polfinale je res polfinale, pa četudi za Davisov pokal, vendar priložnosti za velike tekme je v tem športu res veliko. Tisti, ki so bolj za nastop, so namreč razmišljali tudi naprej in moč je bilo slišati: Gorana bi premagala Francija, finalni obračun (zmagovalec Nemčija

ZDA) pa bi bil lahko na Hrvaškem, v Zagrebu. Za finale tega tekmovanja pa je seveda zanimanje svetovne, ne samo športne javnosti, izjemno. V tem finalu pa so spet videli novo priložnost za uveljavljanje novih sporočil o resnici vojne na Hrvaškem.

Iz vsega napisanega in prebranega je spoznati eno: najbrž ni nihče dovolj moder in pameten, da bi v teh nohrih časih ravnal računalniško natančno in uspel predvideti vse posledice. Tudi Gorana ne. Jasno je tudi, da športniki na svoj način opozarjajo na neumnosti, ki jih počne srbo-jugo vojska in zanesljivo je, da so del svetovne javnosti prav ti ljudje informirali o dogajanjih. To seveda ni nepomembno saj gre za ljudi, ki jih imajo ljudje po svetu radi, morda celo navijajo za njih in konec koncev jim pogostokrat bolj verjamejo kot politikom. Športniki nimajo kaj skrivati, so mladi ljudje, ki si zanesljivo najmanj želijo vojnih grozot. Niso obremenjeni z zgodovino, bolj jih, tako kot vse mlade ljudi sveta, zanima prihodnost. Vsa na svoj način pomagajo, koliko se pač da, umiliti številne nedolžne žrtve, veliko škodo in nenazadnje so tudi sami člani obrambnih enot svoje domovine. V številnih hrvaških mestih so ustanovili športne enote, številni posamezniki opravljajo tudi zahtevnejše obrambne vojaške naloge in na žalost je tudi med športniki vse več tistih, ki so svoje mlado življenje žrtvovali za boljši, svobodnejši jutri.

Hrvatom in hrvaškim športnikom v teh časih ni lahko. Najbrž lahko razmislijo le o preživetju, ne pa tudi o športnih tekmovanjih. Mnogi klubi so v tem trenutku le na papirju. Športniki so na bojiščih, tisti redki, ki so v glavnem v tujini pa so tudi pripravljani na boj za osvoboditev domovine. Pomembno se mi zdi, da so naši sosede zmogli dovolj moči za ustanovitev Hrvaškega olimpijskega odbora, da je vodstvo košarkarjev Slobodne Dalmacije (prej Jugoplastike) svoj apel poslalo kar na 137 vplivnih športnih nastopov, pa konec koncev tudi različni mednarodni nastopi, kjer imajo hrvaški športniki res priložnost povedati o grozotah, ki jih doživlja hrvaški narod. Šport je tudi v hrvaškem primeru del politike. Morda celo bolj učinkovit kot diplomacija. Svet sporočila športnikov prebira, žal pa še ni željem reakcij.

Slovenci in Hrvati smo lahko veseli odločitve Mednarodnega olimpijskega komiteja, da je v svoje vrste sprejel Baltiške države. Očitno se tudi v tej smeri športna diplomacija obrača hitreje in odločneje.

BESEDE UMETNIKA

Vincent
Van Gogh

Sliko bi želel povedati nekaj tolažilnega, tako kot je tolažilna glasba. Želel bi slikati moške ali ženske z nečim večnostnim, za kar je bil včasih simbol nimb in kar sedaj iščemo z žarenjem, z vibracijo barv.

Izraziti ljubezen dveh zaljubljenec s poroko dveh komplementarnih barv, njunega mešanja in nasprotij, skrivnostnih vibracij podobnih odtenkov. Izraziti misel na obrazu z žarenjem svetlega odtenka na temnem ozadju. Izraziti upanje s kakšno zvezdo. Strast nekega bitja z žarenjem zahajajočega sonca.

Ah, vsekakor je pametno in pravilno, da nas biblija gane; toda moderna resničnost nas ima tako v oblasti, da nas celo takrat, ko skušamo v mislih abstraktno rekonstruirati davne dni, drobni življenjski dogodki šc v istem trenutku iztrgajo iz teh razmišljanj in naše lastne dogodivščine nas prisilijo, da se znova vrnemo k osebnim občutkom: veselju, dolgočasju, trpljenju, jezi ali nasmešku.

KNJIGE

Abortus –
pravica do
izbire

Skupina **Ženske za politiko** je pod urednikovanjem Eve Dolar-Bahovec in koordinatork Nede Pagon Brglez, Metke Mencin, Tanje Rener, Mirjane Ule, Mojce Rupar Korošec ter Darje Završek poskrbela za novo knjižno izdajo, ki je več kot dobrodošla na trgu in je pomemben temelj nadaljnjim političnim razpravam, ki so zaenkrat utihnile, a jih lahko v zvezi z abortusom kmalu pričakujemo. Spomnimo se samo predvolilnih medstrankarskih bojev na to temo, ko so se kresala najrazličnejša stališča.

Že sam podnaslov, Pravni, medicinski, sociološki moralni in politični vidiki, pove, za kakšen pristop so se odločile avtorice oziroma urednice. Zelo široko zastavljen in pošteno izpeljan zbornik tekstov se začne z uvodom urednice Eve Dolar-Bahovec z naslovom Abortus kot preizkusni kamen novih političnih razmer. To je hkrati moto in smisel te knjige, ki zajema vse od časopisne dokumentacije o predvolilnih razpravah o abortusu, kjer skrbno ločuje med dnevniki, tedniki in revijami ter med verskim in »ženskim« tiskom, do razprav v času sprjemanja nove ustave (izpostavi razvpito sintagmo »svetost življenja«) in polemike o medicinski etiki in abortusu. Prav medicinska etika je tista, ki jo imajo poklicani in nepoklicani razpravljalci v zvezi z abortusom kot umorom še neropenega in zato najbolj neobgljenega bitja največkrat na jeziku.

V tretjem delu so obdelani pravni vidiki abortusa, ki gledajo tako na žensko in njeno pravico do umetne prekinitve nosečnosti kot na pravni status zarodka ter na splav v cerkvenem pravu. Ne uide niti primerjalno pravni pregled zakonodaj o abortusu.

Četrtil del se ukvarja z medicinskimi vidiki abortusa in v petem dobimo še sociološke vidike, v katerih se lahko prepričamo, kaj pomeni splav v Sloveniji. Knjigo sklenejo stališča slovenske Skupščine, raznih skupin in skupnosti ter političnih strank in tako zaokrožajo zbornik v celovito izdajo.

Tako smo Slovenke in Slovenci dobili zelo pomembno delo na poti v moderno družbo. Lično oblikovano in izredno pregledno urejeno pa dosega svoj namen zbrati tako pomembne tekste, ki bi drugače bili pozabljeni, na enem mestu, kar bo olajšalo prihodnje debate o tem problemu. Najvažnejše pa je, da ves čas obdrži knjiga svojo bogato informativno funkcijo in nam ne poizkuša vsiljevati svojega stališča, temveč nas oboroži z ogromno podatki iz najrazličnejših virov ter z vso paleto stališč in nas pusti, da si mnenje ustvarimo sami. S tem svoj namen popolnoma dosega in bi morala najti svoj prostor na čimvečih slovenskih knjižnih policah. To je tudi njen namen, ali kot pravi Eva Dolar-Bahovec na ovitku: »Zavedamo se, da je le na osnovi objektivnega prikaza stališč mogoča kvalitetna in strpna diskusija in doseganje najboljših rešitev, četudi ob tej temi ni pričakovati soglasja in se bodo vroče polemike zagotovo še nadaljevale, ne glede na to, katera rešitev bo obveljala. O tem pričajo nenehne bitke v domala vseh zahodnih deželah, saj je tudi tam abortus tisto mejno in konfliktno vprašanje, ki je preizkusni kamen demokracije.«

DRAMSKI OBSERVATORIJ KAPITAL DRAGANA ŽIVADINOVA
Duh osvobojen telesnosti

Po Sestrah Scipion Nasicah in Rdečem pilotu, se je Dragan Živadinov spet odločil, da postavi predstavo, čeprav mu je slovenska kulturno-politična srenja obrnila hrbet in ga celo hotela pustiti crkniti, ko je zaradi katastrofalne politike kulturnega ministra Andreja Capudra gladovno stavkal. S strani pravih kulturnikov je doživel dovolj podpore, da je prekinil stavko, saj je dosegel svoj namen, vendar pa se odnos ministra do njega ni spremenil. Težki časi – težki ljudje.

Na svoji tiskovni konferenci, 5. septembra v Slovenskem filmskem in gledališkem muzeju, kjer je celih pet ur govoril 30 ljudem, je razložil nove poti in koncepte svojega nadaljnje- ga ustvarjanja, usmerjenega proti Kozmosu, kamor se po časovni premici tudi sam premika. Na njej je razkril tudi prve črte svojega novega projekta, ki je nato 18. septembra doživel premiero v prostorih Javnih skladišč v Ljubljani.

Dramski observatorij Kapital je posvečen enemu največjih Slovencev Hermanu Potočniku Noordungu, ki je, kot ponavadi, zabrisan iz naše zgodovine. Čeprav je bil človek, ki je postavil temelje astronavtiki in se ukvarjal s problemi bivanja v vesolju ter, bolj natančno, z geostacionarnimi sateliti in ga imajo Avstriji v knjigi svojih najzaslužnejših mož, mu slovenski zgodovinarji niso hoteli nameniti niti vrstice. Leta 1929 je v Berlinu izdal knjigo Problem vožnje po vesolju, nato pa kmalu zatem umrl. Živadinov želi, da se Hermana Potočnika Noordunga postavi na zaslužno mesto in da naj dan njegovega rojstva postane slovenski državni praznik in se ga naj časti. Mesto mita, ki si ga zasluži, predstavlja Živadinov tako: »Herman Potočnik Noordung naj postane osvetljen kot hologram in naj se ga povsod vidi: naj postane nova paradigma prostora, kjer se govori slo-

venski jezik.« Njemu v čast postavlja Živadinov temeljni kamen s predstavo, narejeno na podlagi njegovih tekstov. Mogoče je še potrebno omeniti, da bo leta 1992 stota obletnica rojstva Hermana Potočnika Noordunga in v zvezi s tem namerala Živadinov prirediti proslave po vsem svetu.

Predstava Dramski observatorij Kapital, ki je posvečena temu velikanu, a pozabljenemu Slovincu, se te dni odvija premierno v Ljubljani. Satelit, v katerem sedi 19 gledalcev, je oko dogajanja fiktivnega potovanja po vesolju, ki pa je zelo zemeljsko zastavljeno. Že sam prihod na prizorišče, na katerega spremita Dragan Živadinov in Marko Mlačnik vsakega gledalca posebej, je dokaj dolgotrajen in presenetljiv – v kapsulo pridemo zaprtih oči. Zato pa se nato vse skupaj odvija s toliko večjo naglico, s čimer se pokaže razhod med zemeljskim in vesoljskim. Trominutno pričakovanje, ki obdaja publiko pred vzletom, se razblini v trenutku, ko vstopi v vesolje in se prav olajšujoče sprosti napetosti čakanja. Zamenja jo namreč mirnost, ki jo inscenirajo pantomimski gibi, podčrtani s sproščujočo glasbo.

Realnost Dragana Živadinova postane tako v tej predstavi konkretna kot je kadarkoli bila. Zato lahko razumemo njegov moto, da je »umetnost paralelna realnost«, dobesed-

no. Vesoljska ekspedicija spremlja v predstavi standardne preokupacije Živadinova, vmeščene med človeškim in božjim, telesnim in duhovnim, ki jih je izluščil iz tekstov Hermana Potočnika Noordunga in v katerih se koncentrično prepletajo medsebojne obsesije čisto življenjskega izvora, posebjene v odnosu med žensko in dvema moškima, kjer je seveda vsaka relacija drugačna (ena telesna, druga duhovna), vendar lahko obstajata le skupaj v vzajemnem delovanju. Ženskemu centru, ki je skoncentriran, stoji torej nasproti moška disperzija in dvom poln vprašanj. »Samo reci mi, da ne ljubiš te živali,« pravi on in ona mu odvrne: »Ljubim te živali!« Zato mu preostane le še »dojka filozofije«. Paradoksalnosti pa Živadinov ne razpleta, temveč jo bolj zapleta, dokler se ne postavi na izhodišče: rojstvo in smrt se zgodita skoraj istočasno.

Beda telesa in mogočnost duha sta torej Živadinovi stalni obsesiji, ki ju poizkuša poravnati in zblizati v svojih predstavah. Kot vezni člen svojega ontološkega vprašanja med Nebom, to je Kozmosom in Zemljo pa mu služi figura, ki jo predstavi v religiozni obleki. Igra jo Peter Mlakar. K večjemu vtisu brezčasovnega Kozmosa pa si v Dramskem observatoriju Kapital pomaga z nasneto glasbo in dialogi – igralci vso predstavo ne govorijo, ampak na nasnet govor odpirajo usta ali z mimiko izražajo svoja občutja. Šele na koncu se utrne nekaj stavkov, najprej jih izgovori Mario Šelih in nato še sam Živadinov, ki nas nažene iz popotovanja, na katerega nas je povabil. »Izginite!« je njegov

brezupni notranje osvobajajoči krič obupa minljivosti in razočaranja, ko vsi nastopajoči popolnoma statično zrejo predse.

Za predstavo Dramski observatorij Kapital, »najhitreje rečemo, da je izredno pomembna za slovensko gledališče, saj odstopa od vse standardne produkcije. Kam bi umestili to zmes baleta, pantomime in gledaliških gibov ter igre, je težko povedati. Zaradi svoje posebnosti in nekonvencionalnosti si zasluži pozornost, Dragan Živadinov pa še enkrat dokazuje, da je s svojo poetiko resnično nekje med Kozmosom in Zemljo, ali kot pravi v predstavi: »Sonce zažgalo bo strasti.« Njemu jih še ni.

ČRNO-BELO GORANA BERTOKA

Izgubljena erotika

Koprčan Goran Bertok s svojimi naturalističnimi, mogoče celo erotičnimi črno-belimi fotografijami, sodi med najzanimivejše ustvarjalce pri nas. Izrazita in kontrastna figuratika v odnosu med ekstremno črnim in ekstremno belim slika in poudarja mesto fotografiranega objekta v okolju in ga od njega ločuje. V tem okviru se črno bela tehnika dejansko zlije v kontrastno vsebino, kjer prevladujejo črna ozadja z belimi telesi. Imanentnost njegove fotografije se odraža v napetih situacijah, saj njegove poudarjene in intenzivne – kot da bodo zdaj zdaj eksplodirale – figure izžarevajo tisto notranjo silo, ki je drugod izločena.

Občutek, da bodo v nekem trenutku iz notranjosti eksplodirale in jim introvertirana napetost hoče spustiti dušo iz telesa ter osvobodena svojih okov poleteti iz bele školjke v črno ozadje, se odraža v Bertokovi motiviki. Ta posadi svojim modelom v roke ali ubijalske predmete, med katerimi je najpogostejši nož (spomnimo se filma Romana Polanskega Nož v vodi) ali jih obremenijo z bremenim naravnega izvora in posebnih oblik ter jih na nek način poizkuša kaznovati za šibkost, v kateri se močno telo bori samo s seboj in podlega tistemu, čemur ne more ubežati – naravi.

Golota pri njem ne ostane zgolj v obsegu fotografije akta, ampak gre dalje: kjer drugi zadovoljujejo koketiranju z eroticizmom in želijo v prikritosti in mehki svojih fotografij poudariti elementarne človeške (živalske) vzgibe, Bertok svoje figure sleče do golega. Pri tem jih skoraj popolnoma obrite spremeni v duhovne androide in jih postavi v položaje, ki so lastne samo človeku. Dejansko postane pri njem človek homo sapiens v pravem pomenu besede, saj na njegovih fotografijah, kljub temu, da zajemajo veliko površino, izgine primarno, kar ga uvršča med Darwinove pajace. Bertokova notranja motivnost je mogoče na prvi pogled nasilna, vendar nas v drugo pusti nekje drugje: ne vemo, kaj se bo iz vsega tega izcimilo, saj nas pusti dihati po

svoje Duhovnost njegovih subjektov pa sili iznad primitivne vsakdanjosti in bolj izraža notranjo stisko in spono vklejenega posameznika kakor navzven obrnjenega nasilneža.

Zato so njegove figure v glavnem osamljene in le redkokdaj se odloči za medsebojno igro dveh. V takih primerih se največkrat odloči za isto spolnike, ki jih postavi v skrajno neintimen odnos, čeprav bi marsikdo rekel, da so spolovila, ki jih brez sramu do konca odkriva, najtrši primer slovenske fotografije. In ravno za to gre: razkrije jih v druge name. Prepletanja dveh figur pri Bertoku nas brez nasprotnospolnih pudarkov tirajo v brezpredmetnost in v asociativne odnose, kjer se v odnosu med šibkejšo in močnejšo figuro spet pojavi v rokah ene predmet uničenja, s katerim hoče uveljaviti svojo nadživljenjsko vlogo. Res? Nikoli ne gre tako daleč, da bi dobili dokončno sliko, saj je vprašanje, kdo je resnično močnejši: ali tisti, ki za svoje dokazovanje potrebuje v rokah še dodatni predmet ali tisti, ki lahko preživi le s svojim golim telesom.

Večen spor med močjo in šibkostjo je, lahko rečemo, »raison d'être« Bertokovega ustvarjanja, pa najsi gre za odnos med človekom in naravo ali za odnos med dvema, kjer prav tako ostaja narava najvišja, zaradi česar je dejansko nepomembno, kdo med šibkimi je močnejši.

PRIX ARS ELECTRONICA 1991

Računalniška umetnost se prebija

Ta natečaj računalniške umetnosti je na vodilnem mestu v svetu in na njem podeljujejo najvišje denarne nagrade.

Umetnost, ustvarjena s pomočjo elektronskega medija še ni dokončno uveljavljena na tržišču. Ne moremo pa zanikati njene ustvarjalnosti in eksperimentalnih zmožnosti, ki zaslužijo raziskave in razumevanje tudi pod vplivom socialnih sprememb.

Po tem, ko je SIEMENS KULTUR PROGRAM omogočil od 1987 PRIX ARS ELECTRONICO v Lizu, je letošnje leto posvetil vso podporo interaktivnim umetnostnim kategorijam, ki so novost. Jasno je, da se samo na račun širjenja umetniških kategorij lahko ovrednoti zmožnost umetniških področij za razvoj novih namembno estetskih razsežnosti.

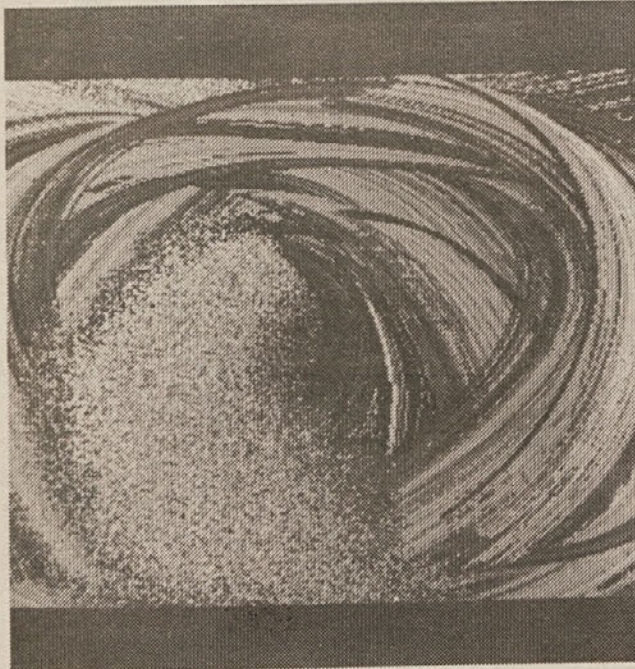
PRIX ARS ELECTRONICA, ustvarjena v kulturno dovzetnem in odprtem Linzu je svetovno znano tekmovanje v računalniški umetnosti, saj so v preteklih letih umetniki z vseh kontinentov predstavljali svoja dela še zmeraj borec se za popolno sprejetje. VOEST-ALPINE STAHLAG prav tako nudi pomoč pri zagotavljanju in priznavanju teh umetnikov in si prizadeva, da bi v nadaljnjem sodelovanju namenili čimveč pozornosti videnju o sodobnih informacijah in komunikativni družbi.

Letos je bila PRIX ARS ELECTRONICA odprta za računalniške animacije, računalniške grafike in nove vzajemne oz. interaktivne umetnostne kategorije.

Festival, na katerem so podeljevali tudi nagrade, kjer so bila vsa prijavljena dela tudi predstavljena, je potekal od 10. do 13. septembra. Mimogrede omenimo, da je bil nagradni fond debel 800.000 šilingov, hkrati z nagrado pa so omogočili umetniku patentiranje njegovega dela.

Ker vemo, da se umetnost s samim tekmovalnim duhom lahko izrodi v vse kaj drugega, kot je njen prvinski namen, so bili festivalski dnevi obarvani s kar se da široko kulturo tega žanra. Ob otvoritvi razstave prijavljenih del so se vrstili »performanci« in prikazi širšega dejstvom sodelujočih, vzporedno s tem pa so tekle ure seznanjanja z najnovejšo elektronsko glasbo, kjer so si duše želje elektronskih prispevkov lahko docela potešile želje.

Pri nas je področje računalniške umetnosti, za katero še niti v tujini ne vedo, ali bi jo vtaknili v umetnost ali znanost ter umetnikom podeljujejo tudi nagrado za inovacijo in nagrajena dela patentirajo, razumljivo še v povojih. Na eni strani je dovolj kvaliteten računalnik, ki omogoča visoko barvno resolucijo, našim žepom v glavnem nedostopen, po drugi pa odpor, ki vlada med umetniki do strojnih pomagal, ne more nadomestiti njihovih čopičev. Edini Slovenec, ki se s tem področjem resneje ukvarja in je imel s svojimi računalniškimi grafikami že nekaj uspešnih razstav, je slikar Vojko Pogačar, ki v računalniku ne vidi ničesar bogokletnega in umetniško nečistega, ampak ga dojema zgolj kot nov svinčnik ali čopič, ki mu omogoča širše možnosti izražanja.

Vojko Pogačar: Računalniška grafika

Slovensko ljudsko gledališče Celje

Sreda, 25. september ob 10.00: Mihail A. Bulgakov: ŠKRLATNI OTOK, režiserka Katarina Pegan, predpremi- era za abonma Gimnazija Center Celje

Četrtek, 26. september ob 11.00: Mihail A. Bulgakov: ŠKRLATNI OTOK, predpremi- era zaključena za OŠ I. celjske čete Celje

Petek, 27. september ob 19.30: SLG CELJE uprizarja kot prvo premiero v novi sezoni legendarno igro Mihaila A. Bulgakova ŠKRLATNI OTOK

Sobota, 28. september ob 19.30: Mihail A. Bulgakov: ŠKRLATNI OTOK, abonma SOBOTA VEČERNI in IZVEN

Torek, 1. oktober ob 19.30: Mihail A. Bulgakov: ŠKRLATNI OTOK, abonma TOREK in IZVEN

Sreda, 2. oktober ob 15.00: G. A. Bürger: LAŽNIVI KLJUKEC, režiserka Eka Vogelcnik, zaključena za OŠ I. celjske čete Celje

MUZIKA JE BIZNIS

Če ste zadnje čase spremljali prvi program HTV, ste morda opazili občutno povečanje števila glasbenih videospotov z domoljubno tematiko. Od kod naenkrat, po tolikšnem času, tako izdatno medijsko bombardiranje? Ne gre namreč pozabiti, da vojna na Hrvaškem divja že kar nekaj časa. Očitno so se oblikovalci programa na HTV dokončno prebudili. Zdaj gre zares.

Tako lahko poleg notorične »Stop The War in Croatia«, ki je tudi sprožila ves video-plaz v najbolj udarnih terminih vidimo hrvaški Band Aid, super-grupo, sestavljeno iz domala vseh imen hrvaške pop scene. Pesem, imenuje se »Moja domovina«, je zakrivil obvezni Rajko Dujmić, seveda ne manjka niti Arsen Dedić, prisotni so rock pevci, svoj del odpoje tudi legendarna Josipa, skratka, vsi ki kaj veljajo, so sodelovali v tem projektu. Pa tudi cel kup takšnih, ki niso vredni prebite pare, če smo pošteti.

Vse lepo in prav, bomo rekli, pustimo ob strani grenak priokus ki ga takšno potenciranje patriotizma pušča za sabo, pozabimo tudi na dejstvo, da je za takšne pesmi že malce prepozno in da se prave bitke bijejo drugje, ignorirajmo izkušnje ki jih imamo z domovinsko-zavednimi pesmimi in pionirskimi himnami, recimo torej, da je pač tako kot je in da to v končni točki niti ni tako zelo slabo. Kaj torej kljub vsej prizanesljivosti moti celotno sliko? Najprej predvsem dejstvo, da se še podobno spominjamo, kaj vse se je izcimilo iz sicer zelo plemenitih idej, ki jih je Bob Geldof pred sedmimi leti uresničil v projektu Band Aid. In druga, morda še bolj moteča stvar: Hrvati so zaveden narod, poznajo svoje korenine in zgodovino, ponosni so nanjo, zato se postavlja vprašanje, čemu ji je potemtakem potrebno bombardirati še s transparentnimi Goebelsovimi štosii? Ali le niso šli malce predaleč? Roko na srce, močno dvomim, da se bodo v Zagrebu na ulicah kdaj prodajale kasete z ustaškimi pesmimi, kot se to dogaja v srcu demokratičnih evropskih sprememb, Beogradu. Jasno, na kasetah so četniške pesmi in ne ustaške. Odgovor je vsekakor negativen, »Moja domovina« je simpatična in vznesena pop pesem, ki v nobenem primeru ne more vzbujati enakih emocij, kot tista znana: »Ubit čemo, zaklat čemo, ko sa nama nije...« Kljub temu pa je produkcija takšnega glasbenega materiala hoja po tanki žici, kjer nikoli ni dokončno jasno, na katero stran te bo zaneslo.

Očiten in malce priskuten primer tovrstnega pretiravanja je bil nek spot, kjer sta dva štiriletna fantiča pela nekaj takega kot: »Slomit čemo bandu« in podobne zadeve. Dobro, recimo da je pač vojna, recimo da ima tudi Zbor na-

rodne garde pravico do svoje himne in so pač posneli videospot »Mi smo Garda Hrvatska«. O. K. Toda zakaj bi morali pesmi na to tematiko prepevati štiriletni mulci in to pred kamerami?

Dejstvo je, da so ljudje na HTV mnogo bolj naivni in neizkušeni od njihovih beograjskih kolegov. No, saj si sploh niso kolegi. Beograščani vedo, kako je treba zabrenkati na strune povprečnega televizijskega gledalca. Navsezadnje, s tem se že dolgo in temeljito ukvarjajo. Na HTV se prvih korakov šele učijo. Recimo, da so pravkar shodili in da jih vsake toliko časa še vrže na rit. Se bodo že še naučili te obrti. Čeprav bi bilo tisočkrat bolje, da bi jim zmanjkalo časa za kaj takšnega in bi bilo te osvajalske vojne že enkrat konec.

LESTVE

Velika Britanija (NME)-singli

1. BRYAN ADAMS - (Everything I Do) I Do It For You
2. RIGHT SAID FRED - I'm Too Sexy
3. PM DAWN - Set Adrift On Memory Bliss
4. COLOR ME BADD - All 4 Love
5. EXTREME - More Than Words

Velika Britanija (NME) - albumi

1. METALLICA - Metallica
2. LUCIANO PAVAROTTI - Essential Pavarotti II
3. CHER - Love Hurts
4. REM - Out Of Time
5. SEAL - Seal

Velika Britanija (NME) - neodvisni singli

1. MUDHONEY - Let It Slide
2. SPIRITUALIZED - Run/I Want You
3. THE SHAMEN - Pro-Gen
4. SWERVEDRIVER - Sandblasted
5. TEENAGE FANCLUB - Star Sign

Velika Britanija (NME) - neodvisni albumi

1. THE FIELD MICE - Coastal
2. BABES IN TOYLAND - To Mother
3. THERAPY - Baby Teeth
4. WOLFGANG PRESS - Queen
5. LFO - Frequencies

ZDA (Billboard) - singli

1. BRYAN ADAMS - (Everything I Do) I Do It For You
2. AMY GRANT - Every Heartbeat
3. LENNY KRAVITZ - It Ain't Over till Its Over
4. DJ JAZZY AND THE FRESH PRINCE - Summertime
5. ROXETTE - Fading Like A Flower

ZDA (Billboard) - albumi

1. NATALIE COLE - Unforgettable
2. BONNIE RAIT - Luck Of The Draw
3. VAN HALEN - For nlawful Carnal Knowledge
4. C C MUSIC FACTORY - Gonna Make You Sweat
5. BOYZ II MEN - Cool- yharmony

CONSOLIDATED v Ljubljani: hard boiled mind power!!!

RAP obeti (NME)

1. NICENSMOOTH - Aint A Damn Thing Changed
2. A TRIBE CALLED QUEST - Low And Theory
3. THE BLACK SHEEP - A Wolf In A Sheeps Clothing
4. PURE RIGHTEOUS TEACHERS - Pure Poverty
5. NAUGHTY BY NATURE - Joke The Joker

Na Carter USM bomo še plesali.

Velika Britanija (NME) - klubska glasba

1. THE SHAMEN - Pro-Gen
2. REM - Shiny Happy People
3. CARTER USM - Sheriff Fatman
4. BLUR - Bang
5. THE WONDER STUFF - Size Of A Cow

LOKALISTI

HALIGALIHALID, Vo-zdra, 7" EP, Listen Loudest

Novokomponirani R'n'R, ki ga je moč slišati na tej zabavni in duhoviti plošči je pod psevdonomom Haligalihalid zakrivil pevec vinkovskih Majk. Na lahko prepoznavne rock oblike je Bare nalepil do potankosti osvojeno jadikovanje, kate- rega je sicer v novokomponirani narodnjaški sceni na tone. Lahko rečemo tudi, da je prvi vtis takšen, kot da bi cepili The Cult in Sinana Sakića. Bizar- no? Da, a hkrati genialno. Ti- sti, ki ste doživeli narodnjaško torturo med služenjem vojaške obveznosti, boste vedeli za kaj gre. Vendar pa slaba kvaliteta posnetkov onemogoča, da bi ta projekt v tem trenutku dosegel kaj več kot kulturno slavo. Z boljšo produkcijo bi namreč Haligalihalid našel pot do mnogo večjega števila poslušalcev. Brez heca. Teksti, ki jih grleno prepeva so pravzaprav urbane parafraze znanih narodnjaških hitov. »Hajde da se volimo«, hit, ki ga je lansirala Lepa Bre- na je tako spervertiran v »Haj- de da se drogiram«. Netipičen jugoslovanski štos-narodnjaška zvezda poziva poslušalce k uporabi mamil: »Zaključam se nekde/urokam se dobro/da vidiš miline moj pobro/hajde da se drogiram/a nek se oči sjajeee/hajde da se drogiram/ to je ono najlepše/što nam srce

poznaajeee.« Ali pa: »Ne pi- taj me/zašto živim/u kafani ja/ ne pitaj me/takva mi je sudbi- na/nema sreče/nema para/ne- ma sreče/ni cigara« in tako na- prej. Specifičen humor, ki mor- da komu ne bo preveč blizu, mu ne bo mogel odreči vsaj izvornosti, če že ne česa druge- ga. Humor, dostojen kakšnih Buldožerjev.

NOVICE

EMF so izdali remix pesmi »Lies«, ki jim ga je zmiksal nih- če drug kot bog-otac Jim »Fo- etus« Thirwell.

The Cult: plošča po dveh letih molka.

THE CULT so po dveh letih molka zopet na sceni! V začetu septembra so izdali singl z njihovega novega albuma. Imenuje se »Wild Hearted Son«.

Obetajo se ponovne izdaje treh Bowiejevih albumov. Digitalno bodo re-masterirali in z bonus tracki opremili »Heros«, »Lodger« in »Low«.

TACKHEAD so se spajdašili z one-man-bomb-the-bass človekom, Timom Simenom. Rezultat skupnega druženja je EP z naslovom »Vide- ohead«. Videčeš, videču, vi- deče.

Založba Chryalls je izdala največje hite SKA prvakov, THE SPECIALS. »Singles«, kot se plošča imenuje, vsebuje vse hite, ki so se pojavili na Top Ten lestvicah. Hkrati s kompilacijo je izšla tudi vide- okaseta z njihovimi videi.

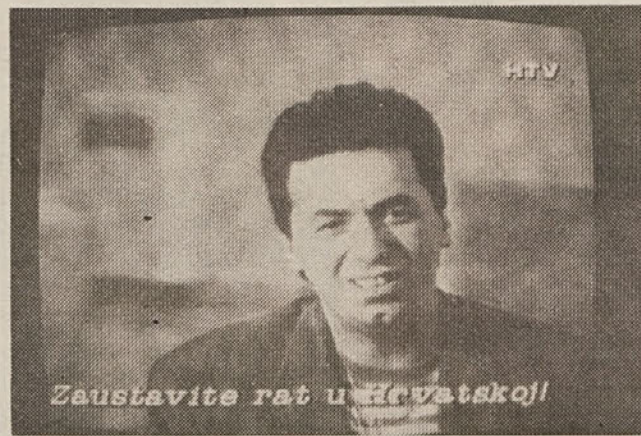
TREND

»Ne pitaj me, u kafani, zašto živim ja«

TV

»IN«
»Avanturisti« na TVS 1
»OUT«

Edo Kovač v Omizju na TVS. Take strokovnjake bi morali prepovedati z zakonom.

Koliko lahko Tomislav prispeva k vzpostavitvi miru

DP REKLAMA, opravljanje storitev s področja ekonomske propa- gande in trgovine. CELJE, Ul. XIV divizije 6

REKLAMA

NEVERJETEN DNEVNIK MOŠKEGA, KI JE POSILIL 23 ŽENSK

Seksualna obsedenost

Ko je manjkalo še nekaj minut do zapiranja majhne trgovine Renate Schuster, ki je ostala sama v prodajnem prostoru, je vstopil moški maskiran z žensko nogavico. Renate je odreenela od strahu. Moški z velikim nožem v roki, jo je zvelkel v zadnjo sobo in ji zapretil, da jo bo zaklal, če se bo upirala. Z nožem jo je prisilil, da se je slekla, nakar jo je posilil. Po dejanju ga je Renate lahko samo videla skozi okno, kako se je odpeljal s kolesom.

Druga žrtev maskiranega posiljevalca je bila 42 letna Ute Graf (vsa imena so spremenjena), ki se je vračala iz službe po bližnjici skozi park. Izenada so jo od zadaj prijele neznančeve roke in jo zvelkle v grmovje. Tudi njej je ukazal, naj se sleče, nakar si jo je brutalno vzela.

Štirinajst dni pozneje je zasledil 18 letno študentko umetnosti, Tanjo Winkler, ki se je na obisku pri prijateljici sončila ob hišnem bazenu. Tanja je izjavila: »Moja prijateljica je odšla v hišo, ker je zazvonil telefon. Takrat je skočil čez vrtno ograjo

jo maskirani moški. Ker sem kričala, mi je z roko zaprl usta, z drugo pa mi je strgal bikini in prodril vame. Na koncu me je vrgel v vodo.« Tanjina prijateljica, ki je prišla iz hiše, ga je še videla, kako je preskočil vrtno ograjo in se je odpeljal s kolesom.

Kriminalistična policija je dolgo časa capljala na mestu, ker ga nobena od žrtev ni znala opisati, poizvedovanje preko dnevnega časopisja pa je bilo neuspešno. Za posiljevalcem ni nikoli ostala nikakršna sled, vedelo pa se je samo to, da se

Sosede in sodelavci so imeli Detlefa za dobrega človeka

Prva žrtev

vozi s kolesom. Policija je domnevala, da je seksualni obsedenelec zaposlen, ker je odhajal v akcije ob vikendih in praznikih. Poostri so nadzor, vendar brez vsakršnega uspeha, saj je posiljevalec »deloval« leto dni, preden je bil odkrit in aretiran.

K njegovemu koncu je največ pripomogla ravno njegova druga žrtev Ute Graf, ki jo je od napada dalje stalno spremljal mož. Ute je v parku spoznala njegovo kolo, manjkal je samo prtljažnik. Policija je nedaleč stran v grmovju res našla moškega z žensko nogavico na glavi in nožem, ki je čakal naslednjo žrtev.

Šlo je za 38 letnega knjigovodjo Detlefa Klagea, ki pa je tajil, da bi bil posiljevalec. Pri preiskavi njegovega samskega stanovanja so policisti prišli do neverjetnega odkritja. Našli so namreč dnevnik, v katerega je Detlef natančno zapisoval svo-

Žrtve so na sodišču prvič videli nasilneža brez maske

je »podvige« (profesionalna deformacija). Našteli so kar 23 žrtev. Kasneje se je izkazalo, da so mnoge od njih zaradi sramu molčale.

Njegovi sosede in sodelavci, ki so ga poznali kot prijaznega človeka, so povedali, da si ga ne želijo več videti. Če se bodo premislili, ga bodo lahko videli samo skozi rešetke v jetnišnici.

VSE ŽENSK WARRENA BEATTYJA

Tega moškega moraš ljubiti

Potem ko smo preživeli Madonnino petje o nedolžnosti, bomo morali preživeti še eno skoraj nemogočo misel, da bo Warren Beatty postal oče. Novica, da se bo legendarni žigolo ustalil v Hollywoodu, je marsikoga presenetila, na dan pa je prinesla marsikatero grenko resnico njegovega življenja.

Je res, da je konec življenjske poti zadnjega besnečega ljubimca? Je končno eni le uspelo narediti konec njegovim ljubezenskim avanturam? Igralka Sean Young se pri Warner Brosu nikakor ni mogla zadržati in je vsem povedala novico, da bo Warren Beatty postal očka. Jounгова pa seveda upa, da bo nadomestila bodočo mamico, trintridesetletno Annette Bening, ki v nastajajočem »Batmanu« igra žensko mačko. Predvidevajo, da bi bila Jo-

ungova lahko boljša, ker je tudi na boljšem glasu, to, da jo varujejo varnostniki, pa naj bi bila že druga zgodba.

Za štirinapetdesetletnega Warrena Beattyja je bila novica o nosečnosti vsekakor pretresljiva. Potem ko je živel s kopico svetovno znanih imen (Madonna, Natalie Wood, Julie Christie, Diane Keaton...), ko je Jean Collins pustil nosečo, se je sedaj prvič zgodilo, da publiciteta ni bila na njegovi strani in je razkrinkala njegovo slikovito ljubezensko življenje. Kljub njunemu že na daleč vidnemu sijaju, Annette Bening in Warren Beatty, ki igra drugo najpomembnejšo vlogo v nastajajočem filmu »Bugsy«, ne računata, da se bosta kdaj poročila.

Teško je komentirati Beattyjeve »igračke« brez njihovih lastnih komentarjev.

1. Potem ko je pustila moža, direktorja Petra Halla, je z Beattyjem zopet našla svoj jaz;

2. Bila sta »nerazdružljiva« za nekaj časa, vendar je sedaj zanjo »starec«;

3. Tisk njune povezanosti ne more odkriti, vendar njen možki, Maury Povich, trdi, da sta bila;

4. Potem ko sta se razšla z Jackom Nicholsonom, je preživela pet let Beattyjeve terapije;

5. »Nekoč se je tako slinil... Bil je ena sama hodeča žleza.«

6. »Warren je bil verjetno z vsemi ženskami, kar jih poznam in na žalost sem bila tudi jaz med njimi...«

7. Življenje naj pojasni, zakaj kljub abortusu in prekinitvi pogodbi še vedno govori naokoli: »Bil je nenasiten. Trikrat, štirikrat, petkrat na dan mu ni bilo dovolj!«

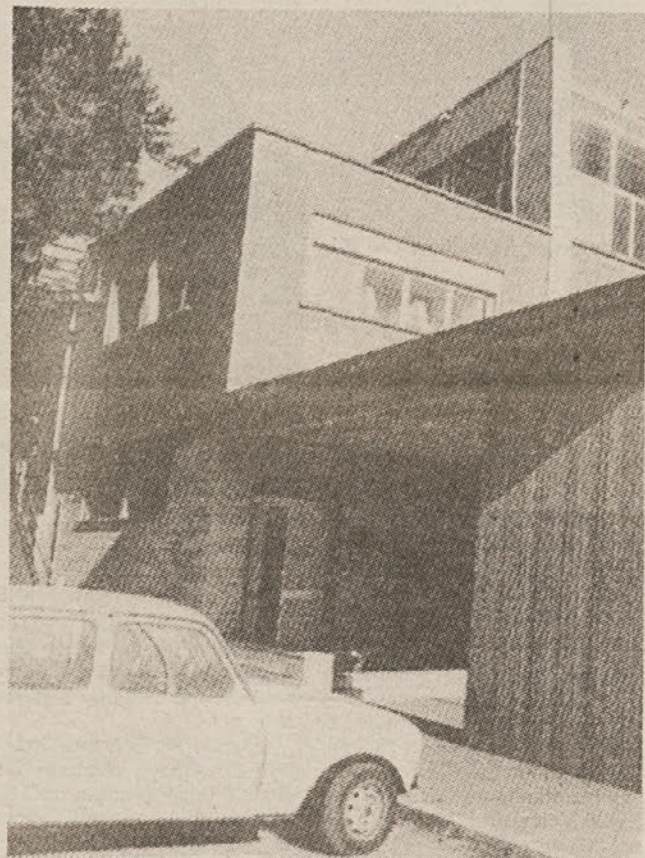
8. Ločitvi z Robertom Wagnerjem je sledilo razočaranje z nezadovoljivim Warrenom.

9. »Nebesa lahko počakajo« so govorili ljudje, ko sta bila tako dolgo skupaj in so mislili, da je ona Ona.

10. »On je obračal ženske kot pralni stroj.«

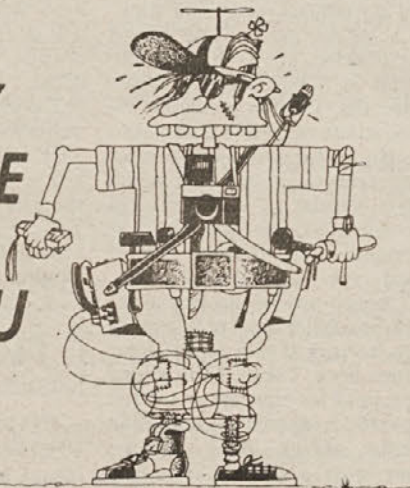
11. Pretežno bi ji bilo opisati življenje z Beattyjem, vendar sta še vedno prijatelja.

12. Potem ko sta se razšla z Woodyjem Allenom, je tolažbo poiskala pri zloglasnem ljubimcu.

Vhod v zgradbo, kjer je bil Detlef v službi

BREZ
DLAKE
NA
JEZIKU

MARIBORSKI RADIO STUDENT UKV stereo 95,9MHz

PETROL
z vami na poti

Leslie Caron, 1964-65 (1)

Madonna, 1989-90 (2)

Connie Chung, ??? (3)

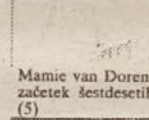
Michelle Phillips, sredi sedemdesetih (4)

Annette Bening, 1991-??? (12)

Joan Collins, 1961 (7)

Mamic van Doren, začetek šestdesetih (5)

Natalie Wood, 1962 (8)

Julie Christie, pozna šestdeseta do 1973 (9)

Cher, 1962-??? (6)

Britt Ekland, začetek sedemdesetih (10)

Diane Sawyer, ??? (11)

Diane Keaton, pozna sedemdeseta (12)

Odcepitev Prekmurja

(nadaljevanje z 9. strani)

gospodarskih stikov s Slovenijo ni bilo. Upravno središče smo imeli na Madžarskem. Do prve železniške povezave je prišlo leta 1924, tik pred drugo svetovno vojno pa so zgradili most čez Muro v Radencih. Vedno smo bili agrarna pokrajina in po padcu Avstro-Ogrske, oktobra 1918, se je do priključitve menjalo kar sedem vlad. Sicer pa je vprašanje, če Prekmurje ni bilo nadomestek, kajti dejstvo je, da si je Slovenija veliko bolj želela Koroško.

Stab pegejevcev je še enkrat segel v skrbno varovan arhiv po Prekmurskih profilih dr. Frana Sušnika iz leta 1929: »Prekmurci odklanjajo racionalizem, odklanjajo sisteme. Veselijo se rdečih orlovskih srajc, ne kot uniforme viteške, temveč kakor se veseli dekle rdeče božje rože. Tipični Slovani so v svojem anarhizmu. Kakor pesem je to ljudstvo in nič ni v njem kakor pesem čustev. Morda poročje kak prekmurski sodnik: hinavci so, pijanci, lažniki, krivoprisežniki. Morda so, tako kakor so genialni pesniki v vsakdanjem življenju prav navadno sila nesimpatični značaji.« Ali pa si je mogoče kakorkoli pomagati z monografijo o Avstro-Ogrski s konca minulega stoletja, ki jo je spisal Elek Sinkovich? O prekmurskem kmetu pravi, da »je razumen, željan učenja, zvit in nesebičen. Ni iznajdljiv, toda misel drugih pozna, razume jo in prilagodi v lastno korist. Nasprotni tuju je zaprt in nezaupljiv. Ljudstvo je občutljivega značaja in verno, v družinskem krogu mirno in nadvse pridno.«

Pokorni modri krvi

Na odločitev, da je treba dati na svetlo lasten, PGO-jevski program s priključitveno-odcepnostjo, ni bilo treba dolgo čakati. Toda kakšna naj bo oblika lokalno-regionalne avtonomije? Republika ali monarhija, kanton ali banovina, dežela, avtonomna pokrajina ali departma? Spomnili so se na poziv iz tajnega dosjeja njihovih separatističnih predhodnikov Od Rabe do Adrije, naslovljenega predvsem na Štajerce: »Obrčamo se na Vas, bratje onkraj Mure! Ne pozabite nas, svojih bratov med Rabo in Muro. Nekaj in zopet se ob avstrijskem manifestu se je govorilo o Jugoslaviji do Drave. Naši ožji bratje, panonski Slovenci na Štajerskem (ali Prleki), so spravili javnost do tega, da se govori o Jugoslaviji do Mure. Toda mi prekmurski Slovenci stanujemo onkraj Mure, od Ljutomerja ob štajerski meji navzgor do Rabe. Ob Rabi stoji naša močna trdnjava Rabaska Slovenska vas (Rabatothfalva) pri Sv. Gothardu. Jugoslavija sega torej do Rabe. Ne pozabite, rojaki, tega naglaševati. Nas je na Ogrskem okoli sto tisoč Slovencev. Nas ne smete žrtvovati, če smo tudi majhen in najmanj zaveden, pa ne po lastni, ampak tuji krivdi, del jugoslovanskega ozemlja.«

Prav pri slednjem pa se je zalomilo. Iz dotlej enotnega pegejevskega gibanja se je izločila frakcija z lastnim rojalističnim manifestom prekmurske etnije. Kakšna so njegova izhodišča? »Prekmurski regionalizem temelji na politični in kulturni preteklosti zemlje. Zemljepisno ga je vzdrževala edino Mura. Migracijo preko Mure je nadkrijevala do prve svetovne vojne migracija prek Kučnice na zahod. Poleg vplivov političnih in zgodovinskih razmer, vplivov Mure in prekmurskih socialnih vplivov se je pod vplivom domačih prosvetiteljev katolikov in evangeličanov razvil močan prekmurski

pokrajinski čut. Razumljivo je, da je ta regionalizem vsebinsko prepleten s historičnimi tradicijami.

V svojem bistvu je proti alpsko niveliziranemu slovenstvu glasnik nižinskega in šele v drugi vrsti ozkosrčni provincializem našega človeka. In prav v tem moramo ločiti prekmurski regionalizem od štajerskega, kranjskega in koroškega, ki vsi vključujejo bistvo alpskega človeka. Z likvidacijo historičnih tradicij in brezkompromisno naslonitvijo na prekmursko zemljo pomeni prekmurski regionalizem za nas Slovence ogromen kapital za okrepitev naših kulturnih sil in to predvsem glede usmerjanja naših pogledov v bodočnost in naše geopolitične ekspanzivnosti. Alpe s svojimi kotlinami in omejenimi horizonti so nas navezale na dom z njegovimi čustvi in na drobitev podrobnosti, nedoglednosti prekmurskih ravnin nam more kazati poti v široki svet.

Rojalisti so si tudi omislili zgodovinsko dejanje ob tromeji Slovenija-Avstrija-Madžarska, o čemer se je sporočilo: »Ob tromejniku so se namreč dobili predstavniki avstrijskega Fuerstenfelda, madžarskega Koermenda in slovenske Murske Sobote ter se vpričo tisočglave množice zbranih izrekli za mir in prijateljstvo v naši skupni domovini Evropi. Predsednikom svojih držav so poslali mirovno pismo, ob tromejnem kamnu pa postavili na ozemlju Avstrije marmorno ploščo, na madžarski strani obeležje iz lesa in na naši zasadili lipo. Žal nikomur ni prišlo na misel, da bi medse povabil **Ota Habsburškega**, slovitga Srednjeevropejca, za povrh še iz vladarske familije z mednarodnim pedigrejem, ki bi se skoraj gotovo odzval – če že ne osebno pa vsaj s poslanico – zlasti, ko bi mu posredovali informacijo, da ima opravka z ljudstvom, vajenim kronanih glav in modre krvi. S tem bi zanesljiveje razkrili namen Prekmurcev ravnati se po vzorcu čezmejnosti in srednjeevropskosti.«

Srbska različica regionalizma

Medtem pa je jedro PGO imelo na obisku fotoreporterja beograjskega tednika NIN **Branca Belića** in mu prostodušno razložilo, kako je srbski general **Krste Smiljanić** z enotami kraljevine SHS 12. avgusta 1919 vkorakal v pokrajino, je zasedel in anektiral. On pa na to: »E pa sad mi je jasno odakle oni – ci na kraju imena sela – Radenci, Petanjci...!«

Ta njegova izjava ni mogla ostati brez odmeva. Terjala je pravzaprav takojšen premislek o prihodnji naravnosti pegejevcev. »Prekmurci nismo državotvorno ljudstvo. Mi smo že apriori srednjeevropsko ljudstvo, kajti Srednja Evropa lahko obstaja samo kot skupnost ljudstev, ne nacij. Ljudstvo je lahko okupirano, v kolikor je vključeno v neke nacionalne interese. Prekmurcem, ki so prvenstveno Slovani, slovanski nacionalni interes, ki ga oklepa, ni v prid. Varuje pa ga pred Madžari. Vendar Prekmurci ne konstituiramo nobene države. To je razvidno iz prvih povojnih volitev, kjer smo metali kroglice v napačno skrinjo. V tej naši nedržavotvornosti vidim predvsem prednost: večjo sposobnost integracije s Srednjo Evropo, čeprav še zmeraj ne znamo misliti v srednjeevropskih dimenzijah zaradi znanih ideoloških okvirjev, prisluškovanj, podrejanj centrom od Ljubljane do Beograda.«

Kmalu po Belićevem obisku je v Prekmurje pricurljala vest, da bi radi tudi na Bizeljsko okkalcili avtonomijo – šlo naj bi za Bizeljsko z okolico (Brestanica, Krško, Kozje, Senovo, Kumrovec) – s pripombo: če

nam Slovenija in Hrvaška tega ne bosta omogočili, Kučan in Tuđman pri nas ne bosta zaželeni. Mimogrede: takrat se je še na veliko govorilo o yugokontfederaciji in yugokontfederalni pogodbi. Prekmurski avtonomisti so se precej povezali s sotrudniki z Bizeljskega ter na več javnih tribunah in okroglih mizah napadli pogubno centralizacijo in kosovizacijo za skrajni del slovenskega severozhoda. Na eni od njih (o sodobnosti regionalizma in tradiciji podjetništva na popku Evrope) jim je **prof. dr. Rastko Močnik** sporočil recept, kako naj ravnata deželica in ljudstvo, ujeta v četveronožje Slovenija-Avstrija-Madžarska-Hrvaška in četverokotnik Ljubljana-Dunaj-Budimpešta. Tisto njegovo cinično o sprejemu prekmurske republike v Evropsko gospodarsko skupnost so kajpak preslišali.

Po Močnikovem je eden najspodobnejših yugopolitikov **Slobodan Milošević** pravkar predložil projekt regionalizacije Srbije, vendar s poanto, da se uniči Kosovo in Vojvodina, ki imata samosvoje gospodarske, kulturne in politične značilnosti, da se skratka dočela centralizira oblast v srbski državi. Milošević že vé, čemu se je obesil na trenutni modni krik, je repliciral Močnik in izluščil bistvo regionalizma: iskati odgovore tam, kjer se postavljajo vprašanja. Ta pa se na relaciji periferija-provinca po izvedbi svobodnih demokratičnih volitev in prihodu nove oblasti kar naprej kopičijo. Morda bi bilo res koristno – so pegejevci pritrdili nekdanjemu članu hrvaške vlade **prof. dr. Draženu Kalogjeri** – ko bi vzročno-posledično razčlenili »izrazito protiregionalistično držo novih oblastnikov, značilno za vse jugoslovanske republike, in to ne glede na ideološke razlike.« Vera v centralistično, unitaristično državo, ki da bo po prihodu »moje« stranke na oblast prijaznejša do državljanov, kjerkoli že bivajo, je namreč, kot vse kaže, zdaj dokaj omajana in odnos do patetike države dodobra načet. Če pa k regionalizmu navežemo še podjetništvo z vodilom »mislil globalno, deluj lokalno«, se potreba po t. i. mrežnem sožitvenem modelu Slovenije, pri čemer merimo zlasti na zdravljenje katastrofalno shiranih komunikacij (ceste, železnice, PTT, mediji), pokaže kot spoznana nujnost.

Bojazan pred separatističnim žargonom

Po zadnji vojni na slovenskih tleh, ki zdaj brezumno divja južno od Kolpe in Mure, so na sedežu PGO v Murski Soboti v hudem precepu, saj ne vedo prav, kako naj pragmatično ravnajo in ali se ne bi kazalo nekje na nevtralnem terenu pripraviti na srečanje s predstavniki Slovenije, Hrvaške, Istre in Srbije o interesnih sferah na ozemlju bivše Jugoslavije. Frakcija rojalistov se jim seveda prizanesljivo posmehuje in zlobno svetuje: povežite se z **Ivanom Krambergerjem**, ki bi rad avtonomijo Štajerske. Če pa nočete Krambergerja, okličite, če si upate, SAO Prekmurje.

Pegejevci tačas še vedno tuhtajo o prekmurski poti v avtonomijo in o sredstvih v »boju za vmesni člen med občino in državo«. Kaže pa, da bo kmalu prišlo do novega razkola med njimi in da se bo rojalistični frakciji pridružila še ena; tista ali taka, ki ji vse skupaj smrdi – po **Theodorju Wiesegrundu Adornu** – na žargon pravšnjosti. Ali prirejeno: bojimo se za branja osamosvojitvenega oz. priključitveno-odcepnega žargona, ki bi lahko bil spet ena od vzorčnejših političnih deviz nabiranja točk ali glasov v predvolilnem boju na Slovenskem.

Istra bo Italijanska

(nadaljevanje z 8. strani)

da se nasprotnika perfektno razumeta, ker govorita isti jezik. V tem sporu je zanimiv prej antropološki kot zgodovinski vidik. Z antropološkega vidika med Srbi in Hrvati, tako kot z jezikovnega, ni nobene razlike, čeprav Hrvati z občasnimi novoreki skušajo umetno zankati jezikovno istovetnost. Z antropološkega vidika pa so Srbi in Hrvati, če naj karikiram, ena in ista biomasa. Edina ločnica, ki razdvaja Srbe in Hrvate oziroma balkanske narode vobče, je vera. To razcepjenost enih in istih ljudi na tri vere so prinesli Turki in to je res tragično. Tragično je, da so vse današnje razlike na Balkanu nastale zavoljo delovanja dejavnikov izven njih in torej niso posledica avtohtonega zgodovinskega razvoja južnih Slovanov. Predvsem katolicizem in pravoslavje sta dve povsem različnih religiji s povsem drugačnim duhovnim ogrodjem. Edino, kar ju drži, je, da sta nadvse nestrpni in agresivni. Na obeh straneh te temeljne ločnice lahko danes opazimo diametralno si nasprotujoče vrednote, dva povsem drugačna odnosa do države, do vsega.

Toda prav ta spopad dveh religij je v Istri še najmanj zaznati?

»Morda res, zato pa je Istra prav tako kot ves Balkan živ dokaz neavtohtonega zgodovinskega razvoja v naših prostorih. In tudi danes se zastran usode Istre igračkajo predvsem v Beogradu in Rimu, pri čemer bodo Istrani na svojo usodo, bojim se, še najmanj vplivali. Po drugi strani pa si je Istra prav na račun teh uvoženih konfliktov izoblikovala neko svojo identiteto.«

Vsaj ko gre za srbsko ponujanje Istre Italijanom, je tudi glede na ravnanje italijanskega zunanjega ministra de Michelisa naznati morebitno pripravljenost Rima trgovati z Beogradom?

»Seveda, o tem ni nobenega dvoma. De Michelis ima kot Benečan glede Istre posebne interese in celo specifično 'benečansko' držo. De Michelis vztrajno trdi: Jugoslavija mora obstati, Slovenija in Hrvaška nimata možnosti, da bi ju priznali. Mi priznavamo Jugoslavijo. Ergo, če mi Italijani vztrajamo pri Jugoslaviji, vi pa za to niste, bo pač treba spreminjati meje, kajti te so bile sporazumno začrtane z Beogradom in ne morda z Zagrebom ali Ljubljano. Če nočete Jugoslavije, boste pač vrnili Istro in morda še kaj. Skratka, de Michelis igra na zelo preprosto karto in beneška diplomacija je bila v zgodovina vedno takšna. Zdi se mi, da tega koda naši politiki ne razumejo. De Michelis natančno ve, da Jugoslavija ne more obstati in prav na tem sloni njegov poker za Istro. Tega naši politiki ne razumejo. Pri tem pa ne mislim, da mora znanost politiko podučevati in da sem prav jaz ta, ki naj to v njenem imenu počne.«

Kot znanstvenik oziroma zgodovinar pa vendar imate pravico tudi politično razmišljati...

»Ja, hočem povedati, da našim politikom ne bi škodilo, če bi tem subtilnim in celo perfidnim igricam de Michelisa nekoliko bolj prisluhnili. Bolj bi lahko prisluhnili tudi znanosti. Mnogi profesorji v Sloveniji so presedlali v politiko, ker v znanosti niso mogli uveljaviti svojih velikih ambicij. Znanost nemreč ne more in noče nikomur komandirati, pa so raje šli v politiko, kjer je to mogoče početi. Hočejo krmariti, ti spolitizirani profesorji, ki imajo neznansko veliko voljo po moči.«

ZA VSAKOGAR ...ZA SINDIKALNE ZAUPNIKE!

PRIROČNIK, KI GA POTREBUJETE, ČE STE ZAPOSLENI, PA TUDI, ČE ZAPOSILITEV ŠELE IŠČETE...

Več avtorjev

MOJE PRAVICE NA DELOVNEM MESTU

- Vsebina:
- Sklenitev in prenehanje delovnega razmerja
 - Prenehanje potreb po delu delavcev
 - Pravice (obveznosti in odgovornosti) delavcev
 - Posebno varstvo žensk, mater, invalidov in starejših delavcev
 - Varstvo pravic delavcev
 - Sodno varstvo pravic delavcev
 - Varstvo pri delu
 - Pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja
 - Pravice za primer brezposelnosti
 - Zdravstveno varstvo
 - Socialno varstvo
 - Mesta sindikalno-pravne pomoči
- Brošuro so napisali izvedenci za posamezna področja. Cena 145,00 dinarjev. Naročite jo lahko pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, lahko pa tudi po telefonu na št.: 321-255, 110-035.

Veleblagovnica T

NOVO NOVO NOVO

V PRITLIČJU NA ODELKU ELEKTROAKUSTIKE

ORODJE IN OSTALI PRIPOMOČKI ZA HIŠNA OPRAVILA

UVOZ iz Italije

ODELEK ZA VSE GOSPODINSTVO

BOGATA IZBIRA GOSPODINSTVSKIH POTREBŠČIN IZ KAKOVOSTNE PLASTIKE

UVOZ iz Italije

NOVO NOVO NOVO

AVTOMOBILI

ZASTAVO 128, letnik 1989, rdeče barve, prevoženih 20.000 km, nove Semperit gume, alu. platišča, radio 4x25, dva para zvočnikov Pioneer, dimitrol zaščita, garažirano, prodam za 8.500 DEM. Tel.: (063) 858-810

SAMARO, letnik 1988, prodam, v račun vzamem Yugo, star do 3 leta, garažirana, 3 vrata, svetlo rjava barva, cena po dogovoru. Tel.: (063) 853-806

ZASTAVO 750, letnik 1984, registriran do 9/92, prodam, cena 2.000 DEM. Tel.: (063) 39-377

RENAULT 8, vozen, v dobrem stanju glede na njegovo starost, prodam, lahko tudi po delih. Tel.: (063) 711-278

CAGIVO 125 FST, prevoženih 19.000 km, prodam za 1.600 DEM. Tel.: (063) 33-132

FIAT 750, letnik 1980, prodam. Tel.: (063) 736-311

GOLF 1,3 B, letnik 1988, cena 13.100 DEM, Yugo Koral, letnik 1991 cena 7.500 DEM, videorekorder Fisher VHS, cena 800 DEM, prodam. Tel.: (063) 34-199

ZASTAVO 101, letnik 1978, registrirano do 6/92, malo vožena, garažirana, prodam za 1.800,00 DEM ali menjam za 126 P. 127, R-4 ali po dogovoru. Željko Lipnik, Pustike 5, 63253 Pristava - Zibika

101 GTL 55, 11/87 z dodatno opremo, prodam. Tel.: (063) 35-407

OSTALO

MORDA IMATE stare srečke, čeke, čekovne kartice, bone, žetone, hranilne knjižice, kartice podarim-dobim, druge kartice, sploh vse papirje povezane z bančništvom? Odstopite mi jih in jih pošljite na naslov: Zadnikar Janez, Jesenkova 10, 61000 Ljubljana, Tel.: (061) 313-137 od 19. do 20. ure

MALI OGLAS ZASTONJ KUPON 26

MOJ NASLOV: _____

Kupon in čitljivo besedilo malega oglasa pošljite na naslov Nova doba, Aškerčeva 15, Celje, s pripisom »Za male oglase« in svojim polnim naslovom. Oglasov pod šifro in oglasov za podjetja in obrtnike ne objavljamo brezplačno.

MENJAM ENOINPOLSOBNO stanovanje (lastniško) v centru Celja za večje. Tel.: (063) 27-210

IŠCEM možnost prodaje ročno in strojno pletenih izdelkov. Tel.: (063) 37-465

KUPIM KNJIGE, oba dela, Termične in difuzijske operacije. Tel.: (063) 28-184

POCENI PRODAJ opremo za samsko sobo, primerno za vse starosti od 7-77 let, skoraj ne rabljeno (dve omari, postelja z jogijem, miza) Pozeb Samo, Prušnikova 6, 63212 Vojnik

PUDLA, starega tri mesece, prodamo oz. oddamo. Tel.: (063) 36-353

INŠTRUIRAM matematiko, fiziko in osnove elektrotehnike za srednje in osnovne šole. Tel.: (063) 28-363 Aleš

PRODAM več 100 kaset z različno posneto glasbo. Tel.: (063) 741-879

INŠTRUIRAM matematiko, fiziko, anlgščino za vse stopnje, prevajam strokovno angleško literaturo. Tel.: (063) 37-315

DVOSOBNO ALI ENOSOBNO opremljeno stanovanje v Celju s 1. oktobrom paru brez otrok, oziroma eni osebi za tromesečno predplačilo. Samo pisne ponudbe pošljite na uredništvo časopisa pod šifro »Stanovanje«.

TRAJNO GOREČO PEČ TP4, prodam, cena po dogovoru. Tel.: (063) 38-017 po 19. uri

KOMFORTNI ZIDANI VIKEND 6 km iz Celja, z garažo, kletjo, teraso, balkonom, vodo, elektriko, na lepi sončni legi, z manjšim vinogradom in vrtom, ugodno prodamo. Tel.: (063) 39-413

OLJNI GORILEC Tissen, industrijski gorilec - 2 šobi, parni čistilec 100 grad in otroško kolo Kekec, prodam. Tel.: (063) 711-570

V NASELJU HRUŠOVEC pri Šentjurju prodam vrstno stanovanjsko hišo v IV. fazi s 500 m² zemljišča. Tel.: (063) 776-034

MIZO ZA NAMIZNI TENIS, novo ali dobro ohranjeno, kupim. Tel.: (063) 26-008 do 15. ure

PRALNI STROJ, ugodno prodam, prevoz po dogovoru. Tel.: (063) 26-745

PRODAM ALI ZAMENJAM nedokončano hišo - končana faza, za manjšo ali bivalni vikend. Tel.: (063) 33-315 po 19. uri

FOTOAPARATE Canon AE 1 (ohišje), Zenit avtomat s 50 mm in 35-200 mm objektivoma, Yashica FRI s 55 mm objektivom in Winderjem, filmski kameri 2x8 mm (Quarz 2M), super 8 mm (Sankyo 566 XL), bliskavico, film, prodam. Tel.: (061) 313-137 od 19. do 20. ure

POSEST, primerno za vikend, v Libojah, prodam. V Mislinjski dolini pa zamenjam kmetijo za dvostanovanjsko hišo. Tel.: (063) 852-142 od 20. ure dalje

V VARSTVO vzamem otroka. Tel.: (063) 24-949

GARAŽO, novejšo, v Tomšičevi ulici v Slovenski Bistrici, ugodno prodam. Tel.: (062) 813-360, med 20. in 21. uro

GRABENO PARCELO v okolici Zalca, kupim, v račun dam BMW 316, letnik 1986, vrednost 17.000 DEM. Tel.: (063) 712-590

PRILJAŽNIK za prevoz kolesa na avtomobilu, 2 komada, cena 500,00 din, nahrbtno bakreno škropilnico, cena 1.500,00 din in rebrasti radiator 140 x 60 x 10 cm, cena 500,00 din, prodam. Tel.: (063) 31-410

ZA POLOVIČNO CENO prodam posteljo 180 x 190, bele barve. Tel.: (063) 39-927, po 19. uri

KUPIM KNJIGO (v dveh delih), Termodifuzijske reakcije. Tel.: (063) 28-184, od 18. do 22. ure

UGODNO PRODAJ električni štedilnik, dva kuhinjska elementa, raztegljivo mizo, črno omaro z ogledalom, belo omaro za perilo, raztegljiv kavč, pred-sobno steno in dva radio aparata. Tel.: (063) 21-872

KNJIGE (poljudna znanost, zgodovina...) prodam. Borut Kumar, Gonjače 1c, 65211 Kojsko.

GARAŽO v centru Celja, zelo ugodno prodam. Tel.: (063) 28-516

SPREJMEM delo na domu, pakiranje, sestavljanje, sortiranje, lepljenje, zlaganje. Tel.: (063) 339-238

POSLOVNI PROSTOR, urejen, 35 m², v centru Ankarana z inventarjem, prodam. Tel.: (066) 51-780, od 14. ure dalje

V CENTRU KOPRA prodam staro hišo, vseljivo, velikost 36 m², z gradbenim dovoljenjem za nadgradnjo dodatnih 50 m². Odstopim ves material za nadgradnjo. Tel.: (066) 25-513, od 19. ure

STAREJŠO HIŠO z gospodarskim poslopjem, v okolici Celja, prodam. Tel.: (063) 33-767, po 18. uri

Samostojna SLOVENIJA 1991. *mi najboljše*

KATEDRA KATEDRA

S PRILOGO IZPOD PULTA

Časopis, ki je močnejši od papirja.

CENTRALNO OGREVANO sobo s toplovodom oddam. Tel.: (063) 36-008

PANASONIC videorekorder NV-G 45, star 4 mesece, ugodno prodam. Tel.: (063) 856-318

ZLOŽLJIVO POSTELJO z dvema foteljema prodam, cena 5.000,00 din. Tel.: (063) 27-283 popoldan

VRTALNI STROJ Iskra z vsemi priključki, zračno puško SSSR in nove avto pasove prodam. Tel.: (063) 39-413

HEAD teniški lopar, star 2 leti, s torbo, prodam za 90 DEM. Tel.: 856-318 (063)

MONTAŽNO GARAŽO ob Mariborski cesti oddamo ali prodamo. Tel.: (063) 24-550

STARO HIŠO z nekaj zemlje, prodam. Tel.: (063) 831-621 od ponedeljka do petka od 6-14. ure

POCENI prodam razna dekliska oblačila od 14.-16. leta, ogled vsako popoldne. Tel.: (063) 31-835

NAROČILNICA NOVA DOBA

Ime priimek

naslov

naročam časopis-tednik Nova doba na naslov

Na gornji naslov mi pošljite izvodov. (število)

Obvezujem se, da bom redno plačeval naročnino.

podpis naročnika

HOROSKOP

od 26. 9. do 2. 10

Oven 21. 3.-20. 4.

Ste v nevarnosti, da svojih mnogostranskih ciljev ne boste dosegli. Poskusite se osredotočiti na najvažnejše, vse drugo pustite ob strani. Ne bo tudi odveč temeljit pogovor s partnerjem in enim od šefov. Srečne številke 16, 27, 28, 34.

Bik 21. 4.-20. 5.

Ta teden si boste morali razjasniti nekaj pomembnih reči, kar bo pomembno ob koncu meseca. Denarno si boste lepo opomogli. Mirne duše se lahko odločite za potovanje, saj ste zelo potrebni spremembe. Srečne številke 13, 24, 35, 46.

Dvojčka 21. 5.-21. 6.

V prihodnjih dneh boste imeli zdravstvene težave, zato naredite nekaj zase. Vsekakor se izognite vsakršnih telesnih naporov. V družini bo nekaj sporov, na delovnem mestu ne boste deležni nobene milosti. Srečne številke 14, 25, 29, 37.

Rak 22. 6.-22. 7.

Glejte, da boste pravilno usmerili svojo energijo, rezultati ne bodo izostali. Konec tedna ne bo najbolj prijeten, pojasniti boste morali nespornosti. Ne bi vam škodovalo, če bi se več gibali v naravi. Srečne številke 12, 18, 21, 38.

Lev 23. 7.-23. 8.

Če se boste otresli črnogledih misli, se boste tudi telesno bolje počutili. Temeljito se posvetite svojemu delu in zaupajte le vase. Nekdo vam bo skušal povzročiti neveseljenosti, pa se bo temeljito opeknel. Srečne številke 11, 23, 37, 45.

Devica 24. 8.-23. 9.

V prihodnjih dneh skušajte obvladati svojo nepremišljenost, ker vam bo sicer zelo žal. Nespornosti v družini in službi vam bodo vzeli precej energije, a se bo splačalo. Nikakor ne pretiravajte z izdatki. Srečne številke 22, 25, 37, 40.

Tehtnica 24. 9.-23. 10.

Svoj kočljiv položaj boste rešili z nenavadno potezo, poskrbite pa da bodo temu sledila tudi dejanja. Ljubosumje bo brez podlage. Ne poslušajte nobenih nasvetov, ker vam marsikdo ne želi nič dobrega. Srečne številke 17, 24, 32, 39.

Škorpion 24. 10.-22. 11.

V službi vam ne bo šlo vse gladko od rok, zato si ob koncu tedna vzemite nekaj časa za temeljit premislek. Mislite tudi na svoje zdravje. Z denarjem, ki ga pričakujete, še nekaj časa ne boste na čistem. Srečne številke, 12, 18, 35, 41.

Strelec 23. 11.-21. 12.

Nekomu boste morali dokazovati, da niste imeli slabih namenov. Ob koncu tedna vas čaka presenečenje. Ni izključen prepri, ki utegne imeti neprijetne posledice. Pazite na denarnico in previdnost v prometu. Srečne številke 19, 28, 34, 37.

Kozorog 22. 12.-20. 1.

Imate dobre zamisli, cilji so kljub temu kar precej oddaljeni. Morali bi se vsega lotevati z večjo mero preudarnosti. Ob koncu tedna skušajte ponudbo spremeniti sebi v prid. Možnost denarnega dobitka. Srečne številke 15, 17, 39, 41.

Vodnar 21. 1.-19. 2.

V poklicu boste imeli veliko uspehov, v zasebnem življenju vas bo spremljalo nekaj smole. Vse rešite imate v svojih rokah in jih dobro izrabite. Bodite kar se da diplomatsko preračunljivi in odločni. Srečne številke 1, 12, 34, 36.

Ribi 20. 2. 20. 3.

Imeli boste lepo možnost, da bi si izboljšali položaj, vendar ne sprejemajte vsega tjavendan. Bodite manj zahtevni do partnerja in prijetno boste presenečeni. Izdatki, ki vas žuli, pa kar lepo tvegajte. Srečne številke 24, 31, 42, 44.

FOTOREPORTAŽA

Profesionalci so naša bodočnost

Od 16. 9. do 20. 9. 1991 je v Velenju in njegovi okolici potekalo psihofizično testiranje kandidatov za specialne enote v teritorialni obrambi. Tisti ki bodo izbrani, bodo torej postali specialci, nekakšna osnova bodoči slovenski vojski.

Kandidatov je bilo mnogo, kar je bilo pričakovati. Bili so tudi takšni, ki imajo stalno zaposlitev, vendar jih je želja po vojaškem udejstvovanju premagala. Temu primerni so bili tudi kriteriji za uspešno opravljen test. Po izjavi poveljnika območnega štaba, majorja Jožeta Prislana, je bilo testiranje po težavnosti stopnj še za korak naprej v primerjavi z ostalimi območji, izobrazba kandidatov pa je zahtevala najmanj končano srednjo šolo. Želja je namreč usposobiti intelektualno vojsko, ne le topovske hrane. Tako bo komisija od več kot sto prijavljenih sprejela le tretjino, ki bodo končali testiranje, rezultati pa bodo znani okoli 25. septembra.

Petdnevno testiranje je vsebovalo resnično zelo zahtevne naloge, kot so Cooperjev test, preizkušnjo v plinski komori, plavanje na daljše razdalje, streljanje z osebnim in lahkim pehotnim orožjem, skakanje iz višine nad tri metre, rokovanje z razstrelivi in v popoldanskih urah teoretično spoznavanje bodočih nalog in dolžnosti.

Vse to je seveda veliko stalo, zato gre posebna zahvala območnega štaba ekipi, ki je skrbel za prenos znanja, varnost in zdravniško oskrbo, ker so svoje delo opravili zastonj, kot nekakšno dolžnost pri obrambi domovine. Stroški testiranja so znašali v povprečju okoli 10.000 din na osebo, kar ni ravno malo, česar se zavedajo. Gospod Franc Vovk, pomočnik načelnika za operativne in učne zadeve, Dušan Žerjav, skladiščnik območnega štaba ter Bogdan Horvat, pomočnik načelnika za rodove in usposabljanje, so kljub temu pokazali veliko volje in pripravljenosti pomagati mladim fantom uspešno opraviti test. Kot zatrjujejo je država brez dobro usposobljene vojske vedno ogrožena. Zato je, glede na vložena sredstva, pomemben tudi rezultat. Dobro namreč vedo, da bi se ta denar lahko tudi kako drugače uporabil, da je v Sloveniji še vedno nekaj nerazvitih območij in da del slovenske politične scene izrazito teži k demilitarizaciji države. Pojasnil so nam tudi namen enote, ki jo formirajo. Le ta naj bi dejstvovala z večimi vrstami orožja protioklepno, protizračno, protidesantsko in protidiverzantsko. V primeru napada naj bi bila enota takoj na prvi borbeni liniji, ostali del TO pa bi se formiral v obrambi okoli njih. Bili naj bi torej jedro slovenske vojske. V mirnodobnem času pa naj bi skrbeli za stalno fizično pripravljenost in stalno naj bi bili na usposabljanju. Poleg tega

bodo opravljali še naloge v varnostnem pomenu, kot je npr. varovanje objektov. Imajo možnost napredovanja in s tem stalne zaposlitve v TO, drugače pa bodo svoj posel opravljali kot profesionalci do določen starostne dobe. Fantje so mladi in jih to ne skrbi preveč. Kljub vidni utrujenosti so dobro razpoloženi. Potarnali so le v želji po boljši opremljenosti, ker jim v določenih rodovih še vedno marsičesa primanjkuje, vendar pravijo, da je zaenkrat tudi to, kar imajo, dovolj.

Tudi člani območnega štaba so z rezultati več kot zadovoljni. Nas pa je presenetil edinole pogled na stare SMB uniforme, ki so jih nosili fantje in pa rdeče zvezde na čeladah. Sogovorniki so v šali povedali, da so želeli zvezde prekriti z nalepkami slovenskega grba, pa žal nalepke niso prijele.

Dejali so seveda da temu ne bo dolgo tako, ter da bodo sprejete kandidate takoj ustrezno opremili, čim bodo razporejeni na svoje dolžnosti, k čemur sodi ustrezna zaščita, kot so neprebojni jopiči, zaščitne maske in ostalo. Vsekakor so dobro podkovani v svojem poslu. Dokaz za to so bili prizori na vežbališčih, ki so v marsičem spominjali na kakšen ameriški film o življenju profesionalnih vojakov, pa tudi organizacija je doseglja resnično zavirljivo raven.

Kandidat Zdenko Brodej: utrujeni, utrujeni in še enkrat utrujeni

Dušan Žerjav, skladiščnik območnega štaba: bili naj bi miro-ljubna vojska, rožica namesto streliva pa je v skladu s tistim delom slovenske politične strukture, ki misli, da se brez vojske da ustvariti suverenost

Ognjena linija: že sedaj nam je vroče

Samo tretjina bo sprejetih: fantje, strelja kdo bolje?

zavarovalnica triglav

NIČ NI TAKO VARNO,
DA NE BI POTREBOVALO ZAVAROVANJA

Že pred dvema mesecema smo edini poročali, da je slovensko obrambno ministrstvo razposlalo po enotah TO interni razpis za vojake – profesionalce, prejšnji teden pa smo ekskluzivno objavili tudi vse o nastajanju vzporedne polvojaške formacije, takoimenovane Slovenske garde. Slovenija, naj je to prav ali ne, se torej dokončno militarizira. Besedilo in fotografije na tej strani, ki govore o enem izmed testiranj za bodoče poklicne vojake Slovenije, smo lahko objavili s prijaznostjo majorja Jožeta Prislana, ki je članek seveda poprej temeljito prebral in ga za tretjino tudi skrajšal. Zahvaljujemo se mu za razumevanje in za pomoč in za eno novinarsko izkušnjo več. Kakršnokoli že.